Gemeente *Stein*

PROGRAMMABEGROTING
2025-2028

Dat maakt
Stein voor mij ...

Voorwoord

Hierbij bieden wij u de derde begroting in deze bestuursperiode aan. Als financieel betrouwbare gemeente is ook de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 gericht op het waarborgen van onze wettelijke taken, de ambities zoals we die hebben geformuleerd in het bestuursakkoord en de afspraken die wij hebben gemaakt met onze partners.

Als resultaat van een intensief traject dat we samen met u en vele andere betrokken partijen doorliepen, is er in 2025 een geactualiseerde strategische toekomstvisie. Hierin staan onze belangrijkste doelen en doelstellingen met een doorkijk tot 2040. Deze doelen en doelstellingen brengen we in lijn met onze programma's en de dingen die we doen.

We blijven ons actief inspannen voor het in stand houden van onze essentiële voorzieningen, het ondersteunen van de meest kwetsbaren in onze gemeenschap en het realiseren van noodzakelijke woon- en duurzaamheidsambities.
Een stabiele en goed functionerende gemeentelijke organisatie met voldoende personeel zien wij daarbij ook als belangrijke en noodzakelijk fundering voor onze gemeente.

Een krachtig fundament en inzicht in uitdagingen
De begroting van 2025 die wij u presenteren staat in het teken van het creëren van een krachtig fundament. We bevinden ons echter in een financieel uitdagende en bijzondere tijd, waardoor we geen meerjarig sluitende begroting kunnen aanbieden.
Voor de meerjarenraming geldt namelijk dat veel gemeenten, zo ook de Gemeente Stein, de gevolgen van de korting op het gemeentefonds, inclusief de oplopende kosten, niet zelfstandig kunnen opvangen. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) voert intensieve gesprekken met het Rijk over structurele en voldoende financiering van gemeenten om hun taken adequaat uit te voeren. Om deze gesprekken te ondersteunen, maken we via de aan u aangeboden meerjarenraming deze tekorten inzichtelijk.

Mogelijke keuzes
De hoop blijft gevestigd op een positieve uitkomst van deze gesprekken. Dat neemt niet weg dat we ons ook voorbereiden op ombuigingen. De groeiende financiële druk dwingt ons om na te denken over noodzakelijke keuzes en mogelijke oplossingen voor het financiële ravijn. Zonder dat we daarbij onze prioriteiten uit het oog verliezen. Het gaat voor nu met name om het beschrijven van de mogelijke denkrichtingen met de bijbehorende effecten. Deze maatregelen worden op dit moment nog niet daadwerkelijk verwerkt of in werking gezet. Indien er de komende periode geen helderheid ontstaat over deze situatie, is het onvermijdelijk dat we deze maatregelen verder moeten uitwerken.

Ondanks deze uitdagende tijden, hebben wij het vertrouwen dat wij samen met u in staat zijn om een evenwichtige en duurzame weg vooruit te vinden. Waarbij we oog houden voor de lokale behoeftes van onze inwoner.

College van burgemeester en wethouders

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Inhoudsopgave 5

Algemeen 6

Leeswijzer 6
Inleiding 8
Financiële samenvatting 9

Programma's 12

Veiligheid 12
Verkeer, vervoer en water 15
Economie 19
Onderwijs 22
Sport, cultuur en recreatie 24
Sociaal Domein 29
Volksgezondheid en milieu 40
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting 46
Bestuur en ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen 51

Paragrafen 64

Lokale heffingen 64
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 72
Grondbeleid 77
Onderhoud kapitaalgoederen 81
Financiering 85
Bedrijfsvoering 92
Verbonden Partijen 97
Wet Open Overheid 108

Financiële begroting 110

Algemeen 110
Uitgangspunten begroting 2025 110
Totaal lasten en baten 112
Recapitulatie begrotingsevenwicht 114
Incidentele baten en lasten 116
Totaal saldo per taakveld 121
Reserves en voorzieningen 123
Uiteenzetting financiële positie 132
EMU saldo 133
Geprognosticeerde balans 134
Investeringsplanning 2025-2028 136

Bijlagen 147

Bijlage I Overzicht Formatie 147
Bijlage II Verplichte indicatoren 148
Bijlage III Overzicht subsidies 150
Bijlage IV Begrippenlijst 151

Algemeen

Leeswijzer

Dit is de begroting 2025 van de gemeente Stein. Deze programmabegroting 2025 volgt de wettelijke voorschriften en is opgebouwd uit een 'beleidsbegroting' en een 'financiële begroting'. In de programma's is een verdeling in uniforme taakvelden ondergebracht .
Algemeen
De begroting begint met een hoofdstuk Algemeen, met daarin:

- Leeswijzer
- Inleiding
- Financiële samenvatting.

Programma's:
Dit hoofdstuk bestaat uit de volgende programma's:
0. Bestuur en ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen *
1. Veiligheid
2. Verkeer, vervoer en waterstaat
3. Economie
4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal domein
7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

* we presenteren dit programma als laatste omdat dit programma uit veel uiteenlopende taakvelden bestaat. Tevens is hier extra een totaal overzicht van de algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

Het tweede gedeelte van deze begroting bestaat uit een nadere toelichting op de 9 programma's en de bijbehorende 3 'W-vragen'. Bij elk programma is de volgende informatie opgenomen:

- Inleiding: hierin wordt aangegeven welke bijdrage het programma levert aan de kernwaarden en de daaraan gekoppelde strategische keuzes uit de strategische toekomstvisie 2018-2022.
- Een overzicht van de taakvelden die onderdeel uitmaken van het programma.
- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen ? De tweede W-vraag richt zich vooral op de taakvelden binnen het betreffende programma.
- Relatie verbonden partij met desbetreffende programma.
- Wat mag het kosten ? De lasten en de baten per programma.

Conform het BBV (artikel 19b) dienen in de toelichting op het 'overzicht van lasten en baten' de aanmerkelijke verschillen te worden toegelicht. Aan het eind van elk programma is daarom een tabel opgenomen met de relevante afwijkingen in bedragen tussen de begroting 2024 en de begroting 2025. Aanpassingen van budgetten tussen twee begrotingsjaren worden zo zichtbaar. Maar ook een incidenteel budget kan een afwijking tussen twee begrotingsjaren zijn.
In beginsel zijn incidentele (restant)budgetten van 2024 in 2025 niet meer beschikbaar, echter is het wel mogelijk dat door middel van de slotwijziging (een gedeelte van) deze budgetten worden doorgeschoven naar 2025.

Paragrafen:
Het derde gedeelte bevat de paragrafen die zijn voorgeschreven in het 'Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies' (BBV). In tegenstelling tot de programma's, waarbij in eerste instantie de beleidsmatige invalshoek centraal staat, worden in de paragrafen een aantal meer beheersmatige aspecten beschreven, die dwars door de programma's heen lopen.

Financiële begroting:
Het vierde gedeelte bevat uitgebreidere informatie over de financiële middelen. Hierin is onder andere opgenomen overzicht totale lasten en baten, incidentele lasten en baten, recapitulatie begrotingsevenwicht, mutaties in de reserves en voorzieningen en de geprognosticeerde balans.

Bijlagen:
In het laatste deel staat informatie over onder andere overzicht van de formatie, verplichte indicatoren en subsidies. We sluiten af met een begrippenlijst.
Voor de relevante beleidsplannen- en verordeningen verwijzen wij naar het nieuw vastgestelde Normenkader.

Inleiding

Stein is een eigenzinnige, groene woongemeente in de Zuid-Limburgse Maasvallei waar het mogelijk is dorps te wonen in een verstedelijkt gebied met kwalitatief hoogwaardige voorzieningen en ruimte voor ondernemerschap en particulier initiatief.

Onze missie ligt aan de basis van ons doel en drijfveer als gemeente. Waarom doen we de dingen die we doen? Dit ligt uiteindelijk aan de basis voor de programmabegroting.
De strategische toekomstvisie is opgebouwd uit drie kernwaarden met daaraan gekoppeld strategische keuzen die invulling geven aan de missie van de gemeente Stein. Het gaat om de volgende kernwaarden en strategische keuzen:

Kernwaarde 1 Sociale en vitale kernen
Samenleven door ontmoeten
Samenleven door verbinden
Actief eigenaarschap van inwoners en ondernemers verder stimuleren
Van regisseren naar meer stimuleren en faciliteren
Trots en bewust van onze eigen(zinnige) identiteit en kwaliteiten

Kernwaarde 2 Een duurzame leefomgeving met unieke waarden
Duurzame ontwikkeling: energietransitie en klimaatadaptie
Woonmilieus afstemmen op de toekomstige (regionale) samenstelling van de bevolking: kwalitatief en kwantitatief
Verder versterken van de unieke omgevingskwaliteiten

Kernwaarde 3 Bereikbare en bedrijvige gemeente
Versterken van de lokale economie in de regio
Ontwikkelen van een duurzame en lokale economie
Verdiepen Economische Samenwerking Zuid-Limburg
Vrijetijdseconomie en recreatie als nieuwe economische pijler

De strategische toekomstvisie wordt geactualiseerd. Hierbij wordt de toekomstvisie meer in lijn gebracht met de Omgevingsvisie Stein 2040 die in 2022 is vastgesteld door de raad. Bovenstaande kernwaarden en strategische keuzen vormen de basis voor de Omgevingsvisie.

Financiële samenvatting

Door het vaststellen van de voorliggende programmabegroting 2025 autoriseert de gemeenteraad de financiële middelen (exploitatie- en investeringsbudgetten) die zijn verbonden aan de programma's. De raad geeft hiermee inhoud aan zijn kaderstellende rol. Deze autorisatie vindt plaats op programmaniveau, zoals geregeld in de wet Dualisering Gemeentebestuur.

Het college van burgemeester en wethouders is na autorisatie van de gemeenteraad bevoegd uitvoering te geven aan taakvelden van de betreffende programma's. Voor zover het college binnen de door de raad per programma aangegeven budgetten blijft (en uiteraard met inachtneming van de te bereiken resultaten) hoeft het college géén begrotingswijzigingen aan de raad voor te leggen. Middels de programmarekening legt het college verantwoording af aan de raad over de uitvoering van de programma's en dus ook over de besteding van de middelen en de bereikte resultaten. Het schuiven van budgetten tussen verschillende programma's kan slechts plaatsvinden via een – door de raad vastgestelde – begrotingswijziging, als onderdeel van de bestuursrapportage of slotwijziging.

Ieder programma bestaat uit een aantal subtaakvelden.
De basis voor de voorliggende programmabegroting 2025 wordt gevormd door de jaarschijf 2025 uit de begroting 2024 inclusief de bestuursrapportage 2024 en reeds vastgestelde begrotingswijzigingen.

Overzicht verloop begrotingssaldi 2025-2028

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Primaire begroting 2024	4.401	561	812	256
Mutaties raadsbesluiten				
Aanvullend krediet Groenewald	-181	-179	-177	
Programmamanager Chemelot				
Huisvesting wijkbeheer	-25	-88	-87	
Slotwijziging 2023	31	18	18	
Voorbereidingskrediet Steskensstraat	-15	-15	-15	-15
Bestuursrapportage 2024	1.211	661	615	410
Meicirculaire 2024	-717	958	774	805
Grondexploitatie Bruisend Hart	5	5	5	5
Totaal saldo voor begroting	**4.710**	**1.921**	**1.946**	**1.461**
Begroting 2025				
- Indexering	-67	-89	-51	173
- Kadernota	-3.051	-2.860	-2.682	-2.588
- Begroting	-810	-705	-312	-333
- Septembercirculaire	-249	56	601	608
Totaal saldo	**533**	**-1.677**	**-498**	**-679**
Incidentele lasten	8.994	2.221	778	865
Incidentele baten	8.646	2.130	835	865
Structureel saldo	**881**	**-1.586**	**-555**	**-679**

Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026 en verder
We moeten constateren dat de gemeente Stein, net als het gros van de gemeenten vanaf enig jaar, géén structureel sluitende begroting kan aanbieden. De gevolgen van de korting op het gemeentefonds zijn van dien aard, dat wij dit als gemeente Stein niet eenzijdig kunnen oplossen. Bij de behandeling van de kadernota 2025 is er unaniem ingestemd om het advies van de VNG te volgen, en deze tekorten dan ook niet nu al op te lossen.

Grofweg zijn er drie oplossingsrichtingen waardoor het financieel tekort vanaf 2026 kan worden opgelost of teruggebracht.

Het Rijk komt met voldoende middelen
De gesprekken tussen het Rijk en de VNG (namens alle gemeenten) over voldoende middelen voor het uitvoeren van de gemeentelijke taken zijn nog niet afgerond. Het VNG blijft het nieuwe kabinet duidelijk maken dat er vanaf 2026 onvoldoende middelen voor gemeenten beschikbaar zijn om alle taken uit te kunnen voeren.

Takendiscussie over (teruggeven van) medebewindstaken
De meest vergaande oplossingsrichting is het teruggeven van medebewindstaken. Omdat dit het meest effectief is als dit door de gemeenten als collectief gebeurt, is dit ook een rol van het VNG. De discussie en gesprekken daarover worden dan ook op landelijk niveau gevoerd.

Eigen maatregelen
De hoop blijft gevestigd op een positieve uitkomst van de gesprekken tussen de VNG en het nieuwe kabinet. Maar dat neemt niet weg dat we ons wel moeten voorbereiden op ombuigingen. Dit past ook in het begrotingsadvies van de VNG.
Het gaat hier met name om het beschrijven van de mogelijke denkrichtingen met de bijbehorende effecten. Deze maatregelen worden op dit moment nog niet daadwerkelijk verwerkt of in werking gezet.
Eigen maatregelen kunnen onderscheiden worden in 3 categorieën: het verhogen van inkomsten, het verlagen van uitgaven en het wijzigen van begrotingsprincipes.

Verhoging inkomsten

- Inzet reserves

  Een onttrekking aan een reserve wordt altijd als incidenteel beschouwd. Een onttrekking uit de reserves kan daardoor niet gebruikt worden als structureel dekkingsmiddel. In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) zijn echter nieuwe afspraken gemaakt. Daarmee kunnen gemeenten vanaf 2024, het deel van de algemene reserve wat niet benodigd is om risico's op te vangen, aanwenden voor het dekken van structurele lasten. Hiervoor gelden wel strenge voorwaarden. Deze maatregel kan helpen om actuele knelpunten op te lossen en is geen oplossing voor structurele problemen.

- Verhogen toeristenbelasting of OZB-inkomsten

  Op dit moment is het tarief van de toeristenbelasting € 2,13 per nacht. Indien er naast de gebruikelijke indexering een extra stijging van bijvoorbeeld 5% toegepast zou worden, zou dit resulteren in een extra opbrengst van € 10.450.
  Op dit moment wordt er bij de OZB-opbrengsten alleen een prijsindex toegepast. Je zou er voor kunnen kiezen om hier bovenop een extra stijging toe te passen. Een eenmalige extra stijging van bijvoorbeeld 1%, zou resulteren in een extra opbrengst van € 63.000 structureel.

Verlaging van kosten

- Kerntakendiscussie

  Een kerntakendiscussie is een methodiek van strategische heroriëntatie. Tijdens zo'n heroverwegingsproces worden bestaande ambities, bestaand beleid en huidige uitvoeringspraktijk kritisch met elkaar in verband gebracht. Wat doen we nu? Wat levert dat op? Wat moeten we blijven doen? Wat kan anders? Waar kunnen we mee stoppen?

- Budgetten verlagen of schrappen

  Hier is het belangrijk om te onderzoeken welke mogelijke maatregelen er binnen de bestaande begroting zijn om budgetten te verlagen, zonder dat er ambities of bestaand beleid rigoureus bijgesteld dienen te worden.

- Investeringsplanning

In de begroting is voor 2025 t/m 2028 circa € 65 miljoen aan investeringskredieten opgenomen. De kapitaallasten van die investeringen drukken op de begroting vanaf de jaren na de realisatie van de investering, gedurende de afschrijvingstermijn. De afschrijvingstermijn is gebaseerd op de economische levensduur.
Besparingen realiseren op de kapitaallasten kan door het verlagen of schrappen van investeringen of het dekken van investeringen uit de algemene reserve via het vormen van een kapitaallastenreserve. Tevens kan herprioritering/ het meer spreiden van investeringen ook een besparing opleveren.

Begrotingsprincipes wijzigen

- Voorzichtigheidsprincipe

Het voorzichtigheidsprincipe of voorzichtigheidsbeginsel houdt in dat verliezen en kosten worden genomen als ze voorzien zijn en winsten of opbrengsten pas als realisatie zeker (genoeg) is.
Bij het vaststellen en/of bijstellen van budgetten wordt dit principe ook toegepast. Hoewel dit een goed principe is om te gebruiken bij het opstellen van een realistische begroting is dit ook één van de oorzaken van de resultaten bij de jaarrekening, zo blijkt uit analyses.
Omdat gemeenten geen stelpost mogen opnemen voor onderuitputting, wordt onderzocht in welke mate dit voorzichtigheidsprincipe deels los(ser) gelaten kan worden.
Risico van het loslaten van dit principe kan zijn dat sneller sprake kan zijn van tekort op budgetten.
Enkele voorbeelden zijn het lager opnemen van budgetten waar een of enkele jaren sprake is van onderuitputting, inkomsten hoger opnemen naar aanleiding van voorgaande jaren en minder voorzichtigheid bij het opnemen van de algemene uitkering (zoals onderuitputting van het btw-compensatiefonds). Hiermee accepteren we dus dat we sneller bij de raad terug moeten komen als we een te krappe inschatting hebben gemaakt.

- Systematiek herzien belastingbeleidsplan

Op dit moment is via het belastingbeleidsplan vastgesteld wat de systematiek is voor het berekenen van de OZB-tarieven. Op dit moment wordt er een indexering toegepast op de OZB-opbrengst en hierin geen rekening gehouden met de WOZ-waardeontwikkeling. In 2025 wordt het belastingbeleidsplan opnieuw geactualiseerd en kan onderzocht worden of er een herziening van de systematiek dient plaats te vinden.

Programma's

Veiligheid

Inleiding
Het programma veiligheid richt zicht op de randvoorwaarden om veilig en prettig te kunnen wonen en ondernemen in onze gemeenten. Het programma richt zich op onze samenwerking met veiligheidsdiensten om de openbare orde te bewaken en crisissen te voorkomen en te bestrijden. Daarbij zien we ook verbindingen tussen veiligheid en zorg of opvang.

Taakvelden
Dit programma omvat de taakvelden:
1.1 Crisisbeheersing en brandweer
1.2 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken ?
Continu wordt er gewerkt binnen dit programma met het aanpakken van criminaliteit en ondermijning, drugsoverlast, milieuvervuiling en onveiligheid in de buurt. Maar ook het voorkomen dat onze inwoners en jongeren vatbaar zijn voor criminaliteit of het gebruik van alcohol en verdovende middelen.
We werken actief aan preventie en zetten daar waar het nodig is maatregelen in zoals cameratoezicht en handhaving via onze BOA's.

Wat gaan we er voor doen?

Crisisbeheersing en Brandweer

Crisisbeheersing
In 2024 zal de Bypass in Maasband in werking treden waardoor de waterstand in de Maas zal dalen. Dit heeft positieve gevolgen voor het overstromingsrisico binnen de gemeente Stein. In 2025 zal het 'Draaiboek Hoogwater' van de gemeente Stein aangepast worden naar de verwachte waterstanden en zal gemonitord worden of deze overeenkomen met de daadwerkelijke situatie. Dit zal tot gevolg hebben dat er minder snel een afsluiting van wegen of evacuatie aan de orde is. Daarnaast wordt de interne crisis- en rampenorganisatie van de gemeente Stein doorontwikkeld en worden alle crisisfunctionarissen getraind in hun functie, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Brandweer
De Veiligheidsregio Zuid-Limburg is een traject gestart om de huisvesting toekomstbestendig in te richten. Onder deze huisvesting vallen ook de brandweerkazernes binnen deze veiligheidsregio. Het toekomstbestendig huisvesten zal financiële gevolgen hebben voor de deelnemende gemeenten. Hoe groot deze impact voor de gemeente Stein is, zal blijken na besluit van het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Naar verwachting wordt dit besluit in december 2024 genomen. De financiële gevolgen zullen uiteindelijk landen in de begroting 2026 van de veiligheidsregio, welke in 2025 aan u ter zienswijze wordt aangeboden. Dit zal door vertaald worden naar de begroting 2026 van de gemeente Stein. Voor 2025 zijn er nog geen financiële gevolgen naar aanleiding van dit dossier.

Openbare orde en veiligheid

Integrale veiligheid
In lijn met het bestuursakkoord zal in 2025 worden doorgegaan met het verstevigen van de samenwerking op het gebied van openbare orde en veiligheid. Het onderzoek naar verder gaande samenwerking tussen gemeente Stein en gemeente Sittard Geleen zal worden afgerond. De

aanbevelingen uit het uitvoeringsplan gebiedsveiligheidsplannen zullen integraal worden uitgevoerd.

Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO)
In 2025 gaan we verder aan de slag met de speerpunten die zijn opgesteld vanuit de duidingssessie. Tijdens deze sessie zijn de data gepresenteerd en is op de 4 domeinen binnen Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) - te weten het gezin, de school, de peergroup en vrije tijd - verder ingezoomd. Voor elk domein is een werkgroep aan de slag om te kijken welke acties, interventies en activiteiten bijdragen aan het doel van OKO. In 2025 willen we OKO nog meer positioneren en zorgen voor meer naamsbekendheid. Dat moet uiteindelijk leiden tot meer enthousiasme en nog meer betrokkenheid vanuit de samenleving.

Ondermijning
In 2025 blijven we ons richten op de aanpak van ondermijning. We pakken onze positie en zien meerwaarde in de integrale aanpak met ketenpartners; zoals onder andere het RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum), de politie, de belastingdienst en het openbaar ministerie. Onze informatiepositie op het gebied van ondermijning wordt versterkt door het feit dat we aangesloten zijn op Meld Misdaad Anoniem. Hierdoor kunnen signalen vanaf het begin gemonitord, en daar waar mogelijk en noodzakelijk, aangepakt worden. We optimaliseren de bestuursrechtelijke instrumenten en leggen slimme, effectieve combinaties tussen bestuursrecht en strafrecht om een vuist te maken tegen (ondermijnende) criminaliteit.

Het doel van de aanpak van ondermijning is om het vestigingsklimaat voor criminelen en criminele netwerken zo onaantrekkelijk mogelijk te maken. De focus ligt daarbij onder andere op het uitvoeren van een maatwerk-aanpak die voortkomt uit onze informatiepositie (een eenpersoons-/netwerkgerichte aanpak van casuïstiek), het uitvoeren van integrale controles met partners en het uitvoeren van het Damoclesbeleid. Het uitvoeren van integrale controles wordt onder andere vorm gegeven door de inzet van het nieuwe ACT!-Interventieteam Westelijke Mijnstreek.

Ook wordt met het Bibob-beleid uitvoering gegeven aan het opwerpen van barrières om onder andere misbruik van vergunningen tegen te gaan.
Tot slot blijven we doorgaan met het vergroten van het bewustzijn op het gebied van ondermijning binnen de interne organisatie door middel van het geven van voorlichting en training op dit gebied. Ook hierbij worden we ondersteund door het RIEC.

Project drugsoverlast
In het bestuursakkoord 2022-2026 is voor het project drugsoverlast vanaf 2023 een jaarlijks budget van € 50.000 beschikbaar gesteld voor 2023-2025.
Op basis van de uitkomsten van het nulsituatie-onderzoek gebiedsveiligheidsplannen, zal het budget project drugsoverlast in 2025 worden ingezet op de thema’s en gebieden waar dit, gelet op de uitkomsten, noodzakelijk is. Zo wordt de verbinding gelegd met de gebiedsveiligheidsplannen, kan een specifieke aanpak geformuleerd worden en wordt de aanpak drugsoverlast integraal opgepakt.

Cameratoezicht
In 2025 wordt gemonitord hoe het cameratoezichtsysteem functioneert. Eventueel noodzakelijke aanpassingen zullen binnen het hiervoor beschikbare budget gerealiseerd worden. In 2026 zal een evaluatie plaatsvinden.

BOA's
In 2025 gaan we binnen de gemeente Stein verder met het professionaliseren van inzet van BOA's. Deze worden onder andere gerichter ingezet op bepaalde gebieden en thema's. Dit zal gebeuren aan de hand van de resultaten van de buurtveiligheidsplannen, maar ook door middel van beschikbare data over bijvoorbeeld vuurwerkoverlast. Verder gaat de gemeente Stein gebruik maken van een ander soort portofoons waarbij de BOA's rechtstreeks in contact staan met politie.

Dit zorgt voor een verbetering in de afstemming en samenwerking met politie op operationeel gebied.

OOV Samenwerking
In 2024 zijn we gestart met het onderzoek naar een regionale samenwerking op het gebied van OOV. Om dit onderzoek kwalitatief af te kunnen ronden en te komen tot besluitvorming is het nodig om in 2025 extra middelen te reserveren zoals in de kadernota aangegeven.

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkings-vorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
Veiligheidsregio Zuid Limburg	GR	Zorg dragen voor de fysieke veiligheid (met name brandweerzorg en de crisisbeheersing) voor inwoners en bedrijven in Zuid-Limburg

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Lasten	2.581	3.041	3.376	3.408	3.355	3.438
Baten	103	231	324	332	224	216
Resultaat	**-2.479**	**-2.810**	**-3.052**	**-3.076**	**-3.131**	**-3.221**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2024 en begroting 2025	Bedrag x € 1.000
Veilgheidsregio Zuid Limburg	
Voor de bijdrage aan de Veiligheidsregio is in 2025 een bedrag van € 185.000 meer beschikbaar ten opzichte van 2024.	-185
Drugs in de openbare ruimte	
Voor het project aanpak drugs in de openbare ruimte (CA) is in 2025 € 50.000 aanwezig. In 2024 is hiervoor een budget van € 100.000	50
Algemeen	
Ontwikkelingen in de doorbelaste interne uren in 2025 ten opzichte van 2024 aan dit programma.	-132

Verkeer, vervoer en water

Inleiding
Het programma verkeer, vervoer en waterstaat richt zich op het versterken van onze bereikbaarheid per auto, fiets, openbaar vervoer of over water. De ligging van de gemeente Stein aan de A2, het Julianakanaal met de Haven van Stein en de Maas maakt dat wij goed bereikbare gemeente zijn voor inwoners en ondernemers. Daarom werken we actief samen met partners om de bereikbaarheid van onze gemeenten en de rest van Zuid-Limburg de komende jaren te verbeteren.

Taakvelden
Dit programma omvat de taakvelden:
2.1 Verkeer en vervoer
2.2 Parkeren
2.4 Economische havens en waterwegen

Wat willen we bereiken ?
We werken binnen dit programma actief aan de verbetering van onze eigen gemeentelijke wegen, het herstel van dorpskernen, voldoende verlichting langs wegen en voldoende en betaalbare parkeergelegenheid.

Wat gaan we er voor doen?

Verkeer, wegen en water

Verkeersarrangement
Mobiliteitsplan
Eind 2020 is het Mobiliteitsplan 2021-2025 vastgesteld. Onderdeel van dit Mobiliteitsplan is het Meerjaren Investerings Plan Verkeer 2021-2025 (MIP Verkeer 2021-2025). Vanuit dit investeringsplan zijn nog enkele projecten vanuit het budget Verkeersmaatregelen / Veilige schoolomgeving die in 2025 worden uitgevoerd. Het mobiliteitsplan dient om de vijf jaar vernieuwd te worden. Gelet hierop zullen wij in 2025 het Mobiliteitsplan herzien.

Verkeer
Verder is - ingegeven door het bestuursakkoord 2022-2026 - voor de periode 2024-2027 in totaal € 11,2 miljoen opgenomen voor de uitvoering van lange termijn maatregelen uit het verkeersarrangement.

Voor 2025 worden de volgende lange termijn maatregelen voorbereid of uitgevoerd:
- Herinrichting Michiel de Ruyterstraat (uitvoering);
- Realiseren parkeerplaatsen Beekstraat en De Bath (voorbereiding);
- Herinrichting Drossaer J. Van Kesselstraat (voorbereiding);
- Herinrichting Koolweg (voorbereiding);
- Rotonde Steinderweg / Merodestraat (uitvoering);
- Herinrichting Omphaliusstraat (uitvoering);

Gebiedsgerichte aanpak
Meers
Diverse wegen en riolering in Meers zijn aan groot onderhoud toe. Wij willen de benodigde werkzaamheden gebiedsgericht aanpakken door samen met de bewoners tot een nieuwe toekomstbestendige inrichting te komen. De voorbereiding van het project zijn gestart in 2024. In 2025 voert Enexis aanpassingen door aan het stroomnetwerk. De uitvoering vindt plaats in 2026 en 2027.

Uitbreiding fietspadenstructuur
Stein profileert zich steeds meer als fiets- en wandelgemeente. Ook in de komende periode zetten wij ons in voor het inrichten van een aantal woongebieden en wegen waarbij de automobilist "te gast" is. Het wonen en leven in een prettige en veilige omgeving staat daarbij centraal en is leidend. Bovendien kijken we naar een betere scheiding tussen utilitair en recreatief fietsverkeer en wielrenners.

Met betrekking tot fietsen is in de Omgevingsvisie aangegeven dat het aanleggen en onderhouden van goede fietspaden belangrijk is voor een gezonde en groene leefomgeving en nodigt dit uit tot een gezondere leefstijl. In dat kader is in 2024 een uitvoeringsplan op fietsroutestructuren opgesteld. Daarin zijn concrete plannen benoemd die vanaf 2025 uitgevoerd kunnen worden.

Doorfietspad/op-afrit Elsloo
De bereikbaarheid van de bedrijventerreinen en de Chemelot Campus zijn van groot belang om onze sterke economische positie te behouden. Om die situatie ook op langere termijn te kunnen garanderen blijven investeringen op het gebied van verbetering van infrastructuur noodzakelijk. We investeren daarom in de infrastructuur rond het bedrijventerrein in Elsloo, de bereikbaarheid van Station Beek-Elsloo en het creëren van een snelfietsroute langs ons hoofdroutenetwerk.
In 2022 is hiervoor gestart met het project 'Aanpak rotondes en op- en afritten Businesspark Stein'. Het project heeft tot doel om het wegennet te verbeteren, de doorstroming te bevorderen en de verkeersveiligheid te verbeteren. Het project heeft impact op en raakvlakken met meerdere (toekomstige) projecten langs dit traject van zowel gemeente als provincie Limburg.

Het betreft onder andere het project 'Snelfietsroute Maastricht-Sittard' van de provincie en het project 'Stationsomgeving Beek - Elsloo'. De provincie heeft € 2,4 miljoen subsidie verstrekt voor het doorfietspad op Steins en Beeks grondgebied.
Vanaf 2025 staat de verdere voorbereiding van het doorfietspad/op-afrit Elsloo ingepland.

Herstel oude dorpskernen
Op basis van het Bestuursakkoord 2022-2026 is in de meerjarige investeringsplanning een bedrag van €1,5 miljoen opgenomen voor het herstel van oude dorpskernen.

Catsop
In 2024 is voor Catsop onderzocht welke maatregelen kunnen worden getroffen om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Door een projectmatige aanpak worden naar de herinrichting van de oude kern ook de verkeerskundige situatie verbeterd en knelpunten in de waterhuishouding (wateroverlast) aangepakt. De voorbereiding vindt plaats in 2024 en 2025. Enexis voert in 2026 aanpassingen door aan de gasleiding. De uitvoering vindt plaats in 2026.

Oud-Urmond
In Oud Urmond spelen diverse vraagstukken die een directie relatie hebben met de openbare ruimte. In de begroting zijn hiervoor ook diverse investeringen opgenomen die verdeeld zijn over meerdere planjaren. Zo komen er diverse maatregelen uit het verkeersarrangement en is uitvoeren van onderhoud aan wegen en riool noodzakelijk door de slechte onderhoudstoestand. Daarnaast spelen er nog diverse maatschappelijke ontwikkelingen, particuliere initiatieven en input van het erfgoedbeleid. We hebben hier gekozen voor een integrale aanpak.

Jaagpaden
Het medegebruik van jaagpaden is de laatste decennia sterk gestegen. Jaagpaden langs het Julianakanaal zijn geliefd bij menig recreant en sportliefhebber, maar ook voor functionele verplaatsingen met de fiets. Afgelopen jaren zijn enkele jaagpaden opgewaardeerd naar een fietspad en van enkele jaagpaden is het gebruik als wandelpad verbeterd. In overleg met Rijkswaterstaat bekijken we de mogelijkheden om meerdere wandeltrajecten te verbeteren en trajecten eventueel op te waarderen naar fietspad.

Openbare verlichting
Schades
De afgelopen twee jaar is een stijging te zien in het aantal schades welke veroorzaakt kunnen worden door bijvoorbeeld vandalisme, stormschade, aanrijd schade. Gelet hierop worden de kosten voor het onderhoudsbudget structureel verhoogd met € 25.000.

Installatie verantwoordelijkheid
De gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid van haar inwoners en tevens voor de werknemers die werken met/aan installaties van de gemeente. Voor wat betreft het veilig werken met elektrische installaties is wettelijk vastgelegd hoe de veiligheid gewaarborgd moet worden. Onder deze installaties vallen onder meer de openbare verlichting, verkeersregelinstallaties maar ook bijvoorbeeld installaties in tunnels, sluizen, gemalen en rioleringsinstallaties.

Voor elektrotechnische installaties is voorgeschreven dat de eigenaar van deze installaties de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit aanleg, beheer en onderhoud van deze installaties, moet vastleggen in schriftelijke procedures. De gemeente Stein is sinds 2024 gestart met het implementeren van deze installatieverantwoordelijkheid.

Op basis van het 'Beleidsplan Openbare Verlichting' gaat de gemeente Stein invulling geven aan haar installatieverantwoordelijkheid door het inregelen van de noodzakelijke aanwijzingen en procedures, en het (laten) uitvoeren van periodieke inspecties. De kosten hiervoor bedragen de resterende beleidsperiode jaarlijks circa €`3.600. Na deze beleidsperiode zal dit bijgesteld moeten worden.

Economische havens en waterwegen

De Blueport havens waar Haven Stein onderdeel van uit maakt, zijn van groot belang voor de economie en werkgelegenheid in Limburg. Via de Maas en het Albertkanaal hebben de Blueport havens goede verbindingen met de zeehavens van Rotterdam en Antwerpen. Maar ook het Duitse achterland is goed met de havens verbonden. Diverse trends en ontwikkelingen in de wereld, in de omgeving en in de binnenvaart sector hebben invloed op de Blueport havens. Zaken als de verandering van ladingstromen, aanpassingen van infrastructuur, de vergroting van schepen, de vergroening en de energietransitie, digitalisering, de sterke stijging van e-commerce en de opkomst van circulaire economie hebben allemaal hun impact op de binnenvaart en de Blueport havens.

Met een sterkere samenwerking tussen de havens kan het belang en de betekenis van de Blueporthavens als economische driver nog krachtiger en concreter bij stakeholders (lokale en regionale overheden (wethouders, bestuurders, ambtenaren) en bedrijfsleven) naar voren gebracht worden, zodat integraal beleid uitgevoerd wordt en de groei van de havens met draagvlak gewaarborgd wordt. Dit integraal beleid met voornoemde doelstellingen is vastgelegd in de Havenvisie Limburg.
Er is voorgesteld om middels een zogenaamde Blueport Limburg Organisatie in 2025 deze samenwerking verder te professionaliseren. De organisatie zal functioneren op basis van een financiële bijdrage van de verschillende belanghebbende openbare organisaties. Naast de havengemeenten zullen de Provincie Limburg en Rijkswaterstaat ook bijdragen. Daartoe wordt van ons een jaarlijkse financiële bijdrage van € 80.000,- voor de komende 5 jaar (2025-2029) gevraagd. Op het moment van opstellen van deze begroting heeft er nog geen bestuurlijke discussie en/of besluitvorming plaatsgevonden omtrent deze bijdrage. Deze is derhalve financieel ook niet verwerkt in deze begroting.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Lasten	5.043	5.429	5.709	6.210	6.660	7.140
Baten	366	553	553	553	553	553
Resultaat	**-4.678**	**-4.875**	**-5.156**	**-5.657**	**-6.107**	**-6.587**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2024 en begroting 2025	Bedrag x € 1.000
Algemeen	
Ontwikkelingen in de doorbelaste interne uren in 2025 ten opzichte van 2024 aan dit programma	-35
Ontwikkelingen in de kapitaallasten in 2025 ten opzichte van 2024 die aan dit programma zijn toegerekend door actualisatie van de totale investeringsplanning	-320
Garantstelling A2 dwarsliggers	
In 2024 vindt er een betaling aan Rijkswaterstaat plaats in verband met garantstelling A2 dwarsliggers.	77

Economie

Inleiding

Het programma economie richt zich op het versterken van onze economie. Door onze goede geografische ligging in de (Eu)regio aan diverse snelwegen, de aanwezigheid van een havens en waterwegen en de nabijheid van industriecluster Chemelot is Stein een bedrijvige gemeente die aantrekkelijk is voor diverse soorten MKB bedrijven en grotere maakbedrijven. Ook werken we in dit programma aan de versterking van onze vrijetijdseconomie, recreatie en toerisme en ons detailhandel beleid.

Taakvelden

Dit programma omvat de taakvelden:
3.1 Economische ontwikkeling
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
3.4 Economische promotie

Wat willen we bereiken ?

Binnen dit programma richten we ons op het versterken en ontwikkelen van een duurzame economie, waarbij circulariteit richting toekomst een belangrijke rol speelt en samen wordt gewerkt aan een sterke economische regio. Voorwaarde daarbij is dat de leef kwaliteit van onze gemeente verbetert. Daarnaast werken we samen met het onderwijs en VIDAR aan aanwezigheid van voldoende arbeidspotentieel.

Wat gaan we er voor doen?

Economische ontwikkeling

Leefbaarheidsfonds omgeving Chemelot
Het fonds voor de omgeving van Chemelot voor de jaren 2025 en 2026 is een lokaal fonds dat gezamenlijk door de provincie Limburg, gemeente Sittard-Geleen en Stein beschikbaar wordt gesteld als middel om initiatieven in de omgeving financieel te ondersteunen met als doel de leefbaarheid, het woonklimaat en de betrokkenheid met de omgeving te vergroten. Hiervoor wordt een budget van in totaal € 50.000 gereserveerd voor de jaren 2025 en 2026.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Bedrijventerrein Kerensheide
In 2025 wordt bezien hoe nader aan dit bedrijventerrein invulling te geven. Tijdens onze gesprekken met Chemelot, blijven we de ligging van dit bedrijventerrein en daarmee het economisch potentieel benadrukken. Verzoeken over beschikbare locaties voor nieuwe vestiging brengen we in contact met de huidige eigenaar.

Bedrijventerrein Schuttersstraat
Onderzocht wordt welke maatregelen meerjarig kunnen worden getroffen om de kwaliteit van dit bedrijventerrein te verbeteren.

Business park Stein
Onderzocht wordt welke maatregelen meerjarig kunnen worden getroffen om de kwaliteit van dit bedrijventerrein te verbeteren.

Bedrijfsloket- en regelingen

Economische samenwerking Zuid-Limburg
De Economische Samenwerking Zuid-Limburg (ESZL) is een inhoud gedreven netwerkstrategie, waarbij de samenwerking niet langer geïnstitutionaliseerd is, maar vorm krijgt middels coalities. Coalities die op velerlei manier gevormd kunnen worden en waarbij wordt uitgegaan van de gemeentelijke autonomie. Elke gemeente beslist zelf over meedoen en waarmee. Het eigen gemeentelijk beleid in samenhang met de regionale opgaven is daarbij leidend. Wat betreft de regionale opgaven is de NOVI agenda de komende jaren richting gevend.
Het bestuur ESZL heeft eerder besloten tot een continuering als een 'lean en mean' stichting ESZL met een aanjaagfunctie. De centrumgemeenten nemen hierin regionale en financiële verantwoordelijkheid door gezamenlijk een budget en personeel beschikbaar te stellen om projecten en/of andere initiatieven met een economische doelstelling op Zuid-Limburgse schaal te concretiseren.

Starterscentrum
Het Starterscentrum heeft als doel mensen te helpen bij het opzetten van hun eigen onderneming. Ook in 2025 zal de gemeente Stein aan het Starterscentrum subsidie verstrekken.

Grensinfopunt
Het grensinfopunt (GIP) is het centraal informatiepunt voor iedereen, die grensoverschrijdend actief is, was of wordt. Specialisten op het gebied van onder andere fiscaliteit en sociale zekerheid, helpen te komen tot een goede afweging bij de keuze om te werken over de grens. De specialisten ondersteunen ook werkgevers met kennis van het grensoverschrijdend werken. Het GIP draagt hiermee bij aan het versterken van het woon- en werkklimaat van Zuid-Limburg, het mee oplossen van knelpunten op de arbeidsmarkt voor het bedrijfsleven en het bieden van kansen op werk voor alle inwoners van Zuid-Limburg.

Intaketafels
De intaketafel, waar onder andere vraagstukken over en aanvragen voor omgevingsvergunningen van ondernemers worden behandeld, wordt in 2025 verder doorgezet en vooral doorontwikkeld. De intaketafel wordt bemenst door een multidisciplinair team en heeft mede tot doel om sneller en efficiënter tot afhandeling van aanvragen van ondernemers te komen. In de intaketafel wordt een initiatief integraal gewogen en de wenselijkheid en haalbaarheid van een ontwikkeling bepaald.

Economische promotie

Programma recreatie en toerisme
In 2025 wordt op basis van het in 2023 geactualiseerde toeristisch beleid voortgebouwd op hetgeen in 2019 is ingezet met de toeristische uitvoeringsagenda. De rivierparkings zijn in de afgelopen jaren verbeterd dan wel opnieuw aangelegd, waardoor spreiding van bezoekersstromen binnen onze gemeente is geoptimaliseerd. In 2025 gaan we aan de slag met de routing en signing naar deze rivierparkings. Ook zetten wij het werken aan de verbetering van strategische locaties (de toeristische hotspots) voort zoals het kasteelpark in Elsloo, de kasteelruïne en kasteelpark in Stein en het Bath in Urmond samen met Stichting Limburgs Landschap en Vrijheid Urmond.
In 2025 wordt het gemeentedekkend wandelknooppuntennetwerk opgeleverd. In het veld worden knelpunten op belangrijke wandelroutes aangepakt. Verder is er aandacht voor het kwalitatief hoogwaardig onderhoud van de gemeentelijke wandel- en fietsroutes.
Naast het uitbouwen en het op orde brengen van de recreatieve infrastructuur, werken wij aan de thematisering van een aantal wandel- en fietsroutes om bredere en andere doelgroepen toeristen en recreanten aan te spreken.

De culturele verenigingen en de toeristisch/recreatieve ondernemers worden actief gestimuleerd en gefaciliteerd door middel van een subsidieregeling om als ambassadeurs bij te dragen aan de

verwezenlijking en verbetering van onze gemeente als toeristisch Hart van de Maasvallei en de benoemde speerpunten zoals de Maascultuur, de bandkeramiek, de grensligging en het stille genieten.
In samenwerking met Visit Zuid-Limburg, de toeristische werkgroep Maaskentj en het Rivierpark Maasvallei wordt gewerkt aan de verdere positionering, profilering en promotie van Stein als Hart van de Maasvallei.

In 2025 zal in nauwe samenwerking met het beleidsveld cultuur een bijdrage worden geleverd om ons verleden van de bandkeramiek beter te positioneren en goed op de kaart te zetten.

Binnen de Regio Westelijke Mijnstreek c.q. Grensmaasvallei wordt de toeristische samenwerking gecontinueerd in de vorm van gezamenlijke promotie, marketing en gemeentegrensoverschrijdende wandel-of fietsroutes.

Tenslotte wordt gewerkt aan een aantal projecten voor toerisme in Zuid-Limburg op basis van de in 2020 vastgestelde Visie Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg, zoals het opzetten van een toeristisch dataplatform.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Lasten	954	1.384	1.202	974	845	847
Baten	431	358	335	342	354	361
Resultaat	**-523**	**-1.025**	**-867**	**-632**	**-491**	**-486**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2024 en begroting 2025	Bedrag x € 1.000
Algemeen	
Ontwikkelingen in de doorbelaste interne uren in 2025 ten opzichte van 2024 aan dit programma.	-38
Chemelot	
In 2025 is er een budget beschikbaar voor de uitvoer van de strategische omgevingsvisie Chemelot en het omgevingsfonds Chemelot.	-65
Economische promotie	
In verband met te verwachten doorgeschoven posten vanuit 2024 is in 2025 minder budget begroot.	170
In 2024 was er een budget beschikbaar voor de incidentele post leader en interreg programma. Deze post in 2025 niet meer beschikbaar.	88

Onderwijs

Inleiding
Het programma onderwijs richt zicht op onze kinderen en jongeren. Binnen dit programma werken we aan kwalitatieve basisscholen in onze kernen en onze middelbare school Groenewald.

Taakvelden
Dit programma omvat de taakvelden:
4.1 Openbaar basisonderwijs
4.2 Onderwijshuisvesting
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat willen we bereiken ?
De gemeente is samen met onderwijspartner verantwoordelijk voor goede onderwijshuisvesting. Ook werken we samen met de kindpartners aan een doorlopende leer- en ontwikkellijn van kinderen van 0 - 18 jaar. Waarbij het onderwijs en onze baby- en kinderopvang ook een plek is achterstanden, die op latere leeftijd niet meer kunnen worden ingehaald te voorkomen. We zetten daarom bijvoorbeeld actief in op voor- en vroegschoolse educatie, leesbevordering om laaggeletterdheid te voorkomen en schoolzwemmen.

Wat gaan we er voor doen?

Openbaar basisonderwijs

In de statuten van Stichting Kindante, bevoegd gezag van de in onze gemeente gehuisveste openbare basisschool De Maaskei, staan een aantal bepalingen over de financiële documenten. Het vaststellen en goedkeuren van de begroting en de jaarrekening is voorbehouden aan respectievelijk het College van Bestuur en de Raad van Toezicht. Wel dient de gemeenteraad te worden geïnformeerd over de financiële stand van zaken. In mei (begroting) en in oktober (jaarrekening) worden deze stukken met u gedeeld middels een raadsinformatiebrief. Tevens wordt dan de mogelijkheid geboden tot het stellen van inhoudelijke vragen. Ook is het College van Bestuur bereid, als daar behoefte aan is, een toelichting te geven op de financiële en onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen binnen de Stichting tijdens een beeldvormende bijeenkomst.

Onderwijshuisvesting

De Maaskei
Naar aanleiding van een aangenomen motie omtrent de ruimtelijke situatie bij de locatie Urmond van openbare basisschool De Maaskei is er groen licht gegeven om de voorbereidingen te starten voor de business case. Dit onderzoek dient antwoord te geven op de vraag welk scenario de voorkeur heeft: of uitbreiding/renovatie van het huidige gebouw of vervangende nieuwbouw. Ook zal het externe bureau ons adviseren over de aanbestedingsstrategie. De planning gaat ervan uit dat het eindrapport uiterlijk 31 december 2024 voorligt dan wel zo veel eerder. Daarna starten de interne trajecten om te komen tot besluitvorming door het schoolbestuur, de kindpartner en de gemeenteraad. Dit is voorzien in het 1e kwartaal van 2025. Er is een investeringskrediet opgenomen van indicatief € 5.000.000 vooruitlopende op de uitkomst van de businesscase.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Peuterprogramma en VVE
VVE staat voor voor- en vroegschoolse educatie. Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel 'doelgroepkinderen' genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool en er voor te zorgen dat kleuters zonder achterstand naar groep 3 kunnen. De gemeente Stein

hanteert een brede doelgroep definitie waarbij de focus niet alleen ligt op (taal)achterstand, maar ook op bijvoorbeeld sociaal emotionele ontwikkeling. De afgelopen jaren zien we vanuit die laatste categorie een forse toename van kinderen, wat logischerwijs ook leidt tot een forse toename van kosten. In 2025 willen we ons totale VVE-beleid samen met onze kindpartners kritisch bekijken en proberen de indicaties en dus kosten beheersbaar te houden. Daarbij zijn we ook afhankelijk van rijksbeleid (bijvoorbeeld het voornemen tot gratis kinderopvang).

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Lasten	3.266	3.650	3.684	4.059	4.293	4.231
Baten	640	735	523	529	536	541
Resultaat	**-2.625**	**-2.915**	**-3.161**	**-3.530**	**-3.758**	**-3.690**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2024 en begroting 2025	Bedrag x € 1.000
Algemeen	
Ontwikkelingen in de doorbelaste interne uren in 2025 ten opzichte van 2024 aan dit programma.	51
Ontwikkelingen in de kapitaallasten in 2025 ten opzichte van 2024 die aan dit programma zijn toegerekend door actualisatie van de totale investeringsplanning.	11
Onderhoudskosten gymnastiekzalen en sportzalen	
Een hogere indexatie en de gevolgen van de meerjarenonderhoudscyclus zorgen voor een toename van de kosten in 2025.	-273
Schoonmaak	
In 2024 zijn de schoonmaakkosten incidenteel hoger uitgevallen door extra poetsbeurten in verband met toename zaalhuur. De verwachting is dat deze kosten in 2025 naar normaal niveau terugkeren.	15
Huisvesting openbare basisscholen	
In 2024 zijn er eenmalige kosten gebudgetteerd voor de business case de Maaskei. Deze zijn in 2025 niet meer begroot.	40
Huisvesting Groenewald	
Door een verschuiving binnen de investeringskredieten stijgen de kapitaallasten in 2025 ten opzichte van 2024.	-85

Sport, cultuur en recreatie

Inleiding
Het programma sport, cultuur en recreatie is gericht op het gezond houden van onze inwoners met een actief sport- en beweegaanbod, zingeving, ontspanning en ontwikkeling met een groot cultuur en erfgoed aanbod en het versterken van onze gemeente als toeristische gemeente waar je kunt recreëren.

Taakvelden
Dit programma omvat de taakvelden:
5.1 Sportbeleid en activering
5.2 Sportaccommodaties
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
5.4 Musea
5.5 Cultureel erfgoed
5.6 Media
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen we bereiken ?
Binnen dit programma werken we met onze maatschappelijke partners aan het behoud en versterken van ons verenigingsleven op het gebied van sport, cultuur, erfgoed en toerisme. Zodat onze inwoners gezond kunnen blijven en leren over wie we zijn en waar we vandaan komen.

Onze unieke ligging in het hart van de Maasvallei, natuur en met tal van historische kernen en erfgoed maakt ons daarnaast een aantrekkelijke gemeente voor toeristen. Waar we binnen dit programma samen met onze inwoners en ondernemers samenwerken aan de versterking van dit profiel.
Daarnaast willen we bereiken dat meer mensen in alle leeftijdscategorieën bewegen en sporten. Sport wordt hierbij gezien als middel en niet als doel. Daarmee is de relatie met het sociaal domein indirect gelegd. Door te bewegen en te sporten wordt ingezet op een gezondere levensstijl, op ontmoeten, verbinden en meedoen. Dit draagt bij aan positieve gezondheid waardoor mogelijk kosten binnen het sociaal domein voorkomen kunnen worden. Bewegen in de openbare ruimte vormt hier een onderdeel van.

Wat gaan we er voor doen?

Sportbeleid en activering

In 2023 werd het ‘Gezond Sport- & Beweegakkoord Stein’ (kortweg: sportakkoord) herijkt. Hierin hebben gemeente en stakeholders de gezamenlijke ambities vastgelegd op het gebied van sport, bewegen, gezondheid en vitaliteit. Hoofddoel is dat iedereen in Stein moet kunnen sporten en bewegen, waarmee we bijdragen aan gezondere en gelukkigere inwoners. Om dit te realiseren, werken we ook in 2025 aan vier thema’s: gezond opgroeien, gezond meedoen, gezonde verenigingen en gezonde ruimte. Daarnaast gaan we aan de slag met diverse ambities uit het bestuursakkoord rondom sport en bewegen. Denk hierbij aan implementatie van het beleidsplan en uitvoeringsprogramma ‘Buiten in Beweging’ en optimalisatie van advies en ondersteuning voor onze verenigingen.

Sportaccommodaties

Accommodatiebeleid
In de 2e helft van 2024 (concept beleid) en voorjaar 2025 (definitief beleid en uitvoeringsplan) wordt het bestaande accommodatiebeleid uit 2018 geëvalueerd. De evaluatie wordt gecombineerd met de opgave voor het verduurzamen van de gemeentelijke accommodaties, het meerjaren

onderhoudsplan (MJOP) en het exploitatieonderhoud (BOB). Door het samenvoegen van deze onderwerpen zorgen we voor een integraal voorstel met betrekking tot de gemeentelijke accommodaties. De planning en de financiële impact voor het verduurzamen van de gemeentelijke accommodaties worden aan de raad voorgelegd bij de evaluatie van het accommodatiebeleid. Er zal op dat moment een investering nodig zijn voor de uitvoering van het door de raad gekozen scenario op het gebied van verduurzaming.

Met de vaststelling van de evaluatie van het accommodatiebeleid inclusief het uitvoeringsplan kan ook daadwerkelijk gestart worden met de uitvoering van de verduurzaming, het verbeteren van accommodaties en het vervolg van het MJOP en het exploitatieonderhoud.

Onderzoek planmatig onderhoud accommodaties
In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie is ervoor gekozen om géén formatie uitbreiding voor te stellen bij Accommodaties. Om een stevige en stabiele basis te houden wordt er voorgesteld om het onderzoek naar het uit te voeren planmatig onderhoud te beleggen bij een externe partij. Hiervoor is er structureel € 30.000 per jaar nodig.

Gebouwautomatiserings- en controlesystemen (GACS)
Vanaf 1-1-2026 zijn eigenaren van verwarming- en koelsystemen met een gecombineerd vermogen van >290kW verplicht om te beschikken over een GACS. Dit systeem controleert en stuurt alle klimaatinstallaties aan. De controlerende functie betreft o.a. analyse van energieverbruik en moet leiden naar een energiezuiniger gebruik van de gebouwinstallaties.
Dit betreft vooralsnog 8 accommodaties. In 2025 is hiervoor een bedrag van € 80.000 benodigd.

Cultuurpresentatie, productie participatie

Kunst en cultuurbeleid
Met de implementatie van het nieuwe kunst- en cultuurbeleid 'Maak het mee' in 2024, zet de gemeente Stein een duidelijke koers uit voor de komende jaren. Dit beleid, dat loopt tot 2027, richt zich op het versterken van onze culturele identiteit en het toegankelijk maken van kunst, cultuur en erfgoed voor alle inwoners. In 2025 ligt de focus op het verder ontwikkelen en aanbieden van een breed scala aan culturele activiteiten en initiatieven, met als doel een sterk en divers cultureel aanbod te realiseren.
De uitvoering van deze plannen vindt plaats in nauwe samenwerking met lokale verenigingen, kunstenaars en culturele instellingen, waarbij de cultuurcoach, die in 2024 werd aangesteld, een belangrijke rol speelt in het bevorderen van participatie en betrokkenheid binnen de gemeenschap. Naast het versterken van het culturele aanbod, worden gerichte stappen gezet om de betrokkenheid van de inwoners te vergroten. Dit gebeurt door initiatieven die kunst, cultuur en erfgoed toegankelijk(er) maken voor verschillende doelgroepen, waarbij cultuurparticipatie en -educatie centraal staan.

De focus in 2025 ligt op de volgende drie speerpunten:

1. **Een sterke basis:** De gemeente blijft investeren in het versterken van het culturele aanbod door het verder ontwikkelen van de cultuurkaart en cultuurcafés. Deze programma's zijn erop gericht om kunst en cultuur zichtbaarder en toegankelijker te maken voor een breed publiek. Het doel is om een rijk en divers cultureel aanbod te realiseren dat aansluit bij de diversiteit van de gemeenschap.

2. **Bron van cultuur:** De promotie en het behoud van ons rijke culturele erfgoed blijven een prioriteit. Projecten gericht op ons bandkeramiek verleden en andere immateriële erfgoederen zoals streektaal en lokale tradities worden verder ontwikkeld. Deze inspanningen zorgen ervoor dat het unieke erfgoed van Stein niet alleen bewaard blijft, maar ook actief wordt gedeeld en gewaardeerd door de gemeenschap.

3. **Cultuur dichtbij:** In 2025 wordt er extra aandacht besteed aan het vergroten van de betrokkenheid van verschillende doelgroepen. Initiatieven zijn erop gericht om de drempel voor deelname aan culturele activiteiten te verlagen, met een speciale focus op talentontwikkeling bij kinderen en jongeren. Door deze gerichte inspanningen wordt kunst en cultuur niet alleen ervaren, maar ook actief beleefd en gedeeld binnen de gemeenschap.

Deze speerpunten vormen de kern van ons cultuurbeleid en zorgen ervoor dat kunst, cultuur en erfgoed in Stein verder kunnen groeien en bloeien. De voortzetting van deze plannen, gecombineerd met de focus op zowel aanbod als participatie, draagt bij aan een levendige, inclusieve en duurzame culturele infrastructuur die aansluit bij de behoeften van alle inwoners van Stein.

Subsidiebeleid
De ontwikkeling van een nieuw subsidiebeleid is in volle gang en zal vanaf 2026 in werking treden. In 2023 startten we met een grondige evaluatie van het bestaande beleid, gericht op het actualiseren van de Algemene Subsidieverordening (ASV) en de nadere subsidieregelingen. Het huidige subsidiebeleid blijft in 2025 van kracht, terwijl we verder werken aan de uitwerking van een eigentijds en effectief subsidiebeleid dat beter aansluit bij de behoeften van onze gemeenschap. Onze focus ligt op het creëren van meer transparantie en effectiviteit in de toekenning van subsidies, zodat we lokale initiatieven optimaal kunnen ondersteunen. Omdat het nieuwe subsidiebeleid pas zal ingaan in 2026 zijn er voor 2025 geen financiële consequenties. Het is te verwachten dat er bij de behandeling van het beleidsstuk in de raad structureel extra middelen gevraagd gaan worden voor de periode vanaf 2026.

Media

Bibliotheekwerk
Sinds januari 2023 vervult de gemeente Stein een coördinerende rol voor het Informatiepunt Digitale Overheid, dat wordt beheerd door de bibliotheek. Dit project blijft in 2025 voortduren, ondersteund door een jaarlijkse gerichte rijksbijdrage van € 25.000.
Verder werkt de bibliotheek nauw samen met de gemeente Stein om laaggeletterdheid te voorkomen en terug te dringen. Dit gebeurt door middel van regionale samenwerkingen zoals de aanpak Laaggeletterdheid Westelijke Mijnstreek. Programma's als het Taalcafé, Boekstart (gericht op jonge kinderen) en 'De Bieb op School' (voor basisscholen) blijven kernonderdelen van deze inspanningen. Door deze initiatieven wil Stein bijdragen aan een toegankelijke en inclusieve culturele omgeving die niet alleen het sociale weefsel versterkt, maar ook laaggeletterdheid effectief aanpakt.

Extra middelen
In de periode 2023-2024 konden gemeenten een specifieke uitkering ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Daarna zal een wettelijke zorgplicht voor gemeenten worden ingevoerd ten aanzien van de openbare bibliotheek. Voor het uitvoeren van deze taak zullen gemeenten een structurele bijdrage via het gemeentefonds ontvangen. In de periode tussen de specifieke uitkering en de invoering van de wettelijke zorgplicht ontvangen de gemeenten een decentralisatie-uitkering, om zich op de periode van de zorgplicht te kunnen voorbereiden.
Hiervoor is in 2025 en in 2026 een bedrag van € 100.000 ontvangen en opgenomen als budget voor 2025 en 2026. Dit is een budgettair neutrale mutatie.

Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Openbaar groen
Een veilige, gezonde en groene leefomgeving is een belangrijke voorwaarde voor de leefkwaliteit en -omgeving van Stein. Om dit te in stand te houden en te verbeteren wordt in 2025 het beheer en onderhoud uitgevoerd conform het Groenbeleidsplan, Groenbeheerplan en het Beheerplan Bomen.

Steinerbos
De directie van het Belevenispark Steinerbos werkt momenteel aan een ontwikkelplan voor de jaren 2025-2027. Dit plan biedt een duidelijk kader om ervoor te zorgen dat het park niet alleen levensvatbaar blijft, maar ook als een dynamisch bedrijf groeit.
De visie voor 2025-2027 is dat het Steinerbos een levendig bedrijf is dat zich kenmerkt door continue groei en innovatie. De lange termijnstrategie draagt bij aan de zorg voor een gestructureerde organisatie, een positieve bedrijfscultuur, en door het inzet van de beste mensen en middelen. Het uiteindelijke doel is om de duurzame resultaten te behalen en de tevredenheid van onze bezoekers te borgen.
In het kader van dit ontwikkelplan zijn missie, visie, kernwaarden en klantbeloften herzien. Deze elementen zullen de leidraad vormen voor de activiteiten in de komende drie jaar. Het succes van dit plan hangt af van de betrokkenheid van alle medewerkers en de duurzaamheid van de uitvoering per jaar.
Met het toekomstige ontwikkelplan wordt de basis gelegd voor een succesvol en duurzaam Belevenispark Steinerbos. Het toekomstplan inclusief financiële verantwoording zal najaar 2024 gepresenteerd worden aan College B&W en aan de Raad.

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkings-vorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
Steinerbos BV	Privaat	Bijdrage aan de vrijetijdseconomie en toerisme
NV Theodora	Privaat	Bijdrage aan het in stand houden van kasteel Elsloo en het kasteelpark.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Lasten	5.306	6.009	6.171	6.289	6.129	6.215
Baten	966	737	692	690	535	542
Resultaat	**-4.339**	**-5.272**	**-5.478**	**-5.600**	**-5.594**	**-5.673**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2024 en begroting 2025	Bedrag x € 1.000
Algemeen	
Ontwikkelingen in de doorbelaste interne uren in 2025 ten opzichte van 2024 aan dit programma.	-98
Ontwikkelingen in de kapitaallasten in 2025 ten opzichte van 2024 die aan dit programma zijn toegerekend door actualisatie van de totale investeringsplanning.	-11
Accommodaties	
Een hogere indexatie en de gevolgen van de meerjarenonderhoudscyclus zorgen voor een toename van de kosten in 2025.	-163
Vanaf 2025 zijn er structurele kosten begroot voor onderzoek en bewaking van de uitvoering van het planmatig onderhoud	-30

Sportbeleid	
In 2024 is er sprake van eenmalige kosten die in 2025 niet meer plaatsvinden	100
Kunstmenu/kunstwerken openbare ruimte	
In 2024 heeft de opzet van het subsidiebeleid plaatsgevonden, deze eenmalige kosten vinden niet meer plaats in 2025	70
In 2024 zijn eer eenmalige kosten begroot voor het project bandkeramiek. Deze zijn in 2025 niet meer begroot.	21
In 2024 zijn er kosten begroot voor de inventarisatie van de kunstwerken. Deze kosten zijn in 2025 niet meer begroot	20
Openbaar groen	
Areaaluitbreiding openbaar groen en indexering	-13
Bibliotheekwerk	
In 2025 zijn er extra kosten begroot voor zorgplicht bibliotheekwerk. Hiervoor zijn via de algemene uitkering ook extra middelen ontvangen.	-100

Sociaal Domein

Inleiding

Binnen het programma sociaal domein werken we met maatschappelijke partners en inwoners aan het versterken van de zelfredzaamheid van onze inwoners van jong tot oud. We geven binnen het sociaal domein uitvoering aan de wet maatschappelijke ondersteuning, de participatiewet en de jeugdzorgwet. Daarnaast richt het sociaal domein zich ook op laagdrempelige voorzieningen dichtbij onze inwoners en ondersteunen wij hierbij. Denk aan mantelzorg, inclusie van mensen met een beperking, beschermd wonen, veiligheid in afhankelijkheidsrelaties en specifieke opgaven op het gebied van jong zijn en ouder worden of sociale cohesie in wijken en kernen.

Taakvelden

Vanaf 2023 gold voor gemeenten een verfijnde taakvelden indeling binnen Jeugd en Wmo. Deze heeft tot knelpunten geleid bij veel gemeenten. Daarom is er vanaf 2025 een gewijzigde indeling, waarbij er vooral voor Jeugd wijzigingen/uitsplitsingen zijn. U vindt onderstaand dan ook de aangepaste taakvelden.

Dit programma omvat de volgende taakvelden:
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal
6.3 Inkomensregelingen
6.4 WSW en beschut werk
6.5 Arbeidsparticipatie
6.60 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
6.711 Hulp bij het huishouden (WMO)
6.712 Begeleiding (WMO)
6.713 Dagbesteding (WMO)
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk
6.792 PGB Jeugd
6.811 Beschermd wonen (WMO)
6.812 Maatschappelijke- vrouwenopvang (WMO)
6.821 Jeugdbescherming
6.822 Jeugdreclassering
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd

Vervallen taakvelden
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen:
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO):
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO):
6.71B Begeleiding (WMO):
6.71C Dagbesteding (WMO):
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO):
6.72A Jeugdhulp begeleiding
6.72B Jeugdhulp behandeling

6.72C Jeugdhulp dagbesteding
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig idem
6.73A Pleegzorg idem
6.73B Gezinsgericht
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ verblijf
6.74C Gesloten plaatsing
6.81A Beschermd wonen (WMO)
6.81B Maatschappelijke- vrouwenopvang (WMO)
6.82A Jeugdbescherming
6.82B Jeugdreclassering

Wat willen we bereiken ?

In 2025 werken we verder aan het ontwikkelen van een toekomstbestendig sociaal domein in de gemeente Stein, waarbij we structurele controle behouden over zowel de financiën als de effectiviteit en kwaliteit van de geleverde ondersteuning. Het nieuwe cliëntvolgsysteem en het dashboard sociaal domein stelt ons in staat om meer data-gedreven te werken, te monitoren en indien nodig tijdig bij te sturen.

Dankzij doeltreffende maatregelen zijn de wachtlijsten binnen de Wmo van de gemeente Stein succesvol teruggedrongen. We blijven ons inzetten om deze verbetering te handhaven en ervoor te zorgen dat alle inwoners tijdig de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. We streven ernaar de reguliere doorlooptijden van Wmo waar mogelijk te verkorten, in lijn met de aangenomen motie die hierop aandringt. Hoewel we al stappen zetten om dit proces te verbeteren, is het belangrijk te benadrukken dat deze ontwikkelingen nog in volle gang zijn.
Door gerichte acties en nauwe samenwerking met onze partners blijven we deze positieve ontwikkeling continu monitoren en bijsturen waar nodig. Zo waarborgen we ook in de toekomst een efficiënte en effectieve toegang tot Wmo-voorzieningen.
De krapte op de arbeidsmarkt vormt echter nog steeds een uitdaging. Zowel binnen de gemeente als bij het voorliggend veld en de zorgaanbieders blijft het moeilijk om kwalitatief personeel te vinden en te behouden. Daarom investeren we in informele zorg als aanvulling op de ondersteuning vanuit het voorliggend veld en in samenwerking met zorgaanbieders. Dit is van groot belang voor de toekomst.

We boeken ook inhoudelijke vooruitgang met projecten zoals Kansrijke Start, het Sinti-project, Zorg & Veiligheid, en Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). Met OKO willen we op lange termijn een omgeving creëren waarin jongeren zowel mentaal als fysiek gezond kunnen opgroeien. We zien OKO als de overkoepelende strategie voor ons jeugdbeleid en zullen dit steeds prominenter uitdragen.
De hervormingsagenda jeugd zal in 2025 verder vorm krijgen. De centrale vraag die hierbij speelt, is hoe wij de jeugdzorg lokaal willen organiseren voor onze jeugdigen in Stein. We streven naar een aanpak die nauw aansluit bij de behoeften van onze jongeren en waarbij we duurzame, effectieve ondersteuning bieden. De komende periode zal in het teken staan van het ontwikkelen en verfijnen van deze lokale organisatie, met als doel om in 2025 een solide basis te hebben waarop we verder kunnen bouwen.

De financiële problemen bij jeugdzorgaanbieders vormen een landelijke trend en zijn een zorgwekkende ontwikkeling. Dit brengt risico's met zich mee voor gemeenten, aangezien zij verantwoordelijk zijn voor het waarborgen van een continu jeugdzorgaanbod. Daarnaast kunnen deze problemen een negatief effect hebben op toekomstige aanbestedingen binnen de jeugdzorg, wat de continuïteit en kwaliteit van de zorg voor jongeren in gevaar kan brengen. Het is van groot belang dat er op zowel lokaal als nationaal niveau gezocht wordt naar duurzame oplossingen om deze risico's te beperken en de jeugdzorg toekomstbestendig te maken.

Wat gaan we er voor doen?

Samenkracht en burgerparticipatie

Financiële gezondheid
We staan klaar voor onze inwoners die te maken hebben met geldzorgen en schulden, op het gemeentehuis en in de wijk. Onze schuldhulpverlening blijven we ontwikkelen, waarbij passende nazorg prioriteit blijft. Ook de communicatie over rondkomen blijft van belang, om de drempel om hulp te zoeken zo laag mogelijk te houden.

Om ervoor te zorgen dat inwoners met een laag inkomen zoveel mogelijk mee kunnen blijven doen, blijven we samenwerken met Stichting Leergeld, het Jeugdfonds Sport & Cultuur, het Volwassenenfonds Sport & Cultuur en Kledingbank Limburg. We werken daarbij ook steeds meer regionaal samen, zoals bij de Voedselbank Westelijke Mijnstreek.
In samenwerking met verwijzers blijven we deze ondersteuning onder de aandacht brengen van onze inwoners.

Seniorenbeleid
In navolging op het advies Seniorvriendelijk beleid uit 2024 hebben we aandacht voor het perspectief van de senioren bij het opstellen van beleid en het optimaliseren van onze dienstverlening. Vanuit dit advies werken we ook aan passende communicatie aan senioren en andere inwoners over lopende projecten en nieuwe initiatieven.

Informele zorg
Om mantelzorgers te ondersteunen bij de zorg voor een naaste, maken we gebruik van diverse (nieuwe) initiatieven. Daarin betrekken we ook het sociale netwerk en zorgvrijwilligers. Informatie over en aan mantelzorgers blijft een belangrijk speerpunt.

Daarnaast ontwikkelen we meer initiatieven voor zelfzorg, waarbij inwoners handvatten krijgen om zelf en met gelijkgestemden ondersteuning te vinden in hun situatie. Het faciliteren van lotgenotencontact valt hier ook onder.

Om eenzaamheid tegen te gaan, zorgen we voor herkenbare communicatie en de mogelijkheid om eenzaamheid te signaleren en bespreekbaar te maken. Ook hebben we aandacht voor gevoelens van eenzaamheid bij specifieke groepen, zoals mantelzorgers en inwoners met schulden.

In samenwerking met onze partners zorgen we ervoor dat dementie vroegtijdig gesignaleerd wordt. En dat mantelzorgers van naasten met dementie ondersteund kunnen worden tijdens de verschillende fases van het ziekteproces.

Sociale basis
Voor een stevige sociale basis is het belangrijk dat inwoners weten waar ze terecht kunnen met vragen, voor ontmoeting en dat door verschillende instanties samengewerkt wordt. Met het werken in Pluswijken en een pilot in het kader van jeugdhulp geven we daar verder invulling aan. Ook de wijkinformatiepunten zijn hierin van belang, als centrale punten in de wijk van waaruit professionals en vrijwilligers inwoners een stap verder helpen.

Wet Inburgering
Inburgering van statushouders is een actueel, breed en sociaal maatschappelijk thema. Goede inburgering levert een waardevolle bijdrage aan vitale, inclusieve en veilige gemeenten. De Inburgeringswet 2021 verplicht alle inburgeringsplichtigen om direct vanaf de start van het inburgeringstraject en het liefst via betaald werk mee te doen aan de Nederlandse maatschappij. Om goed te kunnen integreren en te participeren is het belangrijk dat nieuwkomers onder meer de Nederlandse taal leren, werk en huisvesting vinden en een beroep kunnen doen op kinderopvang en goede zorg.

Wij hebben als gemeente een taak in de begeleiding en ondersteuning van inburgeraars. Dit wordt uitgevoerd door de stichting Vluchtelingenwerk en door Vidar. Wij ontvangen regelmatig terugkoppeling over de ontwikkelingen en de laatste stand van zaken en evalueren onze contractafspraken met hen. Daarnaast willen we verenigingen stimuleren om hierin een actieve bijdrage te leveren door het invoeren van een Buddy systeem. Wij streven ernaar een inclusieve samenleving te zijn waarin iedereen zich thuis voelt.

Sociale inclusie
Onze Lokale Inclusie Agenda 2024-2027 is gericht op het bevorderen van gelijke kansen en de participatie van alle inwoners in de samenleving, ongeacht hun achtergrond, beperking of sociaaleconomische status. De gemeente streeft ernaar dat alle mensen kunnen meedoen, erbij horen en zich gewaardeerd voelen.
In de Lokale Inclusie Agenda staan ambities benoemd binnen de thema's

- Inclusief Onderwijs
- Thuis/Wonen,
- Werk & Inkomen
- Vrije Tijd
- Vervoer
- Welzijn, Gezondheid & Ondersteuning.

Samen met de Klankbordgroep Inclusie en Toegankelijkheid gaan we deze ambities prioriteren en uitwerken.

Omnibuzz
De impact van COVID-19 is provinciaal nog steeds merkbaar in de vorm van een lagere vervoersvraag, maar de verschillen tussen gemeenten nemen toe en de voorspelbaarheid neemt af. Dit maakt het moeilijk om begrotingen strak op te stellen op basis van algemene uitgangspunten. Om goed te kunnen begroten is onderzoek, analyse en meer maatwerk op gemeenteniveau nodig. Dit inzicht heeft onder andere geleid tot een aanpassing van de financiële uitgangspunten.
De problemen met het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerde chauffeurs houdt aan en kan serieuzere vormen aannemen als het vervoersvolume verder aantrekt, iets dat al in een aantal gemeenten geconstateerd wordt.
Doordat ook het openbaar vervoer (OV) met personeelstekort en bijbehorende kwaliteitsverlies te kampen heeft, biedt het OV in afnemende mate een passend en/of aantrekkelijk alternatief voor mensen met een beperking. Deze ontwikkeling staat haaks op de gezamenlijke ambitie om OV-gebruik onder klanten juist te stimuleren en de instroom van nieuwe klanten te beperken. De insteek van Omnibuzz is het minimaliseren van deze gevolgen voor Omnibuzz en het optimaliseren van het aanbod van openbare vervoersoplossingen, zodat deze ook voor (potentiële) klanten van Omnibuzz passend zijn.

Brede ondersteuning/toeslagaffaire
Gemeenten hebben een belangrijke rol in de ondersteuning van gezinnen die getroffen zijn door de toeslagenaffaire. Bij de aanmelding als gedupeerde bij de Dienst Toeslagen konden ouders aangeven of zij ondersteuning willen van de gemeente. Als zij dit wilden, ontvangt de gemeente de gegevens van de getroffenen. In 2024 hebben we alle gedupeerden in de gemeente Stein benaderd om maatwerkafspraken te maken over de hulp die nodig is. We verwachten hiermee de gedupeerden met een ondersteuningsbehoefte van de gemeente in beeld te hebben. Komen er nog gezinnen in beeld die binnen de regeling een beroep doen op hulp van de gemeente zullen wij deze hulp wederom bieden. Verder zetten we in 2025 in op zorgvuldige afronding van de trajecten die in 2024 gestart zijn.

Brede Spuk/GALA
Door middel van een specifieke uitkering (SPUK) stelt het Rijk van 2023 t/m 2026 budget beschikbaar voor preventie en gezondheidsbevordering. Deze regeling omvat 15 onderdelen en geoormerkte budgetten (voornamelijk bestaande en deels nieuwe middelen) op de thema's sport-

en beweegstimulering, cultuurparticipatie, gezondheidsbevordering en het versterken van de sociale basis. Zo wordt samenhang en integraliteit gestimuleerd, met als stip op de horizon een gezonde generatie in 2040. In Stein zetten we met name in op het verstevigen van de basis die er ligt en de verbinding en integraliteit tussen verschillende projecten. Hiertoe behoren initiatieven zoals Kansrijke Start, Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), Jeugd-/Volwassenenfonds Sport & Cultuur en valpreventie.

Jongerenparticipatie
De gemeente Stein wil ook in 2025 kinderen en jongeren laten meedenken en meebeslissen over het beleid wat in Stein wordt gevoerd. Lokale initiatieven zoals het kindercollege, de Steinse jongeren adviesraad (SJAR) en Kom-Ens zijn daarbij helpend en waardevol. In 2025 willen we een locatie ter beschikking hebben waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten, de zogenaamde jongerenspot. Daarmee komen we jongeren uit Stein tegemoet in hun wens zoals die is verwoord in de jongerenvisie.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Welzijnswerk
MEE Zuid-Limburg heeft de afgelopen jaren een structureel tekort in de gemeente Stein. Afgelopen jaren is dit opgevangen vanuit opgebouwde reserves, echter is deze reserve onvoldoende om voor de verdere jaren in te blijven zetten. Dit komt door de toenemende vraag naar ondersteuning maar ook de vergrootte vindbaarheid. Tijdens het project 'Grip op sociaal domein' is er fors bezuinigd bij MEE Zuid-Limburg. Naast de reguliere indexatie is er daarom ook een extra budget opgenomen van € 10.000. Echter zullen de aankomende gesprekken in het teken staan van monitoring zodat wachtlijsten zo veel als mogelijk worden voorkomen.

Zorg en veiligheid
Binnen het thema Zorg & Veiligheid komen onderwerpen aan bod op het raakvlak van veiligheid en Sociaal-/Zorgdomein. Onderwerpen die een integrale aanpak vereisen.
Het is een breed thema dat betrekking heeft op bijvoorbeeld onder andere Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA), nazorg ex-gedetineerden, Veilig Thuis, Zorg- en Veiligheidshuis, Centrum Seksueel Geweld, vrouwenopvang.
De commissie Zorg&Veiligheid Zuid-Limburg is de bestuurlijke overkoepelende commissie, met deelnemers vanuit de gemeenten, politie, OM, GGD en Mondriaan. Deze commissie bestaat sinds 2021. Medio 2024 heeft zowel bestuurlijk als ambtelijk een evaluatie plaatsgevonden op basis waarvan afspraken zijn gemaakt om in 2025 e.v. nog effectiever te kunnen werken en de bekendheid en zichtbaarheid van de (werkzaamheden van de) commissie te vergroten.

Voor het onderdeel GIA is in juni 2024 de regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 "Samen Sterk, iedereen veilig" door de 16 gemeenteraden vastgesteld. Vervolgens is op basis daarvan een uitvoeringsplan opgesteld waarmee in 2025 aan de slag wordt gegaan.

Inkomensregelingen

Vidar
Ontwikkelingen Bestaanszekerheid
Conform verwachting loopt het aantal mensen in de bijstand de komende jaren op door effecten van het Rijksbeleid (o.a. afsluiten Wsw, instroom Wajong tot 80% en hogere asielinstroom). Vidar zet in op duurzame uitstroom, dit moet de uitgaven ook op de lange termijn beheersbaar houden. Dit doet Vidar bijvoorbeeld door in te zetten op talentontwikkeling richting kanssectoren.
Op peildatum juli 2024 zijn in totaal 312 huishoudens die bijstand ontvangen. Een stijging van 20 vergeleken met eind 2023. De belangrijkste reden voor de instroom is het verhuizen naar Stein en specifiek het huisvesten van statushouders.
Naast het bieden van zekerheid in de vorm van een inkomen en het ondersteunen van de statushouder bij zijn of haar inburgering past Vidar haar reguliere dienstverlening toe op de

statushouders met als doel dat uiteindelijk iedereen kan meedoen.
In Stein ontvangen 211 inwoners bijzondere bijstand. De afgelopen jaren is er bij dit onderdeel een stijging zichtbaar. Een opwaartse bijstelling van het budget is dan ook noodzakelijk.

Ontwikkelingen Werk, Participatie en talentontwikkeling
Vanuit Vidar in de wijk zet Vidar in op laagdrempelige participatie. Een grote groep kan (nu nog) niet de stap naar werk maken maar kan en wil wel van betekenis zijn voor de wijk of buurt waarin hij/zij woont. Inwoners uit de buurt kunnen hier terecht voor praktische hulp- en ondersteuningsvragen, maar ook voor een goed gesprek over de leefbaarheid in hun wijk. Een mooie bijdrage aan de sociale veerkracht in onze gemeente.
Vidar in de wijk heeft in de gemeente Stein op dit moment één uitvalsbasis in Nieuwdorp.
Vanuit het Werkcentrum in Geleen wordt de dienstverlening aan VDL Nedcar groep georganiseerd, ook voor inwoners uit de gemeente Stein. Vidar is daar als partner nauw bij betrokken. Inmiddels zien we dat er, zoals verwacht een groep overblijft voor wie de weg naar werk lastiger is. Het positieve besluit op een aangevraagde ESF subsidie en de co-financiering vanuit provincie, rijk en arbeidsmarkt maakt dat Vidar ook voor deze groep van ongeveer 1000 mensen de intensieve dienstverlening die zij nodig hebben kunnen blijven bieden.
Vidar is daarnaast volop aan de slag met de ontwikkeling van de talentoriëntatie. Talentoriëntatie wordt dé start voor kandidaten waarvan verwacht wordt dat ze op termijn een plek in het arbeidsproces kunnen krijgen. Het draait allemaal om vragen als 'wat wil ik?', 'wat kan ik?' en 'welke kansen zijn er voor mij?'. De talentoriëntatie gaat voortdurend aansluiten op de actualiteit van de arbeidsmarkt en presenteert daarmee een diversiteit aan kanssectoren. De kandidaten kunnen per sector zelf ervaren en beleven met behulp van techniek wat het werken in die sector inhoudt (bijvoorbeeld in de logistiek een heftruck-simulator, tv-schermen waarop mogelijk toekomstige werkplekken worden afgespeeld en de inzet van VR-brillen). Het enthousiasme tijdens de talentoriëntatie wordt omgezet naar een stap-voor-stap maatwerkprogramma waarin iemand zich kan ontwikkelen richting een specifieke werkplek.

Egalisatiereserve BUIG
Zoals beschreven zien we de lasten van de Participatiewet de afgelopen jaren oplopen. Dit is te verklaren door de hogere instroom van mensen in de bijstand. Tegenover de lasten staan echter ook baten (het BUIG-budget).
In deze begroting is er een egalisatiereserve BUIG gevormd die ervoor gaat zorgen dat er een koppeling ontstaat tussen de lasten en de baten en dat we als gemeente minder gevoelig worden voor fluctuaties. De reserve kan tegenvallers opvangen en onzekerheden van de (opbrengst)ramingen afdekken. Aan de andere kunt worden eventuele overschotten gestort in deze reserve. Op deze manier wordt de exploitatie niet of nauwelijks gevoelig voor wijzigingen in de bijstandslasten en -baten.
In 2025 en 2026 wordt er een storting gedaan in deze reserve zodat er een buffer ontstaat voor de toekomst.
De ontwikkelingen in het bijstandsvolume hebben door de vorming van de egalisatiereserve een budgettair neutraal effect omdat deze directe koppeling tussen lasten en baten is gecreëerd.

WSW en beschut werk

De kostenstructuur rondom het werkgeverschap van de WSW was niet zuiver ingericht bij de GR Vidar WSW. Analyse leidt tot een aanpassing en juiste toewijzing van kosten. Hierdoor verandert de omvang van de begroting van de GR Vidar Wsw en die van de CR, maar "onder aan de streep" verloopt deze aanpassing neutraal.
Daarnaast vindt er een wijziging plaats rondom de raming van de loonkosten.
De forse stijging van het minimumloon vanaf 2023 heeft geleid tot een andere kijk op de wijze waarop de lonen van de SW'ers in de begroting van de GR Vidar Wsw opgenomen worden.
Momenteel worden in de meerjarenbegroting de loonkosten SW opgenomen tegen lopende prijzen.
Het voorstel is om deze vanaf de begroting 2025 meerjarig op te nemen tegen constante prijzen.

Dit wil zeggen dat het bedrag voor de loonkosten SW in de begroting niet geïndexeerd wordt voor de komende jaren. Aan deze werkwijze zijn geen financiële risico's verbonden daar de gemeente elk jaar via het gemeentefonds gecompenseerd wordt voor de loon-prijsontwikkeling van de integratie-uitkering Participatie (IU Participatie).
Dit zorgt voor een voordeel voor de gemeente Stein van:

	2025	2026	2027	2028
Aandeel Stein	€ 129.000	€ 199.000	€ 259.000	€ 309.000

Aangezien hieromtrent nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden wordt dit voordeel tijdelijk op een stelpost gezet.

Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Woningaanpassingen
Van inwoners wordt verwacht dat zij langer zelfstandig thuis blijven wonen. Hierdoor is er een reële kans dat de vraag naar woningaanpassingen zal stijgen. Daarnaast speelt de krapte op de woningmarkt en de doorstroming naar aan passende woning voor deze doelgroep een grote rol.

Hulp bij het huishouden (WMO)

Vanaf 1 januari 2026 zal de aanbesteding voor huishoudelijke ondersteuning afgerond zijn. Dit betekent dat 2025 volledig in het teken zal staan van deze aanbesteding, die in samenwerking met de gemeenten Sittard-Geleen en Beek wordt uitgevoerd. Om de aanbesteding goed vorm te geven, wordt het bestaande beleid geëvalueerd en worden de mogelijkheden en kansen op het gebied van huishoudelijke ondersteuning onderzocht. Vanwege teruglopende interne wachtlijsten zijn het aantal indicaties gestegen. Daarnaast zijn er actuele cao Verpleeg-, Verzorgingshuizen, Thuiszorg en Jeugdgezondheidszorg (VVT) verhogingen waar rekening mee is gehouden in de begroting. Hierdoor is een bijstelling in de begroting nodig van € 210.000.
Het is van belang om rekening te houden met werksoorten die 'vraaggestuurd' zijn en waarvan de vraag vooraf moeilijk te voorspellen is, zoals bij de WMO. Dit vereist een flexibele benadering in de budgettering. Hoewel het financieel dashboard wordt gebruikt om bijvoorbeeld prognoses te maken, wordt de daadwerkelijke behoefte pas zichtbaar op het moment dat aanvragen binnenkomen.

Sociaal medische advisering

Sinds 1 juli 2024 is de medische advisering van GGD Zuid-Limburg overgedragen aan de contractpartner Salude. Deze aanbesteding vond plaats binnen de Westelijke Mijnstreek. GGD Zuid-Limburg had eerder aangegeven geen diensten meer te kunnen leveren op het gebied van medische advisering, wat ertoe heeft geleid dat klantmanagers terughoudender werden in het aanvragen van medische adviezen. Dit was mede het gevolg van een personeelstekort bij de GGD. Op basis van de cijfers van 2023 is er een budgetaanpassing nodig vanwege de stijgende kosten als gevolg van het contracteren van een marktpartij. Deze aanpassing bedraagt € 31.500. Het is mogelijk dat het aantal adviezen weer zal toenemen. De eventuele effecten hiervan zullen worden opgenomen in de Bestuursrapportage 2025.

Hulpmiddelen

Op 1 juli 2024 is de aanbesteding hulpmiddelen afgerond. Vanwege de stijging van materiaalkosten en het uitblijven van indexaties door lopende contractafspraken over de voorgaande jaren zijn de tarieven met het ingaan van de nieuwe overeenkomsten gestegen. Dit resulteert in een bijstelling van het budget van € 100.000.

Wmo toezicht

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor toezicht en naleving van de Wmo-dienstverlening, waaronder het voorkomen van onterechte voorzieningen en misbruik. Dit is een wettelijke taak binnen de Wmo. Hiervoor moet een toezichthouder worden aangesteld en aanbieders hebben een meldplicht bij calamiteiten. Sinds 2015 voert GGD Zuid-Limburg toezicht voor Wmo-calamiteiten uit.
De gemeente Stein draagt zorg voor de kwaliteit van de Wmo en wil samen met Sittard-Geleen en Beek toezichthouders voor rechtmatigheid en kwaliteit aanstellen. Dit brengt kosten met zich mee, die volgens een verdeelsleutel worden verdeeld. Hiervoor is € 75.000 begroot in 2025 en verder.

Dagbesteding (WMO)

Op basis van een aantal herzieningen op het gebied van Wmo (groeps)begeleiding is het AmvB reële tarief opnieuw berekend en geactualiseerd. Dit is gedaan met behulp van een geverifieerde landelijke tool. Als gevolg van deze herberekening zijn sommige tarieven gestegen, dit resulteert in een bedrag van € 275.000,-. De overeenkomsten zijn conform contract met twee jaar verlengd tot 2027. In 2024 is er een stijging in het aantal Wmo-begeleidingsvragen te zien, mogelijk door de complexiteit van de hulpvraag en de oplopende wachtlijsten bij GGZ en Wlz (Wet langdurige zorg).

Het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten in relatie tot de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de) Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Hiervoor wordt gekeken naar de opties van een Bijzondere Fonds Uitkering of een constructie als de BUIG (bijstand). Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm is in de septembercirculaire 2024 vanaf 2026 een jaarlijks bedrag van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029 opgenomen. Dit resulteert in een toevoeging aan het gemeentefonds van € 128.000 in 2026, € 261.000 in 2027 en € 396.000 in 2028. Deze middelen zijn aan de Wmo budgetten toegevoegd om de demografische effecten op te kunnen vangen.

Jeugdhulp

Jeugdhulp
Vanaf 2020 zijn de kosten in de Jeugdzorg gedaald. In onderstaande tabel is zichtbaar welke ontwikkeling heeft plaatsgevonden in de totale uitgaven voor alle onderdelen voor de jeugdzorg (Jeugd ZIN (Zorg in Natura), gedwongen kader, PGB (Persoonsgebonden budget) en Jeugdzorgplus):

2020	7,8 miljoen
2021	7,5 miljoen
2022	7,1 miljoen
2023	6,8 miljoen

In 2025 gaan we uit van het thans begrote budget van 2024 inclusief de jaarlijkse gemeente indexering.

De uitgaven bij Jeugdzorg zijn moeilijk voorspelbaar. Hoewel het clientenbestand redelijk stabiel blijft zijn er grote verschillen in de uitgaven per jeugdige. In- en Uitstroom kan grote schommelingen veroorzaken.

Ook zijn er ontwikkelingen die worden ingezet om de kosten van de geindiceerde jeugdzorg te laten dalen, waarvan de effecten lastig voorspelbaar of pas op een later moment meetbaar zijn. Denk hierbij aan de inzet van de praktijkondersteuner Jeugd , de doelgroepenarrangementen en het intensiever betrekken van het voorliggend veld.

Jeugd en jongerenbeleid
In 2025 gaan we verder aan de slag met de doelen die zijn gesteld in het regionaal beleidskader Jeugdhulp Zuid-Limburg 2024-2028.
Hierin stellen we de jeugdige én de ouder(s) centraal. Het daadwerkelijk luisteren naar wat zij nodig hebben om op te groeien tot een volwassene die zelfredzaam is en kan meedoen in de maatschappij. We zetten in op normaliseren, eerder de juiste hulp, integraal en sturen op resultaat. Dit doen we tijdig en passend bij de vraag en met goede kwalitatieve zorg die ook effectief is.
Vanaf 2025 werken we binnen de ambulante zorg enkel nog met de ontwikkelcontracten, waarbij de focus ligt op een intensieve samenwerkingsrelatie met de betrokken partners.

De hervormingsagenda jeugd zal in 2025 verder vorm krijgen. De centrale vraag die hierbij speelt, is hoe wij de jeugdzorg lokaal willen organiseren voor onze jeugdigen in Stein. We streven naar een aanpak die nauw aansluit bij de behoeften van onze jongeren en waarbij we duurzame, effectieve ondersteuning bieden. De komende periode zal in het teken staan van het ontwikkelen en verfijnen van deze lokale organisatie, met als doel om in 2025 een solide basis te hebben waarop we verder kunnen bouwen.

In 2025 hebben we ambulant jongerenwerk meerjarig, structureel opgenomen in de begroting. De afgelopen jaren is de inzet van de jongerenwerker gedekt uit incidentele middelen en is gebleken dat de meerwaarde van een dergelijke jongerenwerker groot is. Op verschillende vlakken zetten wij de jongerenwerker in en ook samenwerkingspartners ervaren dit als waardevol. De jongerenwerker gaat in 2025 verder aan de slag met individuele jongeren en groepen jongeren. De jongerenwerker handelt daarbij vanuit de gedachte van opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO) en gebruikt de Steinse samenleving meer dan ooit tevoren. Daarnaast is het onze wens dat de jongerenwerker in 2025 vanuit de zogenaamde jongerenspot in Stein opereert. Op die plek ontmoeten jongeren elkaar. Ook gaat de jongerenwerker de goede samenwerking met scholen (zowel basisscholen als voortgezet onderwijs) verder intensiveren.

Praktijkondersteuner Groenewald
In 2025 hebben we de inzet van de POH-Jeugd op de locatie Groenewald structureel opgenomen in de begroting.
Al geruime tijd wordt in de gemeente Stein gewerkt met de inzet van de POH-Jeugd. De kracht van deze inzet is preventief werken, waarbij snel laagdrempelige ondersteuning geboden wordt aan jeugdigen. Vanuit Groenewald ligt er een concrete behoefte om een POH op locatie te krijgen. Door de inzet van deze POH wordt deze vorm van zorg laagdrempelig bereikbaar voor de leerlingen.
De inzet van de POH draagt positief bij aan de mentale gezondheid van de jongeren. De verwachting is dat door inzet van de POH maatwerktrajecten binnen de geïndiceerde zorg van een aantal leerlingen voorkomen kan worden.

Leerlingenvervoer
In 2025 gaan we verder aan de slag om het leerlingenvervoer duurzaam te organiseren.
We werken nauw samen met ouders en scholen om de vervoersontwikkeling van jeugdigen verder onderzoeken.
Hiervoor gaan we in gesprek met ouders, bespreken we de vervoersbehoefte en de mogelijkheden om zelfstandig of onder begeleiding aan het vervoer deel te nemen.
De gemeenten in de Westelijke Mijnstreek overleggen gezamenlijk met de scholen over het bevorderen van de zelfstandigheid van leerlingen door verkeerslessen en lessen openbaar vervoer.

Het doel van deze aanpak is ervoor te zorgen dat het leerlingenvervoer haalbaar en effectief blijft, zodat alle leerlingen die afhankelijk zijn van dit vervoer, toegang blijven houden tot passend onderwijs.

Beschermd wonen

De invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe verdeelmodel voor Beschermd wonen zijn controversieel verklaard. Het woonplaatsbeginsel en het nieuwe objectieve verdeelmodel moeten ervoor zorgen dat gemeenten zelf verantwoordelijk worden voor deze vorm van ondersteuning. De nieuwe streefdatum is opnieuw uitgesteld naar 1 januari 2026.
De middelen en cliënten van de gemeente Stein zijn overgedragen naar Sittard-Geleen, zij voeren voor ons beschermd wonen uit. Wel blijven we als gemeente aangehaakt bij de (landelijke) ontwikkelingen en cliënten.

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkings-vorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
Vidar	GR	Het versterken van de lokale economie door het uitvoeren van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)
Omnibuzz	GR	Het zorgdragen voor het vervoer van klanten met een beperking die een beroep kunnen doen op de Wet maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast wordt de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking bevorderd.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Lasten	31.292	31.944	33.378	32.658	33.130	33.703
Baten	8.974	7.665	7.940	7.250	7.157	7.165
Resultaat	**-22.318**	**-24.280**	**-25.438**	**-25.407**	**-25.973**	**-26.538**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2024 en begroting 2025	Bedrag x € 1.000
Algemeen	
Ontwikkelingen in de doorbelaste interne uren in 2025 ten opzichte van 2024 aan dit programma.	-265
Indexeringen Sociaal Domein	
Op het programma Sociaal Domein worden in 2025 indexeringen toegepast ten opzichte van 2024. Binnen het Sociaal zien we momenteel percentages voor 2025 tussen de 4,5 % en 7 %.	-500
Stijging aantallen en tarieven WMO	
Binnen WMO zien we een stijging in de aantallen en een stijging in de tarieven dit zorgt voor een toename van de kosten in 2025.	-540
WMO Toezicht	
Vanaf 2025 worden er samen met Sittard-Geleen en Beek toezichthouders voor rechtmatigheid en kwaliteit aangesteld.	-75
Beheer overige gebouwen en gronden	

Een hogere indexatie en de gevolgen van de meerjarenonderhoudscyclus zorgen voor een toename van de kosten in 2025.	-254
Sociale werkvoorziening	
In 2024 is er minder beschikbaar voor de Sociale werkvoorziening dan in 2023. Dit heeft te maken met de sterfhuisconstructie.	250

Volksgezondheid en milieu

Inleiding
Het programma volksgezondheid en milieu draagt een bij aan het gezond houden van onze inwoners en het voorkomen van milieuproblematieken. Binnen dit programma werken we aan het een gezonde generatie waarbij we inzetten op de verbetering van de fysieke en mentale gezondheid van - 9 maanden tot 101. Hierbij houden we rekening met milieueffecten die daarin belemmerd kunnen zijn. Ook richten we ons binnen dit programma op de verbetering van de leefomgeving en het zo verduurzamen en klimaat adaptief maken van onze gemeente, zodat we onze gemeente gezond en veilig kunnen doorgeven aan de volgende generaties.

Taakvelden
Dit programma omvat de taakvelden:
7.1 Volksgezondheid
7.2 Riolering
7.3 Afval
7.4 Milieubeheer
7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken ?
Stein heeft unieke omgevingswaarden die we willen behouden en versterken. Enerzijds vanwege de gunstige geografische ligging en anderzijds door de aanwezigheid van hoogwaardige voorzieningen. Door de cultuurhistorische waarden, de ligging aan de Grensmaas en diverse groene verbindingen is tevens sprake van landelijk wonen binnen een groter verstedelijkt gebied. Deze troeven willen we nog verder uitspelen om ons als woongemeente te profileren. De komende jaren staan we ten gevolge van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord voor grote opgaven op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptie. Deze opgaven zien wij als een urgente uitdaging om de leefomgeving verder te ontwikkelen.

Om het heft in eigen hand te houden op het gebied van keuzes én gevolgen voor de inwoners, organisaties en bedrijven in Stein, zal de gemeente de komende jaren intensiever aan de slag moeten dan in de vorige periode mogelijk was. Niet alleen met onderzoek en beleid, maar vooral ook met de uitvoering. In 2021 werd slechts 14% van de lokale energievraag duurzaam opgewekt. Dat betekent nog 86% te gaan. Met name de warmtetransitie zal de komende jaren een fors capaciteitsbeslag leggen op de gemeentelijke organisatie. Er moet flink bespaard worden en woningen en gebouwen moeten stapsgewijs aardgasvrij worden. Ook met betrekking tot duurzame opwek van elektriciteit zijn flinke stappen nodig. Hoeveel energie kan daadwerkelijk lokaal worden opgewekt en op welke plekken?

Door middel van de in 2023 vastgestelde energievisie met uitvoeringsagenda willen we deze opgaven het hoofd te bieden. Een dergelijk programma moet ruimte bieden aan projecten die Stein als energie-neutrale gemeente op de kaart zetten.

Ons gezondheidsbeleid heeft als doel gezondheidsbevordering en preventie van gezondheidsproblemen bij onze bevolking. Deze doelen worden deels ook opgepakt binnen het sportbeleid (gezondheidsbevordering middels meer bewegen en tegengaan van overgewicht). Binnen het programma ligt de nadruk in deze beleidsperiode op de te realiseren trendbreuk in Zuid-Limburg. Een trendbreuk waarmee we de hardnekkige (gezondheids)achterstand van Zuid-Limburg ten opzichte van de rest van het land gaan proberen in te lopen.
Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt op basis van wet - en regelgeving een belangenafweging gemaakt die leiden tot een evenwicht tussen enerzijds een goed woon -en leefklimaat en anderzijds ons economisch klimaat. Onze milieutaken zijn belegd bij de Omgevingsdienst Zuid-

Limburg (voorheen RUD). Deze ondersteunt ons bij het maken van een dergelijke belangenafweging.

In het kader van volksgezondheid en milieu zijn ook de thema's afval en water relevant. Het is van belang om huishoudelijk goed gescheiden aan te bieden. Op die manier kan van ons afval nieuwe grondstoffen worden gemaakt. Dit draagt bij aan een duurzame ontwikkeling (beperken CO2, minder grondstoffen onttrekken uit de aarde, nieuwe economie/werkgelegenheid). Goed gescheiden afvalstoffen hebben bovendien financiële waarde en levert geld op, terwijl het verbranden of storten ervan erg duur is. Goede scheiding heeft dan ook per definitie effect op het afvalstoffentarief.

Volgens de wetgeving heeft de gemeente drie zorgplichten voor Water, de zogenaamde gemeentelijke watertaken:

- zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- zorgplicht voor afvloeiend hemelwater;
- zorgplicht voor het in openbaar gemeentelijk gebied treffen van maatregelen zodat de grondwaterstand geen problemen oplevert.

Het gemeentelijk waterplan is het kader bij de uitvoering van deze watertaken en de basis voor het afleggen van verantwoording. Door invulling te geven aan deze watertaken dragen we bij aan een duurzame leefomgeving met unieke waarden.

Wat gaan we er voor doen?

Volksgezondheid

GGD
Zoals beschreven in het Meerjarenbeleidsplan 2024-2027 van de GGD Zuid-Limburg willen we de ingezette koers van Trendbreuk versterken, de focus op de jeugd behouden en verbreden naar andere doelgroepen. Tegelijkertijd zijn het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA) ontwikkelingen die nauw aansluiten op het programma Trendbreuk. De GGD ZL voert in opdracht van de 16 gemeenten het programmamanagement van Trendbreuk uit. Ook de regionale inhoudelijke coördinatie en procescoördinatie van GALA en IZA zijn bij de GGD ZL belegd, waardoor een sterke verbinding met de regionale samenwerkingsstructuur van Trendbreuk wordt gerealiseerd.

Gezondheid
In het laatste regionale gezondheidsbeleid ("Zuid Springt Eruit" 2020-2024) werd al geconstateerd dat een trendbreuk noodzakelijk was om de langdurige gezondheidsachterstanden in de regio Zuid-Limburg te verminderen. Dat vraagt een meerjarige structurele en integrale aanpak. De continuering van deze aanpak, welke vorm heeft gekregen in het programma Trendbreuk, vormt dan ook de basis van het regionaal gezondheidsbeleid voor de komende jaren (2025-2028). De ingezette lijn en aandacht voor jeugd wordt gecontinueerd waarbij ook de doorontwikkeling en doelgroepverbreding van Trendbreuk wordt meegenomen.
Daarnaast vraagt een aantal onderwerpen aandacht die in het beleid terugkomen. Zo krijgt het thema mentale gezondheid van jongeren in relatie tot trendbreuk een plaats en wordt ook gekeken naar de leefomgeving van mensen in relatie tot gezondheidsbeleid. De vergrijzing van onze regio en de daarbij behorende gezondheidsrisico's en wat dit betekent voor het regionale gezondheidsbeleid, krijgen eveneens specifiek aandacht. Uiteraard wordt ook aandacht gegeven aan de relatie met IZA en GALA.

Riolering

Water- en klimaatadaptie
In onze regio zijn de gemeenten Stein, Beek en Sittard-Geleen, het waterschap Limburg (WL), het waterschapsbedrijf Limburg (WBL) en de waterleidingmaatschappij Limburg (WML) samen verantwoordelijk voor de levering, inzameling, het transport en de zuivering van water. Binnen de

Westelijke Mijnstreek werken we samen aan de invulling van deze verantwoordelijkheid. Door samen te werken willen we op een doelmatige manier goed omgaan met de waterketen.
In het in 2021 vastgestelde beleidsplan water & klimaatadaptatie is het beleid vastgelegd voor de gemeentelijke onderdelen van de waterketen. Het beleids- en uitvoeringskader voor de omgang met water in de Westelijke Mijnstreek bestaat uit vier plannen. Deze plannen vormen samen de verbrede gemeentelijke rioleringsplannen.
In het projectenplan staan voor 2025 de volgende projecten opgenomen:
Elserveld:
We gaan onderzoek doen naar de aanwezigheid van foutaansluitingen, zodat het stelsel omgebouwd kan worden naar een volwaardig gescheiden rioolstelsel.

Brugstraat:
We gaan in de Kelderstraat en Brugstraat maatregelen treffen om de regelmatig terugkerende wateroverlast te verminderen.

Nattenhover Koestraat:
De opvangcapaciteit van het riool wordt ter plaatse vergroot.

Afval

RWM
In het Regionaal Grondstoffenbeleidskader VANG zijn doelstellingen voor 2025 en 2030 geformuleerd. De doelstellingen schrijven een maximaal aantal kilogram restafval per inwoner per jaar voor. In 2025 is dit maximum vastgesteld op 100 kilogram per inwoner per jaar. Middels de vastgestelde maatregelen uit de Oplegnotitie Regionaal Uitvoeringsplan 'Van Afval Naar Grondstof' 2022 - 2025 verwachten we de doelstelling te behalen.

In 2025 richten wij ons op de (vervolg)uitvoering van diverse maatregelen zoals beschreven in het uitvoeringsplan te weten:

Structurele inzet grondstoffencoaches
Eind 2023 zijn grondstoffencoaches gestart om inwoners te informeren over het nut van (goed) scheiden. In geval van wijzigingen in het inzamelsysteem zijn grondstoffencoaches inzetbaar om de aanpassingen goed over te brengen. Middels vaststelling van de strategische toekomstvisie RWM zijn de grondstoffencoaches structureel opgenomen in de begroting 2025. Structurele inzet blijft echter onderhevig aan evaluatiemomenten.

Optimalisatie milieuparken
In 2024 zijn de benodigde aanpassingen van het bestaand milieupark, gelegen aan de stadhouderslaan, om aan de geldende milieueisen te voldoen gerealiseerd. Aanvullend op het lokale milieupark is gestart met het traject optimalisatie milieuparken Westelijke Mijnstreek. In 2025 wordt een uitgewerkt scenario verwacht voortkomend uit dit traject met als doel meer grondstoffeninzameling en upcycling te realiseren.

Uitvoering strategisch communicatieplan
Medio 2024 is de campagne "Samen Scheiden" gelanceerd. In 2025 volgt een verdere verdieping in deze campagne in herkenbare huisstijl.

Van afval naar grondstof
In 2022 is de Oplegnotitie Regionaal Uitvoeringsplan 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG) 2022-2025 vastgesteld. Dit uitvoeringsplan is opgesteld in samenwerking met gemeente Beek en gemeente Sittard-Geleen en beschrijft hoe we de doelen voor 2025 en 2030 uit het Regionaal Grondstoffenbeleidskader VANG gaan bereiken.
De kosten voor het Regionaal Uitvoeringsplan VANG 2022-2025 bestaan uit:

De kosten die voortvloeien uit het Regionaal Uitvoeringsplan VANG 2022-2025 worden voor 100% gedekt uit de afvalstoffenheffing en komen bovenop de reguliere afvalbegroting. Om de stijging van de incidentele kosten per huishouden te dempen, worden deze verspreid over de doorlooptijd van het uitvoeringsplan in de periode 2023-2025. Daarnaast worden de incidentele kosten gedempt door inzet van de egalisatiereserve, ook dit wordt verspreid over drie jaar.

Zwerfvuil
De zwerfafvalvergoeding is, na een restant uitkering voor 2023 - 2024, definitief komen te vervallen. Daarvoor is de SUP-vergoeding in de plaats gekomen. Deze vergoeding is, naast de bedragen beschikbaar gesteld uit het bestuursakkoord, in te zetten in de structurele aanpak van de zwerfafval problematiek voor 2025. Na het opstellen van de Strategie Schoon Stein in 2023 is in 2024 het budget besteed aan verdere uitvoeringsmaatregelen om de overlast van zwerfvuil, illegale dumpingen en bijplaatsingen structureel tegen te gaan. In 2025 wordt dit voortgezet met de beschikbare gelden.

Milieupark
Het project "optimalisatie milieuparken Westelijke Mijnstreek", opgevoerd in het uitvoeringsplan VANG 2022-2025, zorgt in 2025 voor een regionaal gedragen en door de gemeenteraden vastgesteld scenario. Afhankelijk van de keuzes welke worden gemaakt zal inzichtelijk worden welke financiële consequenties dit heeft.

Milieubeheer

Milieubeleid
Middels het aantrekken van een beleidsadviseur milieu wordt milieubeleid in 2025 structureel in de organisatie verankerd in het kader van de doorontwikkeling. Als onderdeel van het nieuwe milieubeleid wordt bekeken wat de voordelen zijn van het ontwikkelen van specifiek geur- en geluidsbeleid en hoe dit dan vorm zou moet krijgen.

Energiestrategie
De komende jaren staan we ten gevolge van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord voor grote opgaven op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptie. Deze opgaven zien wij als een urgente uitdaging om de leefomgeving verder te ontwikkelen.
Om het heft in eigen hand te houden op het gebied van keuzes én gevolgen voor de inwoners, organisaties en bedrijven in Stein, zal de gemeente de komende jaren intensiever aan de slag moeten dan in de vorige periode mogelijk was.

Niet alleen met onderzoek en beleid, maar vooral ook met de uitvoering. In 2021 werd slechts 14% van de lokale energievraag duurzaam opgewekt. Dat betekent nog 86% te gaan. Met name de warmtetransitie zal de komende jaren een fors capaciteitsbeslag leggen op de gemeentelijke organisatie. Er moet flink bespaard worden en woningen en gebouwen moeten stapsgewijs aardgasvrij worden. Ook met betrekking tot duurzame opwek van elektriciteit zijn flinke stappen nodig. Hoeveel energie kan daadwerkelijk lokaal worden opgewekt en op welke plekken?

In 2024 is een nieuwe Lokale Energiestrategie Stein 2024-2030 opgesteld als opvolging van het Klimaat- en Energiebeleidsplan 2018- 2021. In deze visie wordt de focus gelegd op integraliteit, capaciteit & budget en opwek van duurzame energie. Ook wordt regionale samenwerking onderzocht, bijvoorbeeld de mogelijkheid tot het gezamenlijk ontwikkelen van een regionaal duurzaamheidsloket. Om invulling te geven aan bovenstaande prioriteiten en andere van belang zijnde onderwerpen voor de energietransitie gaan we uit van de volgende thema's:

- duurzame gebouwen;
- duurzame opwek van energie;
- duurzame mobiliteit; • duurzame organisatie;
- wettelijk verplichte toezicht- en handhavingsrol

Het Rijk heeft de gemeente Stein financiële middelen (CDOKE) gegeven om de benodigde capaciteit te financieren, maar er zijn geen extra middelen beschikbaar om projecten daadwerkelijk uit te voeren.

Duurzaamheidsloket, -bus en -huis
Gemeenten Stein, Beek, en Sittard-Geleen gaan samenwerken aan één regionaal duurzaamheidsloket waar men laagdrempelig terecht kan voor onafhankelijke, betrouwbare informatie en inspiratie. Dit kan telefonisch, per e-mail en op twee fysieke plekken; een "duurzaamheidshuis" in Sittard-Geleen en een omgebouwde rondreizende bus.

Met het energievisiebudget dat gereserveerd is in 2024 en 2025 (2x € 50.000) worden de kosten gedekt voor het oprichten van het regionale duurzaamheidsloket (inclusief visieontwikkeling, communicatie- en positioneringsstrategie). Ook de voorziene kosten voor het ontwerp en de inrichting van de bus zijn hiermee gedekt. Nu er een geschikt pand gevonden is voor de invulling van het duurzaamheidshuis, wordt er in Q3 gewerkt aan een concrete kostenraming voor de realisatie daarvan.

Op basis van een eerste inschatting, lijkt het verstandig alvast een bedrag van € 125.000 extra te reserveren hiervoor in 2025. Daarnaast worden vanaf 2025 jaarlijks € 75.000 aan structurele kosten verwacht voor de exploitatie van duurzaamheidsloket, -bus en -huis.

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkings-vorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
GGD Zuid Limburg	GR	Het bevorderen van de gezondheid van inwoners door het tegengaan en vroegtijdig signaleren van ziekten. Daarnaast geven van voorlichting over gezonde voeding en het stimuleren van mensen tot meer beweging.
NV RWM	Privaat	Uitvoeren van de inzameling en het laten verwerken van huishoudelijk afval en het uitvoeren van opgedragen reinigingstaken van de 4 deelnemende gemeenten uit de Westelijke mijnstreek (waaronder Stein).
Omgevingsdienst Zuid-Limburg	GR	Het verhogen van de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving tegen lagere kosten in relatie tot de doelstelling duurzaamheid.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Lasten	8.513	10.455	11.257	10.386	9.877	10.056
Baten	8.196	9.242	10.068	9.828	9.398	9.559
Resultaat	**-317**	**-1.213**	**-1.188**	**-558**	**-479**	**-497**

	x € 1.000
Algemeen	
Ontwikkelingen in de doorbelaste interne uren in 2025 ten opzichte van 2024 aan dit programma. (excl afval en riool).	-62
Volksgezondheid	
In 2025 is de bijdrage aan de GGD met een bedrag van € 91.000 hoger dan in 2024.	-91
Ouderenbeleid	
Voor ouderenbeleid is in 2025 € 75.000 euro minder beschikbaar dan in 2024.	75
Afval	
Hogere kosten voor afvalinzameling- en verwerking (incl. kapitaallasten en interne uren).	-72
Hogere opbrengsten afvalstoffenheffing.	260
Riool	
Hogere kosten rioolbeheer (incl. kapitaallasten en interne uren).	-95
In 2025 is er geen bijdrage aan de voorziening riool.	94
Hogere opbrengsten rioolheffing.	55
Energievisie	
In verband met de inzet van subsidiemiddelen zijn de geraamde kosten voor de energievisie herverdeeld. Dit leidt tot een toename van kosten in 2025.	-140
Duurzaamheidshuis, loket en bus	
In verband met de opzet van een duurzaamheidshuis is er voor 2025 geld gebudgetteerd voor zowel structurele als incidentele kosten.	-200
Energieakkoord duurzame groei	
In 2024 zijn eenmalige kosten t.b.v. energieakkoord begroot. Deze vervallen in 2025.	179
Nationaal isolatieprogramma	
In 2025 vervalt de bijdrage vanuit de gemeente voor het Nationaal isolatieprogramma.	100
Omgevingsdienst Zuid-Limburg	
In 2025 stijgt de bijdrage aan de Omgevingsdienst Zuid-Limburg.	-50

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Inleiding
Binnen dit programma houden wij ons bezig met de belangrijkste ruimtelijke opgaven voor onze gemeenten zoals bijvoorbeeld de vraag welke ruimte waarvoor mag worden gebruikt zoals economie, woningbouw, landbouw etc. Ook richt dit programma zich op ruimtelijke opgaven van anderen die impact hebben op het grondgebied van Stein zoals bijvoorbeeld de transitie van Chemelot naar het meest circulaire industriecluster van Europa.

Taakvelden
Dit programma omvat de taakvelden:
8.1 Ruimtelijke ordening
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)
8.3 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken ?
Binnen dit programma werken we aan het passend maken van de woningvoorraad in relatie tot onze demografie en het verbouwen en verduurzamen van onze woningen om deze toekomstbestendig te maken. Ook hoort onder dit programma de huisvesting van doelgroepen zoals vluchtelingen en statushouders.

Wat gaan we er voor doen?

Ruimtelijke ordening

Integraal woonwagenbeleid
Het Integraal Woonwagenbeleid zal in 2025 in de vier domeinen worden voortgezet. Voor de onderdelen Fysiek Domein & Veiligheid/Handhaving betekent dit dat de reguliere werkzaamheden en controles worden voortgezet. De meeste inzet zal gevraagd worden voor de domeinen Zorg en Participatie en Wonen. In het Zorg en Participatie onderdeel zal de nadruk liggen op toeleiding naar voorschoolse opvang en aanpak schoolverzuim. Op het gebied van Wonen zal de overdracht van de resterende locaties aan de woningcorporaties de meeste aandacht vragen.

Omgevingswet
De Omgevingswet is in werking getreden op 1 januari 2024. Het project Omgevingswet is echter nog niet klaar in 2025. De grootste opgaven zijn het afronden van het omgevingsplandeel Chemelot en Haven Stein en het werken aan en het gemeentelijke omgevingsplan. We ronden de regeling voor de woonkernen in 2025 af en starten daarna met een plandeel voor de bedrijventerreinen en tenslotte een plandeel voor het buitengebied.
Daarnaast wordt vanuit het project gemonitord of de ontwikkelde werkprocessen en alle genomen besluiten ten behoeve van de implementatie van de Omgevingswet goed uitwerken in de praktijk. Denk daarbij aan het participatiebeleid, de toepasbare regels ten behoeve van digitale vergunningchecks en de lijsten van bindend advies van de raad en verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan.
Dit vergt nog tijdelijk extra inzet en capaciteit.

Eventuele extra structurele capaciteit en de personele gevolgen door de Omgevingswet en de bijbehorende Wet kwaliteitsborging voor het bouwen kunnen ten vroegste in het derde kwartaal 2025 inzichtelijk worden gemaakt wanneer in een periode van ruim een jaar onder het nieuwe regime is gewerkt.

Ten aanzien van de financiën wordt voor de incidentele implementatiekosten de bestaande Reserve Omgevingswet aangevuld. Met betrekking tot de structurele kosten is nog het te vroeg om een

reële (meerjarige) inschatting te maken. Daarnaast hangen structurele kosten samen met keuzes die in de komende jaren nog moeten worden gemaakt in bijvoorbeeld het definitieve omgevingsplan en het gewenste niveau van dienstverlening. Het is de verwachting dat vanuit het Rijk de komende jaren nog extra geld ter beschikking wordt gesteld voor de Omgevingswet.

Strategische gebiedsvisie omgeving Chemelot
Eind 2021 hebben de gemeenteraden van Sittard-Geleen en Stein, de Provincie Limburg, DSM (sinds 2023: dsm-firmenich), Brightlands Chemelot Campus en de Chemelot board de Strategische Gebiedsvisie omgeving Chemelot vastgesteld. De volgende opgaven uit de strategische gebiedsvisie zijn in 2025 en volgende jaren relevant voor de gemeente Stein:

Gebiedsopgave: Haven Stein en multimodale corridor
Doel van deze gebiedsopgave is het realiseren van een optimale modal shift voor (toekomstige) projecten op de Chemelot Site waarbij het uitgangsprincipe is dat toekomstige transportstromen per watergebonden transport worden aangevoerd en dit hiermee bijdraagt aan een duurzame, innovatieve en toekomstbestendige Chemelot Circulair Hub. De doorontwikkeling van de haven van Stein en de verbindingen van en naar de haven kan alleen plaatsvinden als dit een verbetering van de omgevingskwaliteit betekent, conform de strekking van de Omgevingswet. Dit is uitgewerkt in een handelingskader Omgevingskwaliteit (zie hieronder).

Thematische opgave omgevingskwaliteit
Het doel van de opgave omgevingskwaliteit is om een praktisch handelingskader op te stellen dat gebruikt kan worden als instrument om de omgevingskwaliteit in alle gebiedsopgaven binnen de strategische gebiedsvisie omgeving Chemelot te verbeteren. De gebiedsopgave 'Haven Stein en multimodale corridor' dient als pilot voor de verdere doorontwikkeling van het handelingskader omgevingskwaliteit.

Gebiedsopgave: De Lexhy
Deze gebiedsopgave speelt op het grondgebied van de gemeente Sittard-Geleen, maar kan qua mobiliteit consequenties hebben voor de gemeente Stein. Doel van deze opgave is een mogelijke uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus naar het gebied "De Lexhy". Dit wordt bezien in samenhang met het versterken en uitbreiden van het bestaande landschappelijk raamwerk en de recreatieve toegankelijkheid van De Lexhy/het Lexhybos.

Wonen en bouwen

Kwaliteitsborging in de bouw
De nieuwe Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) moet zorgen voor een betere bouwkwaliteit tegen lagere kosten. Een belangrijke en ingrijpende wijziging is dat bouwers meer verantwoordelijkheid krijgen. Ook verschuift de technische kwaliteitsborging van gemeenten naar private partijen. Deze private kwaliteitsborging bouw wordt ten dele uitgevoerd door private kwaliteitsborgers. De complete plantoetsing (algemene bouwkunde, brandveiligheid, constructieve veiligheid, bouwfysisch en installaties) en het toezicht op de bouwplaats wordt door deze kwaliteitsborgers gedaan. De ruimtelijke toets (onder andere bestemmingsplan, milieu, welstand en Ruimtelijke Ordening) blijft gewoon door gemeenten uitgevoerd worden. Ook gaan gemeenten controleren of de kwaliteitsborgers die zijn aangesteld wel (juist) gecertificeerd zijn om de private kwaliteitsborging bouw te mogen doen. Waarschijnlijk treedt er voor gemeenten dus een verschuiving op van preventief toezicht naar meer repressief toezicht.
De Wkb is vanaf 1 januari 2024 stapsgewijs ingevoerd. De veranderingen uit de Wkb gelden tot en met 2028 alleen voor eenvoudige bouwwerken. Dit zijn bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden. Daarna volgen de andere bouwwerken. Hierdoor kunnen bouwbedrijven en gemeenten stap voor stap ervaring opdoen met het nieuwe toezicht in de bouw.
In de begroting is rekening gehouden met verminderde legesinkomsten. Voorts zijn er (nog) geen gevolgen merkbaar en/of verwacht voor de organisatie als gevolg van de invoering van de Wkb door de (nog) beperkte invoering.

Woonzorgvisie 2023-2028
Op 28 september 2023 heeft uw gemeenteraad de Woonzorgvisie Stein 2023-2028 "Dat maakt Stein voor mij ... een goed thuis (voor iedereen)" vastgesteld. De geraamde kosten om uitvoering te geven aan de woonzorgvisie bedragen ca. € 1,25 miljoen voor de gehele periode 2023-2028. In 2025 wordt verder uitvoering gegeven aan de woonzorgvisie.

Woonzorgopgave centrum Stein
Uitgaande van woonzorgvisie Stein 2023-2028 zijn medio 2023 de eerste verkennende gesprekken gestart met zorgpartners en woningbouwcorporaties. Afgesproken is om deze opgave breder op te pakken, als een integrale gebiedsontwikkeling inclusief de voormalige zwembadlocatie. Het betrekken van de locatie Moutheuvel voor een brede woonzorg ontwikkeling centrum Stein blijkt voor nu niet haalbaar. Vivantes heeft ervoor gekozen de Moutheuvel per 2027 te renoveren met behoud van verpleeghuiszorg.
Najaar 2024 starten partijen een nieuwe centrum verkenning met meer focus op de zwembadlocatie, nu met extra impuls van de inmiddels toegekende WBI-gelden € 800.000 voor 120 nieuwe zorgwoningen. In de woonzorgvisie is € 20.000 opgenomen voor het opstellen van de gebiedsvisie. Naast dit budget is er ook ambtelijke inzet nodig.

Programma woningbouw
Er is een groot tekort aan (geschikte) woningen in Nederland. Ook in onze gemeente zit er spanning op de beschikbaarheid van voldoende woningen waar vraag naar is. Om aan deze woningbehoefte te voldoen wordt in 2025 langs de lijnen van de vastgestelde Woonzorgvisie en het daarin opgenomen behoefte onderzoek, gewerkt aan concrete woningbouwplannen.

Het 'woningbouwprogramma gemeente Stein' ziet er als volgt uit voor 2025, met dien verstande dat er wordt gewerkt aan de hieronder opgesomde projecten, maar de feitelijke bouw niet overal in 2025 start:

- Elsloo locatie de Poolster
- Elsloo locatie Elckerlyc
- Elsloo Stationsstraat 179 (van Molken)
- Stein Mijn Nieuwdorp: Kwadrant Zaam Wonen
- Stein Mijn Nieuwdorp: Bruisend Hart
- Stein Herbestemming St. Jozefkerk Kerensheide
- Stein CPO Steskensstraat
- Urmond Bramert Noord, fase 1
- Urmond Bergerveste/Beatrixplein
- Meers Locatie vml basisschool Meers
- Meers Heuvelstraat
- Gemeente Standplaatsen/chalets woonwagenbewoners
- Gemeente Ambitie transformatieopgave

Naast deze concrete bouwplannen wordt ook gewerkt aan de uitwerking van een locatiestudie, om de in de Woonzorgvisie en provinciale woondeal opgenomen aanvullende woningbouwopgave, voor de wat langere termijn (o.a. flexwoningen, ‘straatje erbij’), in te vullen.

Gebiedsgerichte aanpak Nieuwdorp
In 2016 is gestart met het opstellen van een integrale wijkvisie voor Nieuwdorp met als resultaat een procesmatige, integrale wijkaanpak van de opgaven d.m.v. een Wijkactieprogramma Nieuwdorp (WAP). Het WAP is als pilot benoemd binnen het gemeentelijk project implementatie Omgevingswet en is gekaderd in een 5-tal projecten/trajecten. Het sluitstuk van de ruimtelijke transformatie is het realiseren van een Bruisend Hart voor Nieuwdorp. Hierin komen alle opgaven vanuit de wijkvisie bijeen. Zaam Wonen en Vivantes tekenen voor het gewenste zorggeschikt wonen, Buurtcentrum Nieuwdorp vormt de basis van een maatschappelijke plint voor

laagdrempelig ontmoeten en de gemeente neemt de uitvoering van de openbare ruimte/vergroening voor haar rekening. Nader te verdelen in:
A. De grondexploitatie tbv ontwikkeling woningbouw;
B. De aanleg van een buurttuin;
C. Het opwaarderen van het huidig kerkplein.
De benodigde gemeentelijke financiën voor A t/m C bedragen ruim € 3,2 miljoen. Binnen de grondexploitatie zit een gemeentelijke opbrengst van € 1,25 miljoen. Provincie en Rijk hebben de kwaliteit van het plan onderschreven en leveren een financiële uitvoeringsbijdrage (KLC), groot € 600.000 en (WBI), groot € 469.000 aan de gemeentelijke kosten. Het project start eind 2024 en de uitvoering loopt tot medio 2027.

Wet versterking regie volkshuisvesting
Vanuit het wetsvoorstel "Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv)" (momenteel in behandeling bij de Tweede Kamer) wordt een verplichting toegevoegd aan de Omgevingswet voor gemeenten, provincies en het rijk om een volkshuisvestingprogramma vast te stellen. Het doel van het volkshuisvestingprogramma is de verdere uitwerking van de visie op het woonbeleid en om concrete maatregelen te bevatten om tot realisering van het beleid te komen (in ieder geval voor de eerstkomende vijf jaar). Er wordt een onderzoek- en monitoringsplicht toegevoegd aan dit woonprogramma. Op basis van de Omgevingswet dienen gemeenten dit volkshuisvestingprogramma in regionaal verband met andere gemeenten af te stemmen én ook met de provincie. De verplichting tot het opstellen van een volkshuisvestingprogramma gaat in op 1 januari 2026.

Daarnaast beoogt het wetsvoorstel meer kansengelijkheid te creëren in de huisvesting van urgente aandachtsgroepen. De vormgeving van urgente categorieën wordt landelijk bepaald. Gemeenten worden verplicht een urgentieregeling als onderdeel van de huisvestingsverordening op te nemen. Hierin worden een aantal verplichte urgente categorieën opgenomen, ongeacht de mate van schaarste. Gemeenten krijgen de verplichting afspraken te maken met gemeenten in de regio over de verdeling van urgenten.

Starterslening
In de raadsvergadering van 17 oktober 2024 heeft uw Raad een besluit genomen over de 'Verordening Starterslening gemeente Stein 2024'. Middels deze regeling kunnen starters voor de aankoop van hun eerste woning in aanmerking komen voor een Starterslening. De maximale koopsom om in aanmerking te komen voor de Starterslening bedraagt ten tijden van het opstellen van deze begroting nog € 280.000, de starterslening bedraagt maximaal 20% van de koopsom van de woning met een maximaal bedrag van € 56.000.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Lasten	2.924	11.340	4.833	3.161	2.912	4.118
Baten	2.124	8.954	2.973	1.369	1.298	2.505
Resultaat	**-800**	**-2.386**	**-1.860**	**-1.792**	**-1.614**	**-1.613**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2024 en begroting 2025	Bedrag x € 1.000
Algemeen	
Ontwikkelingen in de doorbelaste interne uren in 2025 ten opzichte van 2024 aan dit programma	-168
Ontwikkelingen in de kapitaallasten in 2025 ten opzichte van 2024 die aan dit programma zijn toegerekend door actualisatie van de totale investeringsplanning	-80
Stationsomgeving Beek-Elsloo	
In 2024 zijn er eenmalige kosten inzake onderzoekskosten stationsomgeving.	24
Grondexploitaties	
Lagere kosten grondexploitaties in 2025 ten opzichte van 2024	4.904
Lagere opbrengsten grondexploitaties in 2025 ten opzichte van 2024	-4.751
Wonen en bouwen	
Minder kosten omgevingsvergunning	100
Minder leges omgevingsvergunningen	-271
Implementatie omgevingswet	
Voor 2025 zijn er geen kosten begroot.	268
Woonzorgvisie	
De geplande kosten voor 2025 zijn lager dan in 2024, dit betreft eenmalige kosten die afhankelijk zijn van de planning van het project.	130
Herbestemming St. Jozefkerk	
In 2024 zijn er eenmalige kosten inzake de herbestemming van de St. Jozefkerk. Deze vallen weg in 2025	144
Normalisatie woonwagenlokaties	
In 2024 is er in het kader van de overdracht van de woonwagenlokaties een hoger budget aan eenmalige middelen beschikbaar.	133
Sanitaire units woonwagens	
In 2025 is de laatste termijn gepland voor het vervangen van de sanitaire units. De kosten voor 2025 zijn lager dan in 2024. Dit heeft met de planning van de werkzaamheden te maken.	110

Bestuur en ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Het programma bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen richt zich op de manier waarop de gemeente Stein is georganiseerd en de dienstverlening naar onze inwoners en ondernemers verzorgd met welke menselijke en financiële middelen.

Sinds 2024 is onze organisatiestructuur veranderd naar een meer platte organisatie met één managementlaag. Daarnaast zetten we binnen dit programma in op het aantrekken van nieuwe medewerkers, stagiaires en het inrichten van werkervaringsplakken. De medewerkers die voor de gemeente Stein werken willen we graag aan onze organisatie binden en actief werken aan hun ontwikkeling. Ook werken we binnen dit programma aan het verbeteren van onze bedrijfsprocessen en de manier waarop we rapporteren en verantwoording afleggen over wat we doen en tegen welke kosten.

Dit om onze dienstverlening en communicatie naar onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners zo goed mogelijk te laten verlopen met zo min mogelijk regeldruk. Daarbij vinden wij het van belang dat we actief inzetten op participatie waar dat mogelijk is.

Taakvelden

Dit programma omvat de taakvelden:
0.1 Bestuur
0.2 Burgerzaken
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
0.4 Overhead
0.5 Treasury
0.6 Belastingen (OZB, parkeerbelasting, overige belastingen)
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
0.8 Overige baten en lasten
0.9 Vennootschapsbelasting
0.10 Mutaties reserves
0.11 Resultaat van de rekening

Wat willen we bereiken ?

Een zelfstandige gemeente die financieel gezond en in control is, communicatief sterk en dienstverlenend handelt naar haar inwoners en ondernemers. Daar waar het voordeel oplevert om samen te werken in de regio doen we dat om de kracht van Stein als zelfstandige gemeente te behouden.

Bezuinigingen

Bezuinigingen	2025	2026	2027	2028
Terugdraaien extra formatie college (bestuursakkoord)		44.000	88.000	88.000
Totaal programma Bestuur			**88.000**	**88.000**

Wat gaan we er voor doen?

Bestuur

Aanbesteding accountant
Met ingang van verslagjaar 2024 moeten de accountantsdiensten opnieuw worden aanbesteed. Door deze aanbesteding komen we jaarlijks uit op een hoger bedrag dan het huidige budget. Dit resulteert in een structurele bijstelling van € 17.000.

Regionale samenwerking
Regionale samenwerking gaat steeds meer een rol spelen om onze taken op een juiste manier te kunnen blijven uitvoeren. De gemeente Stein is een gemeente die in tal van regionale samenwerkingen betrokken is op diverse niveaus.

In 2024 hebben alle Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie Limburg de agenda Zuid-Limburg vastgesteld als strategische agenda voor de toekomst waarin we drie belangrijke ambities met elkaar hebben vastgelegd:
1. Werken aaneen nieuwe economie: de (economische) toekomst van Zuid-Limburg is een grensoverstijgende kenniseconomie;
2. Werken aan nieuwe ruimtelijke kwaliteit: we wonen in een prachtig landschap, dat we toekomstbestendig gaan maken;
3. Werken aan het ombuigen van achterstanden naar voorsprong: delen van Zuid-Limburg hebben onaanvaardbare achterstanden, die we gaan aanpakken.

Op Zuid-Limburgse schaal zetten wij ook samen met de andere vijftien gemeenten, de provincie en het rijk verdere stappen gezet om de positionering en uitvoeringskracht van de regio te versterken.

Binnen het programma NOVEX Zuid-Limburg werken de Zuid-Limburgse gemeenten samen met het Rijk aan het versnellen van ruimtelijke en economische opgaven waar we in 2024 een ontwikkelstrategie voor hebben vastgesteld en in 2025 aan de slag gaan met de verdere uitwerking hiervan in de uitvoeringsagenda. In 2022 ontving de regio Westelijk Zuid-Limburg (10 gemeenten, waaronder Stein) 20 miljoen (in totaal 40 mln) van het rijk voor de uitvoering van de regiodeal InGenieus, Groen en Gezond (tranche 4). We werken samen met onze regiopartners aan vernieuwde aanvraag voor tranche 6. Om de uitvoeringskracht van deze regiodeal te bekrachtigen zal er in 2025 een besluit worden genomen over de governance van het regiobureau.

In 2025 werken we ook toe naar de evaluatie van het programma Middengebied en bezien hoe we hiermee verder gaan richting toekomst. In het kader van de geactualiseerde strategische toekomstvisie werken we de komende jaren ook verder aan onze denkrichtingen op het gebied van samenwerking met onze partners in de regio.

Strategische toekomstvisie
Vanuit de Strategische toekomstvisie die eind 2024 gereed is, is er behoefte aan een monitoring van trends en ontwikkelingen. Deze monitor wordt 2 jaarlijks uitgevoerd. De eerste monitor zal in 2025 worden uitgevoerd. Hiervoor is een bedrag opgenomen van € 20.000 in 2025 en € 20.000 in 2027 voor het uitvoeren van een monitor brede welvaart op gemeente en wijk niveau. Deze monitor gaat ons helpen om nog bewuster beleid te maken op basis van data. Daarnaast monitoren we ook op diverse indicatoren de ontwikkeling en maken we trends inzichtelijk.

Overhead

In het BBV wordt overhead gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. Deze definitie omvat onder andere elementen die via de gangbare definitie uit 'Vensters voor Bedrijfsvoering' tot overheadkosten kunnen worden gerekend, maar beperkt zich daar niet toe. Naast de loonkosten van de zogenaamde PIOFACH-functies in de definitie van 'Vensters voor Bedrijfsvoering', omvat de in de BBV-definitie bedoelde overhead ook de ICT-kosten van alle PIOFACH-systemen, alle ambtelijke huisvestingskosten, alle uitbestedingskosten bedrijfsvoering en naar rato de rentekosten die niet zijn toe te delen aan de programma's of taakvelden in het primaire proces. (NB: PIOFACH staat voor de functies personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting)

In de 'Notitie overhead' van de commissie BBV wordt dieper ingegaan op de onderscheiden componenten van overhead. Voor wat betreft het personeel behoren tot de overhead de kosten voor:

- de leidinggevenden in het primaire proces;
- de medewerkers van financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- de medewerkers van P&O;
- de medewerkers van inkoop;
- interne en externe communicatiemedewerkers, met uitzondering van klantcommunicatie;
- de medewerkers van juridische zaken;
- de medewerkers van bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- de medewerkers van informatievoorziening en automatisering;
- de medewerkers van facilitaire zaken en huisvesting;
- de medewerkers bezig met postbehandeling en archivering;
- managementondersteuning in het primaire proces.

Naast de personele kosten van bovenstaande medewerkers behoren ook tot de overhead:

- de kosten voor de huisvesting voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen gemeentelijke organisatie
- de personele kosten van medewerkers die niet eerder genoemd zijn, maar die werkzaamheden verrichten die niet zijn toe te rekenen aan een of meerdere taakvelden;
- de verzekeringskosten en opleidingskosten voor personeel;
- de bijdrage aan een verbonden partij, voor zover deze verbonden partij werkzaam is voor het taakveld 0.4 overhead.

De uitkomsten voor de gemeente Stein van de voorgeschreven werkwijze zijn in onderstaande grafiek opgenomen:

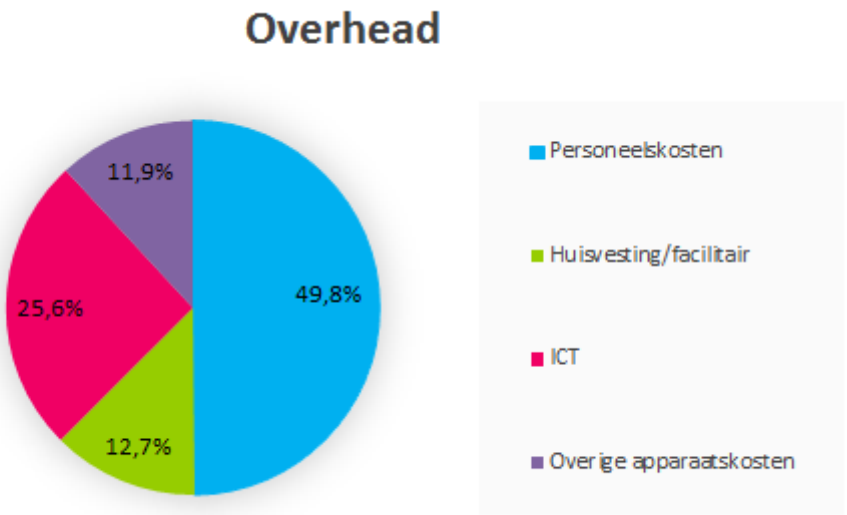

De gemeente is vrij in de wijze waarop overhead aan heffingen wordt doorberekend. Omdat bij de toerekening van overhead altijd sprake is van arbitraire keuzes, is een relatief eenvoudige methode goed te rechtvaardigen. In de begroting 2024 is uitgegaan van het toerekenen van overhead aan de heffingen op basis van de omvang van het betreffende taakveld. Het opslagpercentage wordt dan als volgt berekend:
Overhead/totale lasten taakvelden excl overhead excl mutatie reserves excl grex= opslagpercentage

Op basis van de begroting van de gemeente Stein is de opslag voor 2025 berekend op 15,5%.*

Overhead	Lasten taakvelden	Opslag %
€ 10.806.857	€ 69.838.640	15,5

*** peildatum cijfers 19-08-24**

Organisatieontwikkeling
In 2023 is een traject van doorontwikkeling van de organisatie opgestart, die medio dat jaar heeft geleid tot een nieuwe vastgestelde missie en visie van de organisatie. In de 2e helft van 2023 zijn deze missie en visie doorvertaald in een nieuwe sturingsvisie en bijbehorende hoofdstructuur. Het jaar 2024 heeft onder meer in het teken gestaan van het inrichten van deze hoofdstructuur, onder meer door het opnieuw indelen van de organisatie in nieuwe teams en de benoeming van een nieuw managementteam om daar leiding aan te geven.

Versterking formatie vanuit de teamontwikkelplannen ("fijnstructuur")
De hoofdstructuur is verder uitgewerkt in een zogenaamde 'fijnstructuur': er zijn teamontwikkelplannen opgesteld waarin is opgenomen wat er zowel kwalitatief als kwantitatief aan personele inzet nodig is om - bij huidig beleid - de werkzaamheden uit te kunnen voeren. In de begroting 2024 was dit al aangekondigd: "Tenslotte zal uit de nieuwe inrichting blijken waar de doorontwikkeling consequenties heeft in de benodigde formatie. Eventuele financiële consequenties voor formatieaanpassingen zullen - vanzelfsprekend - worden voorgelegd aan de gemeenteraad."
In de Kadernota 2025 is rekening gehouden met een bedrag van ongeveer 1 miljoen euro. Het concretiseren gebeurt nu via deze begroting 2025-2028, op basis van de teamontwikkelplannen die voor de verdere doorontwikkeling zijn opgesteld.
De totale personele vraag die uit het doorontwikkeltraject voortkomt, bedraagt 14,3 fte in 2025 en uiteindelijk 15,8 fte vanaf 2027 en verder.
Vertaald in budget betekent dat € 1.360.000 in 2025, oplopend tot € 1.490.000 in 2028.
Daar staat een besparing in managementfuncties tegenover van ruim € 400.000 over deze 4 jaren, waarmee het netto bedrag waarmee het personeelsbudget structureel wordt opgehoogd € 932.500 (2025) oplopend tot € 1.074.000 (2028) is.

Met dit budget kan de ambtelijke organisatie vanaf 2025 weer 'op sterkte' gebracht worden en is de organisatie klaar om de volgende fase in te gaan, waarin het 'leren en ontwikkelen' centraal staat. Het gaat dan zowel om houding en gedrag als om samenwerking, zowel intern als extern.

Programma Een betere digitale dienstverlening door procesoptimalisatie
In 2024 is geïnvesteerd in het maken van een programmaplan voor het optimaliseren, het vastleggen én borgen van de bedrijfsprocessen. Voor de projectmatige aanpak daarvan is in 2024 een incidenteel budget van € 120.000 gevraagd, waarvan een externe projectleider bekostigd is. Er ligt als resultaat nu een programmaplan "Een betere digitale dienstverlening door procesoptimalisatie" waarmee de ambtelijke organisatie structurele verbeterslagen kan maken. Om dit plan uit te kunnen voeren, is voor de jaren 2025 en 2026 aanvullend incidenteel budget nodig. Zowel voor de continuering van de inzet van de projectleider als voor de benodigde ambtelijke capaciteit, die gedurende het programma door extra inhuur aangevuld zal moeten worden.
Het gaat dan om € 232.000 (€ 120.000 projectleiding + € 112.000 ambtelijke capaciteit) in 2025 en om € 202.000 (€ 80.000 projectleiding + € 122.000 ambtelijke capaciteit) in 2026.

Inhuurbudget
In vorige begrotingen werd gesproken over een stelpost piek & ziek. Deze bedroeg in de laatste 3 begrotingen jaarlijks structureel € 326.000. In de jaren 2022, 2023 en 2024 is de post inhuur steeds - lopende deze jaren - voor respectievelijk € 950.000 - € 700.000 - € 700.000 opgehoogd. Die verhoging was deels ook nodig vanwege de inhuur gedurende de periode van doorontwikkeling.
Nu de nieuwe organisatie-inrichting vorm krijgt en in deze begroting ook een structurele formatievraag is opgenomen, wordt ook gezocht naar een nieuwe en verantwoorde hoogte van het inhuurbudget, waar behalve piek en ziek ook een 'flexibele schil' uit bekostigd kan worden. Deze flexibele schil is nodig voor de werksoorten die 'vraaggestuurd' zijn en waarvan de vraag vooraf niet te voorspellen is. Denk daarbij aan vergunning- en WMO-aanvragen. Daar waar bij vergunningen er nog extra inkomsten (door leges) tegenover staan, is dat bij WMO-aanvragen niet het geval.

Niet alleen door deze flexibele schil, maar ook vanwege de arbeidsmarkt is duidelijk geworden dat het oorspronkelijke basisbedrag van € 326.000 naar de toekomst toe niet meer toereikend is. Anderzijds valt een deel van de inhuur die ten tijde van de doorontwikkeling nodig was, nu weg. Een onderbouwde inschatting is lastig te maken op basis van de ervaringscijfers van de laatste 3 jaar, omdat die niet representatief zijn. We stellen voor om uit te gaan van een inhuurbudget van € 500.000 op jaarbasis. Daarbij zal 'scherp aan de wind' worden gezeild bij het daadwerkelijk inhuren. Via zorgvuldige monitoring en via de reguliere P&C momenten (berap en slotwijziging) zal de raad worden meegenomen in de ontwikkelingen, waarbij zal blijken of dit bedrag nog tussentijds bijstelling behoeft.

Informatiebeveiliging en privacy
Informatiebeveiliging en privacy spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van onze gemeentelijke taken. Beide zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Gemeente Stein heeft op dit vlak een maatschappelijke verantwoordelijkheid en hecht veel waarde aan het beschermen van de (persoons)gegevens van haar burgers. Wij houden ons hierbij aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming, de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en de Wet Politiegegevens.

Bereiken?	Doen?
Uitvoeren AVG borgingstoets	In de visie op privacy en informatiebeveiliging 2022-2026 heeft de gemeente de ambitie uitgesproken om in 2026 te voldoen aan volwassenheidsniveau 4 op het gebied van privacy en informatiebeveiliging. In 2025 wordt de meting opnieuw uitgevoerd om te kijken of we op koers liggen.
Toezicht door de Functionaris Gegevensbescherming	Ook in 2025 zal de Functionaris Gegevensbescherming (FG) in de gelegenheid worden gesteld om toezicht uit te oefenen op de naleving van de regelgeving op het gebied van privacy. De FG doet jaarlijks verslag over het uitgevoerde toezicht aan de verwerkingsverantwoordelijken zoals het college van B&W, de burgemeester en de gemeenteraad.
Bewustwording privacy en informatiebeveiliging	In 2025 wordt er net als voorgaande jaren een bewustwordingsprogramma voor alle medewerkers georganiseerd. De gemeente werkt hiervoor samen met een externe partij. Nieuwe medewerkers krijgen als onderdeel van de onboarding een workshop over privacy en informatiebeveiliging.
Uitvoeren Wpg- audit	In 2025 moet de volgende externe audit Wet Politiegegevens (Wpg) worden uitgevoerd (over de stand van zaken in 2024). De gemeente legt hierover verantwoording af aan de Autoriteit Persoonsgegevens.
Uitvoeren van de jaarlijkse pentest	In 2024 is door een gecertificeerde partij een pentest uitgevoerd. Bij een pentest wordt een check uitgevoerd op het kunnen binnendringen van het interne- en externe netwerk van de gemeente. De aanbevelingen zijn opgepakt en worden doorgevoerd. In 2025 zal opnieuw een pentest worden ingepland.
SIEM-SOC	In 2024 is er gestart met de aanbesteding van een Security Information & Event Management (SIEM), Security Operations Center (SOC). De gemeente werkt hiervoor samen met de gemeenten Sittard-Geleen en Beek. In 2025 zal naar verwachting de implementatie worden gestart.
NIS2- richtlijn	De Europese Network and Information Security directive, of NIS2-richtlijn, is bedoeld om de cyberbeveiliging en de

	weerbaarheid van o.a. gemeenten te verbeteren. In 2025 gaat de gemeente verder met het aanscherpen van de cyberbeveiliging en het trainen van haar Cyber Incident en Response team (CIRT).
Artificial Intelligence (AI)	Op 1 augustus 2024 is de AI-verordening in werking getreden. De eerste eisen gelden vanaf februari 2025. De gemeente gaat in 2025 verder met het uitbreiden van de kennis en het opstellen van beleid.

Informatiebeleid
In het informatiebeleidsplan zijn voor de komende jaren de projecten benoemd om de basis op orde te brengen en te voldoen aan de wettelijke verplichtingen. De budgetten voor die nodig zijn voor het uitvoeren van de projecten in de jaren 2025-2027 zijn opgenomen in de begroting.

Communicatie
De kosten van het realiseren van de Maaskentjer zijn vanaf 2025 hoger als gevolg van een verplichte aanbesteding. Om de continuïteit en beschikbaarheid van de Maaskentjer te waarborgen is gekozen om de verspreiding van de Maaskentjer over de servicepunten uit te besteden. Ook dit brengt meerkosten met zich mee.
Daarnaast is ook de grafische vormgeving en conceptontwikkeling verplicht aanbesteedt. Uit die aanbesteding is een nieuwe leverancier gekomen. Als gevolg van de nieuwe tarieven zijn de kosten vanaf 2025 hoger.

Treasury

Saldo financieringsfunctie
Dit betreft voornamelijk het saldo van de rente over de eigen financieringsmiddelen en het saldo van de toegerekende rente aan de producten van de programma's.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
(x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo financieringsfunctie	184	400	0	0	0	0
Totaal	**184**	**400**	**0**	**0**	**0**	**0**

Opbrengst uit beleggingen
De gemeente heeft aandelen in vennootschappen. Door enkele vennootschappen wordt dividend uitgekeerd. In onderstaand overzicht is een specificatie van de belangrijkste baten (dividend) en lasten van de aandelen opgenomen.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
(x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Dividend Enexis en B.N.G.	643	154	232	232	232	232
Rentelasten beleggingen	-11	13	-13	-13	-13	-13
Totaal	**632**	**141**	**219**	**219**	**219**	**219**

Rentelasten beleggingen:
De aandelen van de beleggingen zijn als activa op de balans opgenomen. Van activa worden rentelasten aan de exploitatie doorberekend.

BNG
Dividend aandelen BNG:
Bij de berekening van het dividend van BNG is in de begroting 2025 en in de meerjarenraming 2026-2028 rekening gehouden met een bedrag van € 2,50 per aandeel. 19.266 aandelen genereren daarmee een dividendbedrag van € 48.165.

Enexis
Dividend aandelen Enexis
Bij de berekening van het dividend van Enexis is in de begroting 2025 en in de meerjarenraming 2026-2028 rekening gehouden met een bedrag van € 0,40 per aandeel. 460.350 aandelen genereren daarmee een dividendbedrag van € 184.140.

Belastingen

Dit betreft voornamelijk het saldo van de rente over de eigen financieringsmiddelen en het saldo van de toegerekende rente aan de producten van de programma's.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
(x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
OZB woningen	3.925	4.085	4.240	4.386	4.571	4.720
OZB niet-woningen	2.129	2.169	2.245	2.316	2.390	2.467
Belastingen overig	-317	-202	-216	-223	-228	-228
Totaal	**5.738**	**6.051**	**6.268**	**6.480**	**6.733**	**6.958**

Algemene uitkering

Het gemeentefonds is een fonds op de rijksbegroting waaruit de gemeenten jaarlijks een algemene uitkering ontvangen. Met deze uitkering moeten gemeenten hun taken vervullen, minimaal op het niveau zoals dit door de wet wordt voorgeschreven. Ook wordt hiermee het bestuurlijke en ambtelijke apparaat in stand gehouden. Van verschillende ministeries krijgen gemeenten daarnaast specifieke uitkeringen om specifieke taken te vervullen.
In de besteding van de algemene uitkering is de gemeente vrij. Wel staan hier wettelijke taken tegenover. Over de besteding hoeft geen verantwoording aan het Rijk te worden afgelegd. De algemene uitkering is voor gemeenten de belangrijkste vrij besteedbare inkomstenbron.
De gegevens die in deze begroting zijn opgenomen ten aanzien van het gemeentefonds zijn, in tegenstelling tot vorige jaren, gebaseerd op de gegevens uit de septembercirculaire 2024.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
€ x 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene uitkering	44.700	49.015	50.032	48.648	50.936	52.492
Integratie uitkeringen						
Participatie	2.798	2.875	2.644	2.366	2.208	2.119
Sociaal Domijn (voogdij+energietoeslag)	1.258	0	0	0	0	0
Decentralisatie uitkeringen						
VTH provinciale taken	149	149	149	149	149	149
Voorschoolse voorz. peuters	30	30	30	30	30	30

Armoedebestrijding kinderen	69	61	79	79	79	79
Einde lening inburgeringsplichtig	3	1	0	0	0	0
Maatschappelijke begeleiding	31	2	0	0	0	0
Meerkosten regeling Oekraïne	13	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak	8	0	0	0	0	0
Jeugdhulp kinderen	0	2	2	2	2	2
Antidiscriminatievoorzieningen	0	3	0	0	0	0
Leerlingenvervoer Oekraine	16	0	0	0	0	0
Versterken sociale basis	7	0	0	0	0	0
Invoeringskosten omgevingswet	148	102	0	0	0	0
Bibiliotheekmiddelen	0	0	100	100	0	0
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	7	7	0	0	0	0
Wet betaalbare huur	0	0	26	22	12	10
Extra capaciteit BOA's	33	33	33	33	33	33
Wet kwaliteitsborging bouw	13	13	13	13	0	0
Taal voor ontheemden Oekraine	6	0	0	0	0	0
Goed verhuurderschap	8	0	0	0	0	0
Impulsgelden Weerbaar bestuur	0	7	7	7	0	0
Algemene uitkering voorgaande jaren	33	0	0	0	0	0
Totaal	**49.331**	**52.301**	**53.117**	**51.449**	**53.449**	**54.914**

Septembercirculaire 2024
De septembercirculaire 2024 is volgens planning op Prinsjesdag verschenen.

Loon en prijs ontwikkeling
De indexatie voor inflatie volgt de prijs bbp van het lopende jaar. Voor 2025 is de raming voor de prijs bbp omhoog bijgesteld.

Het BTW-Compensatiefonds (BCF)
Het BCF heeft een plafond. Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire van het volgende jaar volgt dan de afrekening. In deze circulaire bedraagt het voorschot voor het jaar 2024 € 447 miljoen, dat wordt verrekend via de uitkeringsfactor met 14,8 punten. De stelpost die we voor de ruimte onder het plafond hebben, komt hier in 2024 mee te vervallen.

Maatstaf Huishoudens laag inkomen
In de meicirculaire 2024 is aangekondigd dat in de septembercirculaire nadere informatie zou volgen over de definiëring van het meerjarig gemiddelde van de maatstaf Huishoudens laag inkomen met drempel. Dit is inmiddels bekend in de septembercirculaire en deze wijziging in de systematiek zorgt voor hoeveelheidsverschillen.

Toelichting indexatie Wmo demografie
Het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten voor de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm is in de septembercirculaire 2024 vanaf 2026 een jaarlijks bedrag € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029 opgenomen. Aangezien deze middelen voor de vergrijzing en andere demografische ontwikkelingen toegevoegd

worden aan het gemeentefonds, worden deze middelen ook aan de lastenkant toegevoegd. Dit verloopt dus budgettair neutraal.

Uitkeringsbasis
Bij de ontwikkeling van de uitkeringsbasis gaat het om mutaties van de landelijke aantallen van de inwoners. In de veronderstelling dat het te verdelen bedrag niet toeneemt als de hoeveelheid stijgt, zal per maatstaf het maatstafgewicht evenredig moeten dalen. Dat is een ingewikkelde methode en daarom wordt gekozen voor een eenvoudige oplossing, namelijk de daling van de uitkeringsfactor. In deze circulaire daalt de uitkeringsfactor .

Het effect van de septembercirculaire 2023 is voor de gemeente Stein als volgt:

	2024	2025	2026	2027	2028
Afrekening ruimte onder BCF-plafond 2024	564				
LPO en Volume acrres	-30	195	190	155	81
Hoeveelheidsverschillen en uitkeringsbasis	-263	-457	-119	420	432
Besparingsverlies jeugd			757	823	847
Indexatie Wmo demografie			128	261	396
Overige taakmutaties	-13	-11	-21	-25	-30
Decentralisatieuitkeringen	56	126	122	12	10
WOZ-waarden mutaties	40	42	42	42	42
Participatie (IU)		25	23	22	22
Totaal verschil	**352**	**-80**	**1.123**	**1.711**	**1.800**
Opnemen lastenkant	**298**	**-169**	**-1.066**	**-1.109**	**-1.251**
Effect septembercirculaire	**54**	**-249**	**57**	**602**	**549**

De effecten voor begrotingsjaar 2024 zullen in de slotwijziging 2024 worden verwerkt.

Stelpost Jeugd
Het kabinet Schoof zet de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd door en laat de besparing Jeugdzorg vanaf 2026 structureel vervallen. In de septembercirculaire 2024 is dit verwerkt Dit verloopt voor gemeenten budgettair neutraal, omdat zij in de begroting voor Jeugdzorg voor de jaren 2026 tot en met 2028 rekening mochten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming van de uitgaven.
Dit houdt in dat er nog een klein deel van de stelpost resteert, wat gemeenten als stelpost mogen meenemen.

Richtlijn financieel toezichthouder	2025	2026	2027	2028
Meenemen in begroting bovenop circulaire				
Hoger te ramen middelen		284 miljoen	211 miljoen	250 miljoen

Dit betekent dat in de begroting van de gemeente Stein conform bovenstaande een stelpost is opgenomen, die als volgt is opgebouwd:

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Extra ontvangsten rijksmiddelen		436	324	384

Overige baten en lasten

Stelposten

Mutaties stelposten (x € 1.000)	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Stelpost loonstijgingen	-673	-1.248	-1.992	-2.645
Stelpost participatiebedrijf	216	311	371	421
Onderuitputting kapitaallasten	32	162	230	254
Stelpost bezuinigingen accommodaties	0	1	0	0
Stelpost herbezetting OR	-53	-71	-71	-71
Stelpost verkoop verlof	-43	-43	-44	-45
Stelpost flexibele beloning	-30	-31	-31	-32
Stelpost onderuitputting BCF plafond	545	545	545	545
Stelpost ziek en piekpot	-500	-512	-524	-537
Stelpost formatie College	0	44	88	88
Stelpost taxaties verzekerde objecten	-10	0	0	-1
Stelpost Jeugd extra middelen	0	436	324	384
Stelpost arbeidsmarktbeleid binden en boeien	-30	-30	-30	-30
Totaal	**-546**	**-436**	**-1.135**	**-1.669**

Onvoorzien

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Onvoorzien	0	-25	-25	-25	-25	-25
Totaal	**0**	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**

Mutaties reserves

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Mutaties reserves	984	3.979	1.332	547	633	474
Totaal	**984**	**3.979**	**1.332**	**547**	**633**	**474**

Algemene dekkingsmiddelen

In deze tabel worden baten en de daaraan gerelateerde lasten toegelicht, die géén directe relatie hebben met de diverse programma's.

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Lokale heffingen	5.738	6.051	6.268	6.480	6.733	6.958
Algemene uitkeringen	49.331	52.576	53.662	52.429	54.318	55.842
Dividend	632	141	219	219	219	219
Saldo financieringsfunctie	184	400	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	698	332	-426	-821	-1.474	-2.094
Totaal (incl. mutaties reserves)	**56.583**	**59.500**	**59.723**	**58.308**	**59.797**	**60.926**

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkings-vorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
BsGW	GR	Het een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement halen uit samenwerking tussen lokale overheden op gebied van belastingheffing en-inning.
BNG	Privaat	Het genereren van extra inkomsten voor de gemeente uit eventueel verkregen dividend.
Enexis Holding	Privaat	Het genereren van extra inkomsten voor de gemeente uit eventueel verkregen dividend.
Waterleidingmaatschappij Limburg NV	Privaat	

Wat gaat het kosten ?

Baten en lasten

(x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenraming 2026	2027	2028
Lasten	14.438	15.985	16.310	16.783	17.026	17.528
Baten	57.747	60.788	61.710	60.811	63.041	64.679
Saldo van baten en lasten	**43.308**	**44.803**	**45.400**	**44.028**	**46.015**	**47.151**
Toevoeging reserves	4.322	504	5.342	303		
Onttrekking reserves	5.306	4.482	6.674	850	633	474
Resultaat	**44.292**	**48.782**	**46.733**	**44.575**	**46.648**	**47.626**

Toelichting relevante afwijkingen programma: Wat mag het kosten?

Relevante afwijkingen tussen begroting 2024 en begroting 2025	Bedrag x € 1.000
Economische samenwerking Zuid-Limburg	
In 2025 is er minder geld beschikbaar, dit wordt veroorzaakt door verwachte lagere kosten	125
Beheer overige gebouwen en gronden	
Een hogere indexatie en de gevolgen van de meerjarenonderhoudscyclus zorgen voor een toename van de kosten in 2025.	-63
Participatiebedrijf	
Wegens verwachte aanpassing van de kostenstructuur WSW Vidar wordt dit voordeel tijdelijk op een stelpost gezet	179
OZB woningen en niet woningen	
Door indexatie en areaaluitbreiding zijn de opbrengsten van de OZB belasting toegenomen.	241
Algemene uitkering	
Extra middelen als gevolg van de mei - en septembercirculaire ten opzichte van 2024	1.085
Stelposten	
In 2024 zijn de stelposten OR herbezetting en ziek en piek ingezet op de diverse kostenplaatsen. Verder zijn de inhuurbudgetten binnen dit programma in 2025 hoger met name als gevolg van inhuur van een programmamanager (procesoptimalisatie)	-399
Arbeidsmarktbeleid	
Dit betreft met name een budget voor reiskosten woon-werkverkeer vanuit het arbeidsmarktbeleid binden en boeien kadernota 2025	-145
ICT	
Betreft een hoger budget in 2025 met name voortvloeiend uit het informatiebeleidsplan 2025 (kadernota 2025)	-311
Dividend	
In 2025 is een hoger budget voor dividend Enexis opgenomen dan in 2024, gebaseerd op een bedrag van € 0,40 per aandeel	78

Rente	
In 2024 was een is een lager budget voor doorberekende rente (aan overige programma's) van investeringen ten opzichte van 2025	-415
Goederen en diensten	
In 2024 zijn er hogere budgetten nodig geweest voor met name extra verkiezingen, implementatie WOO en doorontwikkeling van de organisatie	343
Leges Publiekszaken	
Als gevolg van de piek in aanvragen van paspoorten en ID-kaarten is in 2025 een hoger bedrag aan leges te verwachten	52
UWV	
In 2024 is rekening gehouden met een bedrag voor te ontvangen middelen van het UWV	-132
Reserves	
In 2025 wordt voor € 5.000.000 uit de algemene reserve gebruikt voor een bruteringsreserve OBS de Maaskei. Daarnaast vinder er meer onttrekkingen plaats aan de algemene reserve (115) en voor pilots duurzaamheid (168) en voor de stationsomgeving (25) ten opzichte van 2024. Verder wordt een lager bedrag aan de reserve krimp onttrokken (-185). Ook aan de reserve egalisatie afval (-44), de reserve ESZL (-75), de reserve omgevingswet (-218), de reserve uitvoeringsprogramma toerisme (-261), de reserve grondexploitaties per saldo (-110) en de reserve budgetoverheveling per saldo (-1.970). Ook heeft in 2024 een toevoeging plaatsgevonden aan de reserve parkeerplaats Steinerbos (50), de reserve invoering omgevingswet (102) die in 2025 zich niet voordeden. Daarnaast is aan de reserve Buig een bedrag toegevoegd(-238)	-2.647
Voorzieningen	
Als gevolg van actualisaties is de bijdrage aan de voorzieningen in 2025 voor een bedrag van € 34.000 hoger	-34
Kapitaallasten	
Ontwikkelingen in de kapitaallasten in 2025 ten opzichte van 2024 die aan dit programma zijn toegerekend door actualisatie van de investeringsplanning.	-157
Stelpost onderuitputting kapitaallasten vanaf 2025 in afwachting van actualisatie investeringsplanning	32
Algemeen	
Ontwikkelingen in de doorbelaste interne uren in 2025 ten opzichte van 2024 aan dit programma.	194

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

Het pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat in Stein uit een vijftal heffingen. Deze worden gelegitimeerd door verordeningen die de raad elk jaar vaststelt.
De lokale heffingen worden ingedeeld in twee categorieën:

- Belastingen: Deze worden door de overheid dwangmatig opgelegd. Voor de belastingbetaler staat hier geen individuele aanwijsbare prestatie tegenover. Belastingplichtigen hebben feitelijk geen keuzemogelijkheid.
- Heffingen: Dit zijn betalingen aan de overheid voor een door de overheid individueel geleverde specifieke overheidsprestatie. De heffingen zijn gebaseerd op het profijtbeginsel. Iemand die van de overheid profiteert, betaalt hiervoor een bijdrage.

Lokale heffingen
De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. De gemeente Stein kent de volgende niet bestedingsgebonden heffingen.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
(x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Afvalstoffenheffing	3.454	3.734	3.978	4.123	4.122	4.110
Leges	873	1.073	915	1.030	1.118	1.035
OZB niet woningen	2.129	2.169	2.245	2.316	2.390	2.467
OZB woningen	3.925	4.085	4.240	4.386	4.571	4.720
Rioolheffing	2.802	3.348	3.403	3.569	3.738	3.911
Toeristenbelasting	230	223	209	216	222	229
Totaal	**13.412**	**14.632**	**14.990**	**15.641**	**16.161**	**16.471**

Algemeen

Waarom wordt belasting geheven?
Een gemeente genereert geen winst zoals een private onderneming. De lasten die de gemeente jaarlijks maakt voor het lokaal bestuur en het onderhouden en in stand houden van wegen, riolering, scholen, openbaar groen etc. worden voor een groot gedeelte gedekt uit de van het Rijk ontvangen algemene uitkering. Omdat de algemene uitkering niet de volledige uitgaven dekt, moet de gemeente zelf ook baten genereren. Dit gebeurt door het heffen van belastingen en (privaatrechtelijke) heffingen.
Verschil algemene heffingen en specifieke heffingen:
Bepaalde belastingen/heffingen mogen alleen worden opgelegd als kosten worden gemaakt voor dit doel. Zo mag bijvoorbeeld de opbrengst van de afvalstoffenheffingen niet hoger zijn dan de kosten die hiervoor worden gemaakt. Er zijn ook belastingen/ heffingen die een algemeen karakter hebben. Deze zijn wat hoogte en besteding betreft niet voor een specifiek doel bestemd, maar dienen ter dekking van algemene uitgaven.
De heffingen van de gemeente Stein zijn:

- Onroerende Zaak Belastingen (OZB)
- Afvalstoffenheffingen
- Rioolheffingen
- Toeristenbelasting
- Leges

Totstandkoming van de tarieven:
Jaarlijks worden bij het vaststellen van de begroting ook de opbrengsten voor de belastingen/heffingen en retributies door de gemeenteraad vastgesteld. In de raad van 12 december 2024 wordt, na vaststelling van de programmabegroting 2025, per belasting/heffing een aparte verordening vastgesteld met daarin opgenomen het doel, de grondslag en de definitieve tarieven 2025 van de belasting/heffing.

Belastingbeleid:
Op 18 maart 2021 is het Belastingbeleidsplan door uw raad vastgesteld. In dit plan is het belastingbeleid voor de komende jaren beschreven. Het opbrengstvolume van de OZB wordt in 2025 conform dit plan met een indexering van 3,5 % verhoogd.
Voor de rioolheffing geldt het principe van 100% kostendekkendheid. Dat betekent dat de opbrengst van de rioolheffing voldoende moet zijn om de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding en verbetering van het watersysteem te borgen. Schommelingen in de rioolheffing worden opgevangen middels de daartoe gevormde (egalisatie)voorziening.
Voor de afvalstoffenheffing geldt hetzelfde kader van kostendekkendheid. Bij deze heffing kan de ingestelde egalisatiereserve ingezet worden om schommelingen in de tarieven tegen te gaan. Uitgangspunt bij zowel de rioolheffing als de afvalstoffenheffing is dat niet uitgegeven middelen middels de voorziening respectievelijk egalisatiereserve ingezet worden om tariefstijgingen te dempen. Daarnaast wordt bij voortduring kritisch gekeken naar de uitgaven om daarmee de lasten voor inwoners en bedrijven te beperken.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Doel van de belasting/heffing:
De opbrengst van de Onroerende zaakbelasting (OZB) is een algemeen dekkingsmiddel. Tegenover deze belastingopbrengst staan geen specifieke uitgaven.

Wie is belastingplichtig?
De OZB wordt geheven van:

- de eigenaren van alle woningen en
- de eigenaren en gebruikers van niet-woningen (bedrijven, scholen, trafo's etc.) binnen de gemeentegrenzen.

Grondslag van de heffing:
De grondslag voor de heffing is de WOZ-waarde. Dit is de waarde volgens de Wet Onroerende Zaken. De tarieven voor de OZB zijn mede afhankelijk van de getaxeerde WOZ-waarden.

Overige informatie:
Er bestaat een relatie tussen de OZB en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De algemene uitkering wordt over de gemeenten verdeeld met behulp van verdeelmaatstaven die verschillen in kosten weerspiegelen, maar ook verschillen in belastingcapaciteit. Voor de belastingcapaciteit wordt een afgeleide van de waarde van onroerende zaken gebruikt. Gemeenten die binnen hun grenzen veel hoog gewaardeerd onroerend goed hebben, ontvangen een lagere uitkering dan soortgelijke gemeenten met minder waardevol onroerend goed. Van de waarde van woningen wordt met 80% rekening gehouden en van de waarde van niet-woningen 70%. Hierop wordt het zogenaamde rekentarief toegepast. Dit rekentarief is globaal afgeleid van het gemiddelde OZB-tarief. Het OZB-tarief dat de gemeente hanteert, is niet relevant voor deze aftrekpost bij de algemene uitkering.

Relatie met programma's:
Omdat de onroerende zaakbelasting een algemeen dekkingsmiddel is worden de opbrengsten van deze heffing verantwoord op het programma Bestuur en Ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen.

Afvalstoffenheffing

Doel van de belasting/heffing:
De opbrengsten van deze heffingen worden benut voor het dekken van de kosten voor het ophalen, verwijderen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen en de kosten voor heffing en invordering.

Wie is belastingplichtig?
De gebruiker van een perceel waar huishoudelijke afvalstoffen kunnen ontstaan, is belastingplichtig. Dit kan een woning zijn, maar ook bijvoorbeeld een vakantiehuis naast een woonhuis.

Grondslag van de heffingen
Voor de afvalstoffenheffingen worden hoofdzakelijk tarieven per kilo aangeboden afval, per lediging afvalbak en een vastrecht gehanteerd.

Verdeling van de kosten
De gemeente heeft een wettelijk inzamelplicht voor het afval van huishoudens. Om deze kosten transparant te maken, zijn de kosten naar taakveld uitgesplitst. Uit onderstaande overzicht blijkt dat het grootste deel van de gemeentelijke kosten staat op het taakveld afval (€ 3.497.000). Deze kosten bestaan vooral uit het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval inclusief het scheiden van afval en het recyclen. Ook de kosten voor de heffing en invordering van de afvalstoffenheffingen worden binnen dit taakveld verantwoord. Denk hierbij aan het versturen van juiste aanslagen aan de juiste personen.
Naar verwachting wordt € 253.000 uitgegeven aan taken die onder het taakveld verkeer en wegen vallen. Zo draagt het schoonmaken en het schoonhouden van de wegen bij aan een afvalvrije openbare ruimte.
Daarnaast is € 580.000 toegerekend van het taakveld overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt voor de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. De compensabele BTW bedraagt € 507.000 en wordt, conform de BBV-wetgeving, eveneens aan de kosten toegerekend.

Herkomst middelen
Naar verwachting ontvangen we € 714.000 aan opbrengsten van de verwerking van het ingezamelde afval. Gemeenten mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In de begroting 2025 is een netto-kostenpost voor het afval van € 4.123.000 opgenomen. Deze bedragen zijn inclusief de extra incidentele en structurele kosten die nodig zijn voor het Uitvoeringsplan 'Van Afval Naar Grondstoffen 2022-2025'. Om een kostendekkendheid van 100% te realiseren is nog een onttrekking van € 45.000 uit de egalisatiereserve afval nodig. De hoogte van deze onttrekking ligt in lijn met het raadsbesluit van 23 juni 2022 betreffende de vaststelling van eerdergenoemd uitvoeringsplan. Tevens wordt een extra onttrekking uit de egalisatiereserve ingezet van € 100.000 gedurende de resterende looptijd van het UVP (tot en met 2025).
Op basis van de geactualiseerde baten en lasten is in 2025 een vastrecht-tarief van € 270,76 (was € 246,45 in 2024) nodig om de gewenste 100% kostendekkendheid te realiseren. Op 12 december 2024 worden de verordening Afvalstoffenheffing 2025 en de definitieve tarieven voor 2025 vastgesteld.

Berekening van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing 2025		
	bedragen x € 1.000	
lasten taakvelden		
2.1 wegen en vervoer	253	
7.3 afval	3.497	
totaal lasten taakvelden	**3.750**	
baten taakvelden		
7.3 afval	714	
totaal baten taakvelden	**714**	
netto lasten taakvelden	**3.036**	
toe te rekenen lasten:		
overhead	580	
compensabele BTW	507	
totale netto lasten	**4.123**	
beschikking over egalisatiereserve	145	
opbrengst heffing	3.978	
totale opbrengsten	**4.123**	
kostendekking:		**100%**

Relatie met programma's:
De opbrengsten van de afvalstoffenheffing worden verantwoord op het programma Volksgezondheid en Milieu. De kosten die in de heffing worden meegenomen worden verantwoord op het programma volksgezondheid en milieu en het programma verkeer vervoer en water.

Rioolheffingen

Doel van de belasting/heffing:
De opbrengst van deze heffingen wordt benut voor het dekken van de kosten van afval-, hemel- en grondwater (inclusief rioleringen).

Wie is belastingplichtig?
De belasting wordt geheven:

- van degene die bij het begin van het belastingjaar het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot heeft van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering, verder te noemen: eigenarendeel; en
- van de gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd dan wel dat belang heeft bij nakoming van de gemeentelijke waterzorgplichten, verder te noemen: gebruikersdeel.

Grondslag van de heffing:
Stein baseert zich op het eigendomsrecht. Per perceel wordt een vast bedrag opgelegd. Daarnaast worden de verbruikers aangeslagen op basis van het watergebruik.

Verdeling van de kosten:
De gemeente is wettelijk verplicht haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Om deze kosten transparant te maken, zijn de kosten naar taakveld uitgesplitst.
Het merendeel van de gemeentelijke kosten betreft het taakveld riolering € 2.440.000. De kosten bestaan vooral uit kosten voor het nakomen van de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater, met name aanleg en onderhoud van rioleringen en de kosten voor heffen en invorderen van de rioolheffingen. De hoge indexeringen, die reeds zijn verwerkt in de bestuursrapportage 2024, hebben een behoorlijke impact op de kosten. Naar verwachting wordt € 126.000 uitgegeven aan straatreiniging, een kostenpost die onder het taakveld verkeer en wegen valt. Dit voorkomt overbelasting van het rioolstelsel bij piekbelasting. Verder is€ 397.000 opgenomen voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten voor de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. De compensabele BTW bedraagt € 439.000 en wordt, conform de BBV-wetgeving, eveneens aan de kosten toegerekend.

Herkomst middelen:
Gemeenten mogen op grond van artikel 228a van de Gemeentewet een rioolheffingen invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. Om 100% kostendekking te realiseren is een bedrag van € 3.403.000 als opbrengst van de rioolheffing in de begroting opgenomen.
In 2021 is het Beleidsplan Water & Klimaatadaptatie en bijbehorend projectenplan vastgesteld. De financiële doorrekening van dit plan laat zien dat de toekomstige riooltarieven aanzienlijk hoger zijn dan het toenmalige tarief. Bij de vaststelling van dit plan is op basis van deze doorrekening door de raad bepaald dat het riooltarief met ingang van 2021 jaarlijks met € 8,50 wordt verhoogd om een gematigde stijging van het riooltarief voor de komende jaren mogelijk te maken. Uitgaande van de 100% kostendekkendheid is op basis van de geactualiseerde baten en lasten van het rioolcompartiment voor 2025 een tarief berekend van € 206,16. (was in 2024 €197,75) Daarmee stijgt het tarief € 8,41, en past binnen door de raad vastgestelde stijging.
Op 12 december 2024 worden de verordening Rioolrecht 2025 en de definitieve tarieven voor 2025 vastgesteld.

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing 2025	
	bedragen x € 1.000
lasten taakvelden	
2.1 wegen en vervoer	126
7.2 riolering	2.440
totaal lasten taakvelden	**2.566**
netto lasten taakvelden	**2.566**
toe te rekenen lasten:	
overhead	397
compensabele BTW	439
totale lasten	**3.403**

beschikking over voorziening ter demping tarieven	-	
opbrengst rioolheffing	**3.403**	
totale baten	**3.403**	
kostendekking:		**100%**

Relatie met programma's
De opbrengsten van de rioolheffing worden verantwoord op het programma Volksgezondheid en Milieu. De kosten die in de heffing worden meegenomen worden verantwoord op het programma volksgezondheid en milieu en het programma verkeer vervoer en water.

Toeristenbelasting

Doel van de belasting/heffing:
De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel. Een deel van de opbrengst wordt aangewend voor de revitalisering van het toerisme en de recreatie.

Wie is belastingplichtig?
Belastingplichtige is die persoon die verblijft (overnacht) in de gemeente Stein zonder in het bevolkingsregister van deze gemeente te zijn opgenomen.

Grondslag van de heffing:
Per persoon wordt per overnachting een bedrag geheven.

Tarieven 2025:
Tarief per overnachting:
€2,20 (was €2,13 in 2024)
€0,10 Kampeerterrein/kamperen bij de boer (was €0,10 in 2024)
De toeristenbelasting wordt per kwartaal, op aangifte, achteraf opgelegd.

Relatie met programma's:
De baten van de toeristenbelasting worden verantwoord op het programma economie.

Leges

Titel 1 – Algemene dienstverlening
We streven naar 100% kostendekkendheid, maar zijn hierin beperkt door de gemaximeerde legestarieven vanuit het Rijk. Zie hieronder de mate van kostendekkendheid voor de leges burgerzaken. Burgerzaken maakt deel uit van het programma Bestuur en Ondersteuning.

Titel 1: Algemene dienstverlening	**Lasten**	**Baten**	**Kosten dekking**
Burgerlijke stand	35,0	23,5	67%
Reisdocumenten	383,2	339,3	89%
Rijbewijzen	126,5	114,8	91%
Verstrekkingen uit gemeentelijke basisregistraties	37,6	25,3	67%
Kansspelen	2,0	1,1	55%
Verkeer en vervoer	27,6	14,1	51%
Diversen	2,0	1,1	55%
Totaal	613,9	519,1	85%

Titel 2 – Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning
Het grootste gedeelte van de kosten en opbrengsten binnen titel 2 vallen binnen het hoofdstuk van de Omgevingsvergunning. Omgevingsvergunningen maken deel uit van het programma Ruimtelijke Ordening.

Titel 2 : Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgevings-vergunningen	**lasten**	**baten**	**kosten dekking**
Omgevingsvergunningen	656	261	40%
Totaal	**656**	**261**	**40%**

Binnen titel 2 wordt dus grofweg 40% van de kosten gedekt door baten.

Titel 3 – Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn
Deze titel vormt een klein gedeelte van onze legesinkomsten. Onze tarieven zijn hier niet kostendekkend, de mate van kostendekkendheid ligt rond de 67%.

Titel 3 : Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijnen	**lasten**	**baten**	**kosten dekking**
Horeca	7,0	3,7	53%
Organiseren van evenementen of markten	55,7	38,0	68%
Totaal	**62,7**	**41,7**	**67%**

Vergelijking regionaal

In onderstaande tabel worden de gemiddelde woonlasten 2024 van een eigenaar/gebruiker en een huurder in Stein vergeleken met de gemeenten van Limburg. De cijfers zijn afkomstig uit het Belastingoverzicht 2024 van de provincie Limburg.

Lastendruk	**Aanslag eigenaar en gebruiker**				**Aanslag huurder**
	OZB	**afval**	**riool**	**totaal**	
Stein	356	335	279	970	416
Per regio					
Maastricht-Heuvelland	360	357	270	987	454
Midden-Limburg	330	299	244	873	379
Noord-Limburg	372	261	219	852	344
Parkstad	345	335	250	930	465
Westelijke Mijnstreek	415	316	240	971	330
Limburg	360	312	244	916	400
Per inwonersklasse					
0 - 10.000	502	278	143	923	298
10.001 - 20.000	401	294	288	983	416
20.001 - 50.000	346	303	281	930	387
>= 50.001	356	325	203	884	407

Om een inschatting te geven waar Stein staat wat betreft de lastendruk eigenaar en gebruiker, en de lastendruk huurder zijn in onderstaande tabellen de gemiddelde aanslagen, de gemeenten met de hoogste en de laagste aanslagen en de aanslagbedragen van Stein opgenomen. Bij Stein is de positie aangegeven op de ranglijst van gemeenten van Limburg.

Lastendruk eigenaar/gebruiker	Positie	Aanslag
Limburg	gemiddeld	915
Meerssen	hoogste	1276
Stein	21e van 31	971
Beesel	laagste	771

Lastendruk huurder	Positie	Aanslag
Limburg	gemiddeld	400
Voerendaal	hoogste	679
Stein	17e van 31	416
Nederweert	laagste	162

Kwijtscheldingsbeleid

Stein hanteert de zogenaamde 100% norm voor de kwijtschelding van gemeentelijke heffingen. Of een belastingplichtige in aanmerking komt voor kwijtschelding wordt beoordeeld aan de hand van een inkomens- en/of vermogenstoets. Bij deze toets wordt met de kosten van bestaan volgens de bijstandsnorm voor 100% rekening gehouden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de Leidraad Invorderingswet 1990. Vanaf 2023 is de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Stein aangepast en is een wettelijke basis gecreëerd voor IB-ondernemers om onder voorwaarden kwijtschelding te kunnen vragen voor gemeentelijke heffingen.

Kwijtschelding wordt alleen verleend indien het een aanslag betreft voor onroerende zaakbelastingen, rioolheffingen en vastrecht van de afvalstoffenheffingen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De gemeente Stein acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Om inzicht in de risico’s van de gemeente te kunnen verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico’s is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel

Om de risico's van gemeente Stein in kaart te brengen wordt elk jaar bij de begroting en jaarrekening een risicoprofiel opgesteld. Bij het opstellen van dit risicoprofiel worden de verschillende risico's binnen de organisatie in beeld gebracht. Dit zijn zowel grote als kleine risico’s, risico’s met interne of externe oorzaak, operationeel dan wel strategisch van aard.

Risico	Schatting maximale omvang risico	Kans	Schatting verwachte omvang risico
Privacy risico’s	3.400.000	10%	340.000
Beveiligingsrisico’s	4.000.000	10%	400.000
Garantstellingen	1.500.000	5%	75.000
Grondexploitaties	400.000	10%	40.000
Dossier BAG B.V.	2.500.000	10%	250.000
Jeugd zorgaanbieders	200.000	50%	100.000
Risico’s gemeentefonds	550.000	30%	165.000
Juridische risico’s	PM	PM	PM
Fiscale risico’s	PM	PM	PM
Loon en prijsontwikkeling	PM	PM	PM
Investeringsplanning	800.000	20%	160.000

Toelichting risico's

Privacy risico’s
Op basis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) kan een boete worden opgelegd van maximaal 4% van de omzet. Voor de gemeente Stein zou dit een maximale boete van € 3.400.000 kunnen betekenen.

Beveiligingsrisico’s
ICT ransomware en phishing: De ICT-systemen en- of data worden ontoegankelijk. Systemen zullen niet beschikbaar zijn en gegevens zullen niet meer te openen zijn. De dienstverlening naar interne medewerkers en inwoners zal hier hinder van ondervinden.

Garantstellingen
De gemeente staat garant voor instellingen als zij hun verplichtingen niet kunnen nakomen. Kans hierop is zeer klein, omdat er een waarborgfonds bij betrokken is.

Grondexploitaties
Belangrijke uitgangspunten bij het beoordelen van de resultaten van de grondexploitatie zijn het voorzichtigheidsprincipe (verliezen nemen wanneer ze zich voordoen) en realisatieprincipe (winsten nemen bij voldoende zekerheid van behalen). Echter zijn er wel risico's verbonden aan de grondexploitaties indien er niet voldoende kavels worden afgenomen, waardoor vertraging kan plaatsvinden. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat door de toenemende complexiteit van de ontwikkelingen en de hoogte van de investeringen de risico's in de grondexploitaties alsmaar groter worden.

Dossier BAG B.V.
Er kan niet uitgesloten worden dat de gemeente Stein naar aanleiding van het faillissement van BAG B.V. geconfronteerd gaat worden met kosten, gericht op het verwijderen van de op het terrein aanwezige (minerale) reststoffen.

Jeugd zorgaanbieders
De verwachting is dat in 2025 de financiële problemen van de grote jeugdzorg aanbieders nog niet opgelost zullen zijn. De centrumgemeente Maastricht voert namens de 16 Limburgse gemeenten de regie hierin. Gezien het grillige karakter van de jeugdzorg volgen we hierin een gezamenlijke koers. Het is nog niet duidelijke hoe het verdere verloop of resultaat gaat zijn.
In Limburg wordt bekeken hoe het jeugdlandschap anders ingericht kan worden, de zogenaamde Task Force:
De gezamenlijke Limburgse jeugdregio's zijn op provinciaal niveau op zoek naar een oplossing voor het systeemprobleem in het zorglandschap waarmee ze worden geconfronteerd. Daarvoor moet een visie met een helder perspectief worden uitgewerkt. Op het niveau van de individuele jeugdregio's speelt de vraag hoe binnen deze visie tot een concrete oplossing kan worden gekomen indien de zorg bij de betrokken zorgaanbieders op korte tot middellange termijn in het gedrang komt.
Het probleem is te groot voor de jeugdregio's om zonder hulp van het ministerie, VNG, jeugdautoriteit en inspectie op te lossen. Daarom werken deze partijen gezamenlijk met de jeugdregio's aan een visie die ook uitvoerbaar is.

Risico's gemeentefonds
Tot en met 2024 geldt voor de groei (accres) van het gemeentefonds de methode dat wanneer de rijksuitgaven stijgen, het gemeentefonds evenredig meegroeit. Omgekeerd geldt hetzelfde: dalen de rijksuitgaven als gevolg van bezuinigingen, dan daalt het gemeentefonds evenredig mee. Dit noemen we de trap-op-trap-af-systematiek (ook wel normeringssystematiek). Vanaf 2025 wordt de koppeling met de rijksuitgaven losgelaten en is het de ontwikkeling van het bruto binnenlands product leidend voor de groei van het gemeentefonds. Daarnaast heeft het Rijk een nieuwe verdeling van het gemeentefonds doorgevoerd per 1 januari 2023 waarbij de herverdeeleffecten voor de eerste drie jaren gemaximeerd zijn. Voor 2026 en verder houdt het Rijk nog altijd het maximale effect van € 37,50 aan. Bij de evaluatie van het herverdeelmodel kan dit wijzigen. Tot die tijd is er onzekerheid over de hoogte.
Indien er de komende periode geen duidelijk vooruitzicht gaat zijn over hoe het kabinet omgaat met 'het ravijnjaar' van de gemeenten zal er in 2025 een plan van aanpak moeten komen om in 2026 te komen tot een sluitende begroting. Oftewel de genoemde denkrichtingen in deze begroting, zullen (voor een gedeelte) uitgewerkt moeten worden.
Tevens zijn er omtrent het gemeentefonds een tweetal stelposten opgenomen waarvan de realisatie onzeker kan zijn. Deze hebben in 2025 een omvang van € 550.000.

Juridische risico's
Onze gemeente loopt juridische risico's in zijn algemeenheid, aangezien gemeenten besluiten neemt waartegen bezwaar en beroep kan worden ingesteld.

Fiscale risico's
De gemeente Stein wordt - mede door veranderingen in wet- en regelgeving - geconfronteerd met een aantal risico's/onzekerheden op fiscaal gebied.

Loon- en prijsontwikkeling
Inflatie en CAO stijgingen zijn afgedekt met de in de circulaires genoemde percentages. De werkelijkheid kan positief dan wel negatief hiervan afwijken.

Investeringsplanning
In het kader van een reële investeringsplanning is er in de meerjarenraming rekening gehouden dat van de totaal geraamde investeringsbedragen in 2025 80%, in 2026 85 %, en in 2027 90% wordt besteed. Dit wordt met name verwacht door externe onzekerheden en afhankelijkheden. Omdat niet van te voren te bepalen is welke investeringen vertraging oplopen in de uitvoering, wordt het investeringsvolume met een percentage omlaag gebracht. Hierdoor ontstaat een risico in de begroting.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van deze risico's is een risicosimulatie (Montecarlo simulatie) uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van de maximale omvang van het risico ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Uit de risico simulatie blijkt dat bij een zekerheidspercentage van 90% risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 3.080.000. De kans is een inschatting dat een risico ook daadwerkelijk zal plaatsvinden. Deze aanname wordt vervolgens geclusterd waarbij een kans tot 10% wordt aangemerkt als zeer klein, de kans tot 30% als klein, tot 50% als middel, tot 70% als groot en alles daarboven tot zeer groot.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en de mogelijkheden waarover onze gemeente beschikt om risico's van financiële aard (niet-begrote kosten), die zich onverwacht voordoen en die van substantiële aard zijn, te kunnen dekken. Dit kunnen zowel incidentele als structurele middelen zijn. Op grond van de vereisten van het BBV heeft de gemeente Stein ervoor gekozen om onze weerstandscapaciteit uit de elementen algemene reserve en de post onvoorzien te vormen.

Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	**Startcapaciteit**
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	€ 17.614.000
Post onvoorzien	€ 25.000
Totale weerstandscapaciteit	**€ 17.639.000**

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, is de relatie gelegd tussen beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit is afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het hieronder geschetste weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 17.639.000	= 5,72
	Benodigde weerstandcapaciteit		€ 3.080.000	

Onderstaande normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van de Gemeente Stein valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Financiele kengetallen

In deze paragraaf zijn een aantal kengetallen opgenomen. Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. Bij de toelichting hebben we aandacht voor toekomstige ontwikkelingen, leggen we, indien mogelijk, een relatie met de verschillende programma's en beoordelen wij de kengetallen.

Indicator	rekening 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027	begroting 2028
Netto schuldquote	75%	78%	103%	121%	130%	130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71%	76%	100%	118%	127%	128%
Solvabiliteitsratio	27%	30%	26%	23%	21%	20%
Structurele exploitatieruimte	8,4%	5,4%	1,5%	-1,6%	-0,2%	-0,3%
Grondexploitatie	2,1%	-0,6%	0,9%	1,1%	0%	0%
Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens	103%	103%	103%	103%	103%	103%

<u>Onderverdeling voor de beoordeling</u>

Om een beeld te geven hoe de financiële positie van de gemeente Stein zich ontwikkelt, is gebruik gemaakt van een onderverdeling naar drie categorieën. Dit zijn: groen (goed/weinig risico), oranje (voldoende/voorzichtigheid geboden) en rood (onvoldoende/veel risico). In onderstaande tabel de standaard percentages die daarvoor gebruikt worden. Deze percentages zijn gebaseerd op algemene normwaarden (worden onder andere gebruikt door de Provincie bij de publicatie van ranglijsten).

Indicator	Groen (goed /weinig risico)	Oranje (voldoende/ voorzichtigheid geboden)	Rood (onvoldoende / veel risico)
Netto schuldquote	< 90%	90% t/m 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90% t/m 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% t/m 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Grondexploitatie	< 20%	20% t/m 35%	35%
Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens	< 95%	95% t/m 105%	> 105%

Hierna volgt een analyse per kengetal.

Netto schuldquote
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Hoe lager de netto schuldquote, hoe lager de relatieve schuldenlast. De netto schuldquote stijgt de komende jaren door de toename van de schulden (vreemd vermogen). De ontwikkeling daarvan wordt periodiek bij de opstelling van de jaarrekening en begroting gemonitord. Wel kunnen we constateren dat er een verbetering zichtbaar is ten opzichte van de begroting 2024.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Er is tevens een tweede berekening van de netto schuldquote, maar nu gecorrigeerd met de doorverstrekte leningen aan woningbouwcorporaties en deelnemingen. In de eerste berekening van de netto schuldquote zijn deze verstrekte leningen niet meegenomen, omdat er een risico bestaat dat de gemeente deze bedragen niet (volledig) zal kunnen terugvorderen.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio is de verhouding tussen eigen vermogen en totaal vermogen. Het geeft weer in hoeverre de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe beter de gemeente hier toe in staat is. Een solvabiliteitsratio van 20% wordt aangemerkt als voldoende. De begroting 2025 laat zien dat de grens van 20% in alle jaren wordt gehaald. Wel is monitoring gewenst, gezien de meerjarige ontwikkeling van deze ratio.

Structurele exploitatieruimte
Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente Stein heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief cijfer betekent dat het structurele deel van de begroting voldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Gegeven de reeks 2025-2028 is dat aanwezig.

Grondexploitatie
De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico’s met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar, hetgeen niet het geval is.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens
De indicator belastingcapaciteit geeft aan hoe hoog de gemiddelde woonlasten voor een gezin zijn in de gemeente Stein ten opzichte van het landelijke gemiddelde van het voorgaande jaar. We liggen hier net iets hoger dan het landelijk gemiddelde.

Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid van de gemeente Stein is vastgelegd in de Nota Grond- en Vastgoedbeleid. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om de visie van de gemeente te realiseren. Deze visie heeft de gemeente vastgelegd in de ”Strategische toekomstvisie 2018-2022”, de “Omgevingsvisie gemeente Stein" en het bestuursakkoord.

Nota grondbeleid

In 2019 heeft uw raad de nota Grond- en vastgoedbeleid vastgesteld. In de nota zijn de spelregels voor het grondbeleid incl. grondbeheer en vastgoedbeleid opgenomen.
Grondbeleid is een middel om de doelen die de gemeente heeft voor het gebruik, het beheer en de ontwikkeling van de leefomgeving te bereiken. Hierbij vormen de (toekomstige) bewoners en gebruikers het uitgangspunt.
Bij nieuwe ontwikkelingen voert de gemeente Stein voert zgn. 'situationeel grondbeleid'. Dat wil zeggen dat afhankelijk van de geformuleerde doelstelling en de prioriteit die de gemeente Stein aan een ontwikkeling geeft, wordt gekeken welke rol de gemeente in de ontwikkeling wil innemen.
Gezien de invoering van de Omgevingswet wordt de nota geactualiseerd .

Grondbeleid in relatie tot de Programma’s

Het grondbeleid faciliteert aan de kernwaardes zoals vastgelegd in de ‘Strategische toekomstvisie 2018-2022’ en de kernthema's vanuit de Omgevingsvisie.

Het grondbeleid draagt indirect bij aan de kernwaarde ‘Sociale en vitale wijken en kernen’ en de kernwaarde ‘Een duurzame leefomgeving met unieke waarden’.

Het grondbeleid draagt bij aan het realiseren van effecten op het gebied van:
Programma ‘Verkeer, vervoer en water’

- Wijkactieplan Nieuwdorp;
- Snelfietspad;
- Voortzetting van het actualiseren en vastleggen rechtmatig grondgebruik.

Programma ‘Sport, cultuur en recreatie’

- Realisatie levensbomenbos;
- Natuurprojecten.

Programma ‘Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting’;

- woningbouwontwikkeling Bramert-Noord (Lindehagen);
- Steskensstraat Stein;
- herontwikkeling voormalige schoollocaties de Poolster en Elckerlyc in Elsloo;
- woningbouw Meers;
- het Wijkactieplan Nieuwdorp;
- Woningbouw Elsloo;
- Beatrixplein;
- Woon- zorgvisie.

Ontwikkelingen

Voor de gemeente is een taak weggelegd om de kwalitatieve en kwantitatieve woningvoorraad (regionaal) af te stemmen op de daadwerkelijke behoefte en samenstelling van de bevolking. 'De juiste woning, op de juiste plek, op het juiste moment beschikbaar'.
Ontwikkelingen op de woningmarkt en het (landelijk) volkshuisvestingsbeleid hebben eveneens gevolgen voor het grond(prijs)beleid.

Woningmarkt
Naar verwachting stijgen de huizenprijzen in Nederland ook in 2025, zij het minder hard dan eerdere jaren. Marktkenners voorzien dat koopwoningen in 2025 ongeveer 4 procent duurder

worden. Door de stijgende inkomens kunnen huizenkopers echter ongeveer evenveel lenen als voordat de rente begon te stijgen. Vanwege de hoge nieuwbouwprijzen is bestaande bouw populair bij starters.

Volkshuisvestingsbeleid
De Wet betaalbare huur is op 1 juli 2024 ingegaan. Huurders en verhuurders kunnen op www.ismijnhuurteduur.nl zien wat de wet voor hen betekent. Het kabinet wil met de wet huren weer betaalbaar maken. De wet zorgt ervoor dat verhuurders een huur vragen die past bij de kwaliteit van de woning.
Zo regelt de wet dat het gemoderniseerde woningwaarderingsstelsel (WWS) geldt voor middenhuurwoningen tot en met 186 punten. Ook hebben huurders door de wet betere huurbescherming. Eerder moesten zij zelf een maximale huurprijs afdwingen bij hun verhuurder, maar niet alle huurders waren daartoe in staat. Gemeenten kunnen vanaf 1 januari 2025 ingrijpen als verhuurders te veel huur vragen. Door deze wet gaat de huur van 300.000 woningen op termijn met gemiddeld 190 euro omlaag.

Omgevingswet
Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Omgevingswet bevat een aantal instrumenten die ingrijpen op het grondeigendom. Het betreft de volgende instrumenten:

- Voorkeursrecht
- Onteigening
- Kostenverhaal
- (Afdwingbare) financiële bijdrage
- Kavelruil
- Inrichtingsprogramma, inrichtingsbesluit, ruilbesluit en besluit geldelijke regelingen
- Gedoogplicht

Bouwgrondexploitaties
Volgens de richtlijnen van de commissie BBV is het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) het raadsbesluit met vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting.
Een grondexploitatiecomplex is gedefinieerd als een ruimtelijk plan, voorzien van een financiële vertaling.

Grondexploitaties

Volgens de richtlijnen van de commissie BBV dient jaarlijks een herziening van de grondexploitatie plaats te vinden. Een actualisatie van de grondexploitatiebegroting met planinhoudelijke wijzigen, dan wel autonome wijzigingen met materiële financiële gevolgen, moet opnieuw door de raad worden vastgesteld.

Conform de Nota Grond en Vastgoedbeleid is de herziening van de grondexploitaties gekoppeld aan de Planning- en Controlcyclus. Voor het opstellen c.q. herzien van de grondexploitaties worden onderstaande uitgangspunten gehanteerd.

- Renteomslag 2025-2028: 2,00%
- Prijsindex cf. meicirculaire 2025-2028: 2,4%
- Disconteringsvoet: 2%
- Activering van kosten binnen de grondexploitatie vindt plaats met inachtneming van de richtlijnen van de Commissie BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden); Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken, 2023.
- Winstneming vindt plaats middels de 'Percentage of Completion'-methode. Winstnemingen komen ten gunste van de Algemene Reserve.
- Voor grondexploitaties met een geprognosticeerd nadelig saldo wordt een voorziening getroffen ter grootte van het tekort. Deze voorziening wordt gevormd ten laste van de Algemene Reserve.

Bouwgrond in exploitatie
Per 1 januari 2025 zijn de volgende grondexploitatiecomplexen in exploitatie:

- Woningbouwontwikkeling Bramert-Noord, fase 1;
- Woningbouwontwikkeling Bruisend Hart.

Woningbouwontwikkeling Bramert-Noord
Het bestemmingsplan Bramert-Noord fase 1 maakt de bouw van 50 woningen mogelijk in het zuidwesten van het plangebied Bramert-Noord. Het woongebied krijgt een groen en landelijk karakter.
Bij Raadsbesluit van 23 juni 2022 heeft uw Raad de grondexploitatiebegroting Bramert-Noord fase 1 vastgesteld.
In 2024 is gestart met het bouwrijp maken van het gebied. De grondoverdracht zal, naar verwachting in 2024 plaatsvinden, en wel op het moment dat 70% van de kavels is verkocht door de ontwikkelaar. Voor het gebied is gezocht naar een efficiënte inrichting van de openbare ruimte, waardoor de raming van de openbare ruimte is bijgesteld. Dit heeft een positief effect op het resultaat.
De grondexploitatiebegroting sluit in 2025 met een positief resultaat op eindwaarde van € 411.868.
Met inachtneming van de richtlijnen vindt winstneming plaats middels het 'Percentage of Completion', hierdoor bedraagt de winstneming in 2024 € 309.000 en in 2025 € 103.000
In overeenstemming met de nota 'Reserves en voorzieningen wordt het positieve resultaat ten gunste van de Algemene Reserve gebracht.

Woningbouwontwikkeling Bruisend Hart
Het bestemmingsplan Bruisend Hart Nieuwdorp maakt de bouw van 67 woningen mogelijk in het centrum van de wijk Nieuwdorp op de plek van de kerk en de leegstaande basisschool. Het centrum krijgt hiermee een nieuw hart met wonen, zorg en een buurtcentrum als dragende pijlers.
Bij Raadsbesluit van datum 4 juli 2024 heeft uw Raad de grondexploitatiebegroting Bruisend Hart vastgesteld.
Eind 2024 wordt gestart met het bouwrijp maken van het gebied. De grondoverdracht van de gemeentelijke schoollocatie zal, naar verwachting medio 2025 plaatsvinden, en wel voor aanvang van bouwuitvoering van de schoollocatie. Binnen het plangebied is gekozen voor een autovrije openbare ruimte met geclusterde parkeerzones rondom de wooncomplexen. De gemeente bekostigt de aanleg van de nieuwe openbare ruimte inclusief parkeren. De kosten worden grotendeels gedekt door de gronduitgifte, bijdrage derden en subsidie van Provincie en Rijk.
De grondexploitatiebegroting sluit in 2028 met een negatief resultaat op eindwaarde van € 335.666. Voor het tekort is de voorziening"Te verwachten verliezen" gevormd.

Complex (x € 1.000)	**Geraamde boekwaarde ultimo:** **2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Verwacht resultaat ultimo 2024***	**Jaar van realisatie**
Bramert-Nrd fase 1	-1.130	-	-	-	412	2025
Bruisend Hart	594	741	891	0	-336	2028
Totaal	**-536**	**741**	**891**	**0**	**76**	

* = negatief (-/-) betekent verlies

Strategische gronden
Gebleken is dat het verwerven van grond ten behoeve van ontwikkelingen (groenprojecten, infra) binnen de gemeente steeds vaker een knelpunt wordt. Derhalve is in de nota Grond- en vastgoedbeleid ingezet op anticiperende, proactieve en gelegenheidsverwerving.
Bij de verantwoording van de strategische gronden worden de richtlijnen van de commissie BBV in acht genomen.
Middels een raadsinformatiebrief en via de P&C cyclus wordt de raad achteraf geïnformeerd over het beschikbaar gesteld budget voor anticiperende , proactieve en gelegenheidsverwerving.

Risico's

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat door de toenemende complexiteit van de ontwikkelingen, de hoogte van de investeringen de risico's in de grondexploitaties alsmaar groter worden. Inzicht in het verloop van de financiële prognoses alsmede de risico's is daarom van groot belang.

Voorziening te verwachten verliezen grondexploitaties

Geldend beleid is dat positieve exploitatiesaldi ten gunste van de Algemene Reserve worden geboekt en dat de voorziening "Te verwachten verliezen grondexploitatie" de buffer vormt voor verliezen en risico's binnen de grondexploitatie.

Begrote stand en verloop voorzieningen:

Voorziening te verwachte verliezen grondexploitaties (x € 1.000)	**Ultimo 2025**	**Ultimo 2026**	**Ultimo 2027**	**Ultimo 2028**
Grondexploitatie Bruisend Hart	336	336	336	0
Totaal	**336**	**336**	**336**	**0**

Op basis van de risicoanalyse en de uitgangspunten voor de "Voorziening te verwachten verliezen grondexploitaties" zoals opgenomen in de Nota Reserves en Voorzieningen en de Nota Grond- en vastgoedbeleid is de hoogte van de voorziening als volgt opgebouwd.

- Het verwachte verlies op de grondexploitatie Bruisend Hart.

Mutaties

In 2025 vinden er geen onttrekkingen plaats aan de voorziening.

Weerstandsvermogen

Om inzicht te krijgen in de risico's van de grondexploitaties wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze risico-inventarisatie is opgenomen in de gemeente brede risico-inventarisatie, zie paragraaf "Weerstandsvermogen".

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In de openbare ruimte vinden activiteiten plaats in het kader van wonen, werken en recreëren. Hiervoor is de openbare ruimte ingericht met kapitaalgoederen (infrastructuur). Deze kapitaalgoederen worden onderhouden en tijdig vervangen. De door de raad gewenste kwaliteit van de kapitaalgoederen is vastgesteld in beleidskaders. De vastgestelde beleidskaders zijn daarna, door het college, vertaald in beheerplannen waarin de kosten voor vervanging en onderhoud zijn opgenomen. De beheerplannen worden verwerkt in de begroting. De volgende kapitaalgoederen zijn in deze paragraaf opgenomen:

- gebouwen en overige accommodaties
- wegen
- openbare verlichting
- bruggen
- rioleringen
- groen

Gebouwen en overige accommodaties

Actualisatie beheerplannen

In 2023 is het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) en exploitatieonderhoud (BOB) geactualiseerd. De vertaling van de actualisatie van deze plannen konden niet tijdig worden afgerond voor verwerking in de begroting 2024-2027. Vanwege de evaluatie van het accommodatiebeleid en verduurzaming gemeentelijke accommodaties is besloten deze onderwerpen samen te voegen. Hiermee zorgen we voor een integraal voorstel aan de raad met betrekking tot de gemeentelijke accommodaties.

Voor het MJOP en de exploitatiekosten BOB verwachten we een structurele stijging van de kosten van € 750.000. Deze structurele stijging wordt veroorzaakt door hoge indexeringen tot wel 50% in de afgelopen jaren. Voor de toekomst passen we een indexatie toe.

Ook komen de kosten van het onderhoud voor 2034-2038 in het plan. In deze jaren wordt er in totaliteit voor MJOP en exploitatie BOB een extra kostenpost van ruim €5.5 miljoen verwacht. Door de investeringen in verduurzaming te combineren met vervangingsonderhoud kan dit leiden tot vermindering van de geplande onderhoudskosten. De impact hiervan hebben we op dit moment nog niet in beeld.

Beheerplan

Waar mogelijk worden de werkzaamheden gebundeld en volgens de geldende inkoopprocedures in de markt gezet. Bij de gemeentelijke accommodaties is, gebaseerd op de geldende NEN 2767 normering (BOP), geen sprake van achterstallig onderhoud.

Directe lasten onderhoud gebouwen **X € 1.000**	**Rek. 2023**	**Begr. 2024**	**Begr. 2025**	**Begr. 2026**	**Begr. 2027**	**Begr. 2028**
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Bouwkundig onderhoud BOP	340	369	632	559	568	577
Sporttechnisch onderhoud SOP	124	136	139	142	146	149
Ten laste van voorziening:						
Groot onderhoud accommodaties BOP	253	1.161	1.090	2.655	624	1.079
Groot sporttechnisch onderhoud SOP	62	15	73	190	100	152
Totaal exploitatie + voorziening	**779**	**1.681**	**1.934**	**3.546**	**1.438**	**1.957**

Financiële vertaling
Voor het groot bouwkundig en sporttechnisch onderhoud is een voorziening gevormd. Hierin wordt op basis van het vastgesteld beheerplannen jaarlijks een bedrag gestort. De hoogte van de storting wordt telkens bij het vaststellen van het beheerplannen geactualiseerd. In 2025 bedraagt de storting in de voorziening bouwtechnisch onderhoud € 1.138.400 en in de voorziening sporttechnisch onderhoud € 48.300 op basis van het huidige beheersplan. Nadat de actualisatie van de bouwkundige en sporttechnische meerjarenonderhoudsplannen door de Raad zijn goedgekeurd zullen de stortingen in de voorzieningen wijzigen. De onderhoudslasten van de gemeentelijke accommodaties worden afhankelijk van de gebruiksfunctie verantwoord op de programma's 'Sport Cultuur en Recreatie', 'Sociaal domein' of 'Bestuur en Ondersteuning'.

Wegen

Beleidskaders
Op 17 februari 2022 heeft de raad het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld. De vastgestelde kwaliteit is van toepassing op de instandhouding van de verhardingen gedurende de technische levensduur in die gebieden waar de komende jaren geen grootschalige reconstructies of wijzigingen zijn gepland.

Beheerplannen
Om de 2 jaar wordt - via inspectie - het beheerplan wegen geactualiseerd en wordt een doorkijk gegeven voor 15 jaren. Na beëindiging van het groot onderhoud 2023 zijn alle wegen in Stein geïnspecteerd. Op basis van deze inspectie is het nieuwe beheerplan opgesteld dat op 26 maart 2024 is vastgesteld door het college. Een nieuwe inspectie wordt in het najaar van 2025 uitgevoerd. In 2026 wordt een nieuw beheerplan wegen vastgesteld.

Op 31 augustus 2022 heeft het college het Beheerplan wegmeubilair 2022-2026 vastgesteld.

De financiële gevolgen van beide beheerplannen zijn verwerkt in deze begroting. Bij wegen en het wegmeubilair is geen sprake van achterstallig onderhoud.

x € 1.000	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Klein onderhoud wegen	193	212	192	192	192	192
Wegvoorzieningen (o.a. belijningen)	22	73	28	29	29	29
Ten laste van voorziening:						
Groot onderhoud wegen	846	1.258	906	862	660	1.050
Totaal exploitatie + voorziening	**1.061**	**1.543**	**1.126**	**1.083**	**881**	**1.271**

Financiële vertaling
Vanaf 2010 is voor groot onderhoud wegen een voorziening gevormd. Hierin wordt op basis van het vastgesteld beheerplan jaarlijks een bedrag gestort. De hoogte van de storting wordt telkens bij het vaststellen van het beheerplan wegen geactualiseerd. Vanaf 2024 bedraagt de storting in de voorziening groot onderhoud wegen € 850.000. In de voorziening groot onderhoud wegen worden geen kosten van rehabilitaties of reconstructies van wegen verantwoord. Deze worden, als investering op het programma 'Verkeer, vervoer en water' verantwoord en waar nodig toegelicht. Ook de onderhoudskosten worden op het programma 'Verkeer, vervoer en wegen' verantwoord.

Openbare verlichting

Beleidskaders
In 2023 is een geactualiseerd beleids- en vervangingsplan vastgesteld voor de periode 2023 - 2027. Het beleidsplan is ook gericht op verdere energiebesparing en terugdringing van de C02

uitstoot zoals het vervangen van conventionele armaturen voor LED-armaturen. Op basis van het vervangingsplan zijn er nog 900 armaturen die vervangen moeten worden. Hiervoor is budget beschikbaar gesteld en wordt nader toegelicht bij het onderdeel 'LED armaturen openbare verlichting'.

Beheerplannen
Het beheer van de openbare verlichting is op basis van een beheer- en onderhoudsplan uitbesteed aan 2 externe partijen. Bij beheer openbare verlichting is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Zowel de onderhoudskosten als ook de energielasten van de openbare verlichting worden verantwoord op het programma 'Verkeer, vervoer en wegen'.

Directe lasten openbare verlichting x € 1.000	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Energie	301	165	141	141	141	141
Onderhoud	111	103	133	136	138	140
Totaal exploitatie	**412**	**268**	**274**	**277**	**279**	**281**

Zowel de onderhoudskosten als ook de energielasten van de openbare verlichting worden verantwoord op het programma 'Verkeer, vervoer en wegen'.

Bruggen

Beleidskaders
In 2021 is het beheerplan civieltechnische kunstwerken opgesteld.

Beheerplannen
Op basis van de 2 jaarlijkse bruginspectie is in 2021 het meerjaren onderhoudsplan opgesteld. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Directe lasten onderhoud bruggen x € 1.000	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Onderhoud kleine kunstwerken	5	5	5	5	5	5
Ten laste van voorziening:						
Groot onderhoud bruggen	8	39	100	50	50	50
Totaal exploitatie + voorziening	**13**	**44**	**105**	**55**	**55**	**55**

Financiële vertaling
Voor het onderhouden van de kunstwerken is een voorziening gevormd. Op basis van het huidige beheerplan wordt jaarlijks € 42.750 in de voorziening gestort. De tot het meerjaren onderhoudsplan en het projectenplan behorende investeringen en onderhoudsbudgetten worden verantwoord op het programma ‘Verkeer, Vervoer en Waterstaat’.

Riool

Beleidskaders
In 2021 is het Beleidsplan Water & Klimaatadaptatie vastgesteld. Dit is de actualisatie van het hiervoor benoemde plan waarbij ook de klimaatthema's hitte en droogte zijn meegenomen. Het beleids- en uitvoeringskader voor de omgang met water en de klimaatadaptatie bestaat uit vier plannen (beleidsplan, beheerplan, kostendekkingsplan en projectplan). Het beleidsplan is samen met de betrokken partijen in de waterketen van de Westelijke Mijnstreek opgesteld. Hiermee is de

samenwerking van de afgelopen jaren voortgezet en beheren we de waterketen op een structurele en doelbewuste manier. In dit plan benoemen we alle zaken die we belangrijk vinden en geven onze strategie hierop aan.

In 2021 is ook de optimalisatie van het basisrioleringsplan en de klimaatstresstest afgerond. De vanuit het basisrioleringsplan en klimaatstresstest verkregen bevindingen leveren een belangrijke inbreng voor het beleidsplan Water & Klimaatadaptatie. In 2024 heeft een integrale afweging plaatsgevonden waarbij behalve de diverse sectorale onderhoudsplannen ook de resultaten van het basisrioleringsplan en klimaatstresstest worden betrokken. Dit heeft geresulteerd in een herprioriteren van de investeringen in de jaren 2025 en verder.

Beheerplannen
Met het in juli 2021 vastgestelde Beleidsplan Water & Klimaatadaptatie 2022-2027 als basis zal in 2025 verder invulling worden gegeven aan het verbeteren, beheren en onderhouden van onze (afval)watersystemen en voorzieningen.

Directe lasten onderhoud riolering x € 1.000	**Rek. 2023**	**Begr. 2024**	**Begr. 2025**	**Begr. 2026**	**Begr. 2027**	**Begr. 2028**
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Onderhoud	813	829	833	833	833	833
Totaal exploitatie	**813**	**829**	**833**	**833**	**833**	**833**

Financiële vertaling
De tot het beheerplan en het projectenplan behorende investeringen en onderhoudsbudgetten worden verantwoord op het programma 'Volksgezondheid en milieu'.

Groen

Beleidskaders
De gemeenteraad heeft in 2022 de kwaliteitsniveaus voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (IBOR) geactualiseerd.

Beheerplannen
De vastgestelde beleidskaders voor het beheer en onderhoud van het groen zijn verwerkt in het Integraal Beheerkwaliteitsplan, in het groenbeheerplan en bomenbeheerplan. In de beheerplannen staat beschreven hoe op welke manier het openbaar groen onderhouden wordt (om de gewenste kwaliteit te behalen maar ook om aan bewoners het inzicht te geven waarom we het doen en hoe). Hierdoor is ook in beeld wat nodig is en wat dit financieel betekent. Het beheerplan groen wordt in 2026 geactualiseerd.

Het groenonderhoud wordt zowel uitgevoerd door de Wijkteams, RWM (onkruidbestrijding/bladverwijdering) en drie groenaannemers voor het specialistisch onderhoud van de bermen, sportvelden en bomen. De werkzaamheden die dienen te worden uitgevoerd zijn als zodanig verwerkt in de groenonderhoudsbestekken. Deze bestekken worden als leidraad gebruikt voor de uitvoering.

Directe lasten onderhoud groen x € 1.000	**Rek. 2023**	**Begr. 2024**	**Begr. 2025**	**Begr. 2026**	**Begr. 2027**	**Begr. 2028**
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Bestrijden onkruid	191	232	243	243	243	243
Bermen	64	88	70	71	72	73
Landschapselementen	13	15	15	15	15	15
Onderhoud openbaar groen	790	882	903	938	932	945
Totaal exploitatie	**1.058**	**1.217**	**1.231**	**1.267**	**1.262**	**1.276**

Financiering

Algemeen

De financieringsparagraaf is een verplicht voorgeschreven paragraaf in het BBV. Hier zijn de kaders gesteld voor de inrichting en uitvoering van de treasury functie van de decentrale overheden. In de door de raad vastgestelde financiële verordening (artikel 212 gemeentewet) is ook de financieringsfunctie opgenomen. De paragraaf financiering in de begroting is bedoeld om de uitvoering van de financieringsfunctie te volgen.
In 2023 is door de commissie BBV een geactualiseerde rentenotitie gepubliceerd. In de notitie is aangegeven hoe rentelasten en baten in de begroting en in de jaarstukken verwerkt moeten worden. De bepalingen en richtlijnen van die notitie zijn in deze begroting doorgevoerd. In deze paragraaf is aangegeven wat de uitgangspunten voor financiering en wat het beleid is ten aanzien van rente.

Leningportefeuille

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Leningen (excl. aan woningstichtingen verstrekte leningen per 1-1)	48.324	44.422	40.519	37.417
Reguliere aflossingen	3.902	3.903	3.102	2.952
Leningschuld per 31-12	**44.422**	**40.519**	**37.417**	**34.465**

In bovenstaand meerjarig overzicht geen is rekening gehouden met nieuwe leningen ter dekking van de geraamde financieringsbehoefte. Deze behoefte neemt toe door realisatie van de geraamde investeringen, waarbij ook desinvesteringen betrokken worden. De bepaling van de financieringsbehoefte gebeurt integraal (totaalfinanciering) waarbij alle kasstromen worden betrokken.

In onderstaande tabel zijn de grootste investeringen opgenomen zoals deze zich in meerjarenperspectief voordoen. Voor een totaal meerjarig investeringsoverzicht verwijzen wij naar het hoofdstuk in de financiële begroting.

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Verkeerskundige aanpassingen Bergerstraat	635	0	0	0
GGA Stein centrum wegen	0	0	50	1.100
Aanpassen rotonde Steinerweg-Koolweg	810	0	0	0
Jaagpaden Julianakanaal	1.000	0	0	0
Doorfietspad/op-afrit Elsloo	2.330	1.200	0	0
Gebiedsvisie Dorine Verschureplein	250	750	0	0
GGA Nieuwdorp (wegen)	419	2.794	2.794	0
GGA Meers	100	2.500	2.500	0
Fietspadenstructuur	600	0	0	0
Herstel oude dorpskern Catsop	0	675	0	0
Reconstructie Mich.de Ruyterstraat (wegen)	1.200	0	0	0
Herinrichting Koolweg	525	525	0	0
Doorfietspad	750	0	0	0
Heerstraat Zuid (wegen)	0	0	50	1.650
Herinrichting Dross. Jonker van Kesselstraat	50	650	0	0
Rotonde Gerichtstraat / Heerstraat-Noord	0	50	550	0
Rotonde Steinderweg / Merodestraat	0	50	600	0
Herinrichting Gerichtstraat	0	0	0	750

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Herinrichting Heerstraat-Noord	0	100	1.900	0
Beekstraat / De Bath - realiseren parkeer	550	0	0	0
Reconstructie Mauritslaan/Heirstraat	0	100	2.400	0
Herstel oude dorpskern Urmond	750	0	0	0
Investering verkeer /GGA t.b.v. uren	334	337	338	339
Uitbreiding Groenewald bouwkosten	2.551	0	0	0
Renovatie OBS de Maaskei	2.500	2.500	0	0
Vervangen speelvoorzieningen	250	275	45	0
GGA Stein centrum riool	0	0	50	1.100
Vervangen en relinen vrijvervalriolen	775	880	740	500
Wateroverlastmaatregelen	1.010	975	975	980
Emissie maatregelen	50	150	1.580	0
Afkoppelen riolen	200	200	200	200
GGA Meers riool	0	1.000	500	0
Heerstraat Zuid (riool)	0	0	50	710
Walstraat e.o. (riool)	0	0	500	0

Jaarlijks wordt bekeken of zich mogelijkheden voordoen tot vervroegde aflossing of herfinanciering tegen lagere rente. De gewogen gemiddelde rentevoet van de aangegane leningen (exclusief woningbouw) bedraagt per 1 januari 2025 1,62%. De herfinanciering- en renteherzienings-momenten vertonen een goede spreiding in de tijd waardoor het renterisico beperkt blijft. In de komende jaren laten de reguliere aflossingsbedragen een dalend bedrag zien van circa € 3,9 miljoen tot € 2,9 miljoen euro.

Kasbeheer

Voor het beheer van de financiële middelen houdt de gemeente Stein een rekening courant aan bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten. De NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) fungeert als huisbankier. Met deze bank is een rente compensabel stelsel overeengekomen. Dit wil zeggen dat overschotten en tekorten op de verschillende bankrekeningen als een geheel worden gezien en hierop de renteberekening wordt gebaseerd. Ook het afromen van overtollige middelen naar de schatkist verloopt via de BNG.

Rente

Rentebeleid

De afgelopen periode mogen we spreken van een zeer onzekere tijd. Onder andere de coronacrisis, de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis hebben geleid tot een hoog oplopende inflatie. Zelfs voor de nabije toekomst heerst er nog veel onzekerheid met betrekking tot de rente en eventuele bijbehorende verhogingen door de centrale banken om de inflatie te stabiliseren. De rente verhogingen zien we fors terug in de gestegen tarieven op de rente- en kapitaalmarkt.

Bij de berekening van de rente over de eigen financieringsmiddelen en het financieringstekort tot aan het kasgeldlimiet en daarboven (zie hierna) is voor 2025 en verder uitgegaan van 3,0%. Onvoorziene renteontwikkeling met de huidige economische onzekerheden heeft uiteraard invloed op de financieringskosten van de gemeente Stein. Een wijziging van het rentepercentage met 1% zal, op basis van het geraamde financieringstekort, leiden tot meer of minder rente van circa € 303.000.

Rente omslagpercentage

De renteomslag is berekend conform de nota rentenotitie van de commissie BBV. Vanwege het inzicht in de rentelasten van externe financiering het renteresultaat en de wijze van toerekening is onderstaand renteschema opgenomen. Het rente omslagpercentage wordt berekend door de totale rentekosten te delen door het totaal geactiveerd bedrag. De totale rentekosten bestaan uit de rente voor vaste geldleningen, de bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen (reserves)

en de rente van de financieringsbehoefte. Het omslagpercentage voor de begroting 2025 is per 1 juli 2024 berekend en afgerond op 2%.

Renteschema:					2025
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering:				
	- Externe rente Vaste geldleningen			€	755.111
	- Externe rentelasten financiering investeringen			€	354.060
	- Externe rentelasten financieringstekort			€	813.314
b.	De externe rentebaten			-/- €	52.013
	Totaal door te rekenen externe rente			**€**	**1.870.472**
c.	De rente die aan de grondexploitaties moet worden doorberekend	-/- €	13.139		
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden doorberekend	-/- €	369.452		
				-/- €	382.591
	Saldo door te rekenen externe rente			€	1.487.881
d1.	Rente over eigen vermogen+voorz.	€	37.724.596	€	792.217
d2.	Rente over voorzieningen (CW)				
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)			€	2.280.098
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)			€	2.274.074
f.	Saldo renteresultaat taakveld treasury			€	6.024

Rentevisie
De rente is in belangrijke mate afhankelijk van de economische ontwikkeling en de inflatie. De afgelopen periode is er sprake van veel economische onzekerheid en een aanvankelijk fors stijgende inflatie. De ECB kijkt naar de inflatie in de hele eurozone. Als die voldoende richting het doel van 2% beweegt, kan de rente weer wat omlaag. Volgens de ECB-ramingen zal de inflatie tot eind 2024 nog schommelingen vertonen, maar neemt deze erna af. De inflatie en de economische vooruitzichten bieden voldoende vertrouwen voor een eerste renteverlaging die de ECB in 2024 heeft doorgevoerd. Door de grote mate van onzekerheid blijft het lastig een rentevisie op te schrijven.

Hoewel de voorspelbaarheid van de rente zeker op langere termijn gering is, kan het toch wenselijk zijn tendensen aan te geven die als basis kunnen dienen voor het sluiten van transacties. Daarbij worden een aantal vuistregels gehanteerd:

- De rente van vaste leningen is door de lange looptijd financieel van groter belang dan de rente van leningen met een korte looptijd.
- Bij een verwachte daling van de lange rente wordt het aantrekken van vaste langlopende leningen zoveel mogelijk uitgesteld tot de rentedaling is ingetreden.
- Bij een verwachte stijging van de lange rente vindt consolidatie plaats van korte schuld (korte schuld wordt omgezet in langlopende leningen).
- Bij een te verwachten stabiele renteontwikkeling wordt in de actuele financieringsbehoefte voorzien met de financieringsvormen die absoluut gezien de laagste rente dragen.

- Dit alles uiteraard binnen de mogelijkheden die de regelgeving biedt.

Uitgangspunten financiering

Onderstaand de belangrijkste beleidsmatige uitgangspunten die gehanteerd worden bij financiering. Hierbij moet rekening gehouden worden met het verplicht schatkistbankieren vanaf eind 2013. Het rentetarief van dit schatkistbankieren bedraagt per 1 juli 2024 circa 3,5%.

- Overtollige geldmiddelen worden uitsluitend uitgezet in de schatkist.
- Indien een liquiditeitsbehoefte ontstaat worden middelen aangetrokken in de vorm van dag- en kasgeldleningen en kredietlimiet op de rekening courant.
- Onderhandse geldleningen en vaste geldleningen worden aangetrokken voor financiering met een looptijd van langer dan één jaar.
- Overeenkomsten voor het aangaan van leningen, het uitzetten van middelen of het verlenen van garanties luiden in euro.

Bij het uitzetten van middelen, het verstrekken van garanties en het aangaan van financiële participaties, uit hoofd van de publieke taak, worden zoveel mogelijk zekerheden bedongen. Het college motiveert in zijn besluit het openbaar belang van dergelijke uitzettingen van middelen, verstrekkingen van garanties en financiële participaties.

Resultaat uitzettingen

Voor de deelneming in Enexis en de BNG is voor het jaar 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 is rekening gehouden met een bedrag van € 0,40 per aandeel Enexis en € 2,50 voor een aandeel BNG.

Het totaal verwachte dividend en rente van bovengenoemde uitzettingen komt daarmee uit op:

Omschrijving: (x1.000)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Dividend deelneming Enexis (460.350 aandelen)	184	184	184	184
Dividend deelneming BNG (19.266 aandelen)	48	48	48	48

Wet Houdbare Overheidsfinancien (HOF)

In de wet zijn de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Volgens de Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland.
Alle gemeenten samen krijgen een plafond voor het totale EMU-tekort van gemeenten in een jaar. Dat plafond wordt volgens de wet na bestuurlijk overleg voor een bepaalde periode overeengekomen. Het plafond voor de gezamenlijke gemeenten bedraagt 0,40% van het bruto binnenlands product. Met het plafond wordt de groei van de netto schuld (volgens de definitie voor het EMU-saldo) van de gezamenlijke gemeenten in een jaar beperkt. Voor de berekening van het EMU-saldo van de gemeente Stein wordt verwezen naar de paragraaf ‘EMU-saldo’.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn met ingang van 2013 verplicht gaan schatkistbankieren. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Doel is om de EMU-schuld te verminderen. Er is sprake van een optische verbetering want de totale schuldpositie van de gezamenlijke overheden wijzigt niet. De deelnemende instellingen houden hun publieke middelen aan op een eigen rekening-courant bij het ministerie van Financiën. Alle decentrale overheden zijn aangesloten op de schatkist, ook als een decentrale overheid geen overtollige middelen heeft. Deelnemende gemeenten regelen het betalingsverkeer via de eigen bank(en). Een eventueel negatief saldo op de bankrekening(en) wordt aangezuiverd vanaf de rekening-courant die de gemeente heeft bij het ministerie van Financiën. Andersom wordt een

positief saldo op deze bankrekening juist afgeroomd ten gunste van de rekening-courant van de gemeente bij het ministerie van Financiën.

Er is een doelmatigheidsdrempel van 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1.000.000 per gemeente tot een maximum van € 500.000.000 euro. Voor Stein is deze gemiddelde drempel per kwartaal 2% x € 85.931.000 (het begrotingstotaal per 1/1/2025) = € 1.718.620.

Op momenten dat de gemeente Stein over overtollige middelen beschikt zal dat in de schatkist ondergebracht worden. Het rentetarief van dit schatkistbankieren bedraagt per 1 juli 2024 circa 3,5%. Het is voor gemeenten mogelijk om overtollige middelen uit te lenen aan andere overheden, en daarmee een beter rendement te halen dan bij de schatkist. Hierbij bestaat de mogelijkheid om leningen die door BNG Bank aan een gemeente zijn verstrekt, over te dragen aan decentrale overheden die over overtollige middelen beschikken. Indien de BNG Bank een aan de gemeente verstrekte lening overdraagt aan een andere decentrale overheid, dan wordt deze andere decentrale overheid de nieuwe crediteur. Rente en aflossing zijn in dat geval niet langer verschuldigd aan BNG Bank, maar aan de decentrale overheid die de vordering heeft overgenomen. De voorwaarden van de lening blijven in geval van overdracht onveranderd. Cessie van vorderingen behoeft op grond van het Burgerlijk Wetboek geen instemming van de kredietnemer.

Risicobeheer

Met risico's wordt bedoeld renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitenrisico's, koersrisico's en debiteurenrisico's. Het beheersen van risico's komt tot uitdrukking via het gebruik van de instrumenten kasgeldlimiet en renterisiconorm. Beide instrumenten hebben tot doel het renterisico te begrenzen dat verbonden is aan financiering met korte en lange schuld.

Renterisico op vlottende schuld
Om het renterisico op de netto vlottende schuld te beheersen mogen gemeenten voor hun financieringsbehoefte niet onbeperkt kort geld aantrekken. Het aantrekken van kort geld is normaliter goedkoper dan lang geld, maar is ook aan fluctuaties onderhevig. De maximale toegestane netto vlottende schuld wordt bepaald door de zgn. kasgeldlimiet. Het kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar. Voor 2025 komt het kasgeldlimiet voor Stein neer op:

	Berekening kasgeldlimiet 2025	bedrag (x € 1.000)
(a)	Omvang van de programmabegroting per 1/1/2025:	€ 85.931
(b)	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage:	8,5%
	Toegestane kasgeldlimiet voor 2025 (a) x (b):	€ 7.304

De kasgeldlimiet wordt aan het begin van het jaar vastgesteld. De kasgeldlimiet bedroeg de afgelopen jaren:

Jaar	Kasgeldlimiet (x € 1.000)
2021	5.610
2022	5.633
2023	6.574
2024	7.106

Als de liquiditeitspositie een vlottende schuld vertoont die groter is dan de kasgeldlimiet, leidt dit tot het aflossen c.q. het consolideren van kort geld door aantrekken van vaste geldleningen. De wet Fido geeft aan dat in de financieringsparagraaf van de begroting informatie over de liquiditeitspositie opgenomen dient te worden. Dit is de gemiddeld netto vlottende schuld minus de

gemiddeld vlottende middelen in relatie met de kasgeldlimiet. In onderstaande tabel is deze informatie opgenomen:

Periode	Netto vlottende schuld -/-overschot vlottende middelen	Kasgeldlimiet	Overschrijding	Onderschrijding
3e kw 2023	-3.698	6.574		10.272
4e kw 2023	-4.697	6.574		11.271
1e kw 2024	-826	7.106		7.932
2e kw 2024	2.639	7.106		4.467

Renterisico op vaste schuld
De renterisiconorm heeft als doel de leningportefeuille van decentrale overheden te behoeden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rentefluctuaties. Met deze norm wordt het renterisico op leningen met een looptijd langer dan 1 jaar (vaste schuld) inzichtelijk gemaakt. Het doel van deze norm uit hoofde van de wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de door de gemeente te betalen rente. Dus hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor rente schokken bij herfinanciering. Een wijziging in de rentestand werkt daardoor vertragend op de rentelasten en rentebaten in enig jaar. Deze norm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit onderstaande berekening blijkt dat de komende vier jaar het renterisico ruim binnen de norm blijft.

Berekening (x € 1.000)

Stap	Variabelen Renterisico(norm)	2025	2026	2027	2028
(1)	Renteherziening	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	3.902	3.902	3.102	2.952
(3)	Renterisico (1+2)	3.902	3.902	3.102	2.952
(4)	Renterisiconorm*	17.186	17.186	17.186	17.186
(5a)	Ruimte onder renterisiconorm	13.284	13.284	14.084	14.234
(5b)	Overschrijding renterisiconorm				

* Berekening renterisiconorm:

Begrotingstotaal 2025 € 85.931 x 20% = € 17.186

Liquiditeitenrisico
Dit zijn risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en de meerjareninvesterings-planning waardoor financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen. Momenteel wordt in de financieringsbehoefte voorzien met financieringsvormen die absoluut gezien de laagste rente hebben.

Koersrisico's
Dit is het risico dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De financiële vlottende activa van de gemeente omvatten rekening-courant gelden, kasgelden en deposito's. De vaste financiële activa bestaan enerzijds uit aandelenbezit en deelname in gemeenschappelijke regelingen, aan derden verstrekte leningen en beleggingen in een garantiefonds. Een specificatie van het aandelenbezit van de gemeente Stein is opgenomen in de paragraaf verbonden partijen.

Debiteurenrisico's
Dit betreft het risico dat vorderingen op debiteuren niet kunnen worden geïnd en afgeboekt moeten worden. Ter afdekking van mogelijk oninbare vorderingen van debiteuren is de voorziening dubieuze debiteuren gevormd. De voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken is als buffer gevormd voor debiteuren die niet aan hun verplichtingen voldoen.

Liquiditeitenontwikkeling
In onderstaande tabel is de liquiditeitenontwikkeling van de gemeente Stein meerjarig in beeld gebracht.

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Begrotingssaldo	520	-1.723	-526	-651
Afschrijvingen	4.390	5.328	5.745	6.075
Mutaties reserves	-1.332	-547	-633	-497
Mutaties voorzieningen	395	203	396	-322
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Vermeerderingen investeringen	-23.604	-17.662	-15.005	-9.359
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Geldleningen opnamen/aflossingen	-3.902	-3.902	-3.102	-2.952
Ontwikkeling liquiditeiten	**-23.533**	**-18.303**	**-13.125**	**-7.706**

Bedrijfsvoering

Algemeen
Om de ambities van het gemeentebestuur te realiseren is een organisatie nodig van mensen en middelen. Het is belangrijk dat een dergelijke organisatie in lijn wordt gebracht met deze ambities. De paragraaf bedrijfsvoering schetst de manier waarop de organisatie hier invulling aan geeft en welke instrumenten hiervoor nodig zijn. Bedrijfsvoering is van belang voor het slagen van de gemeentelijke programma's door er voor te zorgen dat primaire processen hun taken zo optimaal mogelijk kunnen uitvoeren. In deze paragraaf geeft de gemeente de beleidsvoornemens rondom de bedrijfsvoering aan.
Bedrijfsvoering bestaat traditioneel uit de onderdelen personeel, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer (waaronder de administratieve organisatie en de interne controle) en huisvesting, en heeft daarmee een duidelijke relatie met het programma Bestuur en Ondersteuning en Algemene Dekkingsmiddelen.

Rechtmatigheidsverantwoording
Tot en met de jaarrekening 2022 gaf de accountant in de controleverklaring een oordeel over de rechtmatigheid van het handelen van de gemeente. Vanaf 2024 (dus boekjaar 2023) legt het college van B&W rechtstreeks verantwoording af over de (financiële) rechtmatigheid van het gevoerde bestuur, aan de hand van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De accountant controleert vervolgens de rechtmatigheidsverantwoording op getrouwheid. De accountant kijkt dus of hetgeen het college meldt in de rechtmatigheidsverantwoording, juist en volledig is.

Juridische advisering
Juridische advisering is een continu aandachtspunt. Voor advies over burgerlijk recht, bestuurs(proces)recht en gemeenterecht kunnen medewerkers terecht bij één van de concern juristen. Kennis van deze rechtsgebieden kan niet van alle medewerkers worden verwacht.

Onderzoeksverordening doelmatigheid en doeltreffendheid
In het kader van deze verordening wordt onderzocht of de gemeente met betrekking tot bepaalde onderwerpen bereikt wat zij wilde bereiken (doeltreffendheid) en of dit tegen zo laag mogelijke kosten is gebeurd (doelmatigheid). Op basis van artikel 213a van de Gemeentewet gaan we in 2025 een evaluatie uitvoeren naar de P&C cyclus. Is de huidige P&C cyclus doeltreffend en geeft het voldoende inzicht naar de toekomst en voorspelbaarheid? Sluit de P&C cyclus voldoende aan op de informatiebehoefte en kan het voldoende als sturingsmiddel ingezet worden?
In 2026 zal er een onderzoek plaatsvinden naar de doelmatigheid van de externe inhuur, zoals kosten en duur van inhuur en op de doelmatigheid van het inhuurproces.
De raad zal voor aanvang van het begrotingsjaar via een RIB het onderzoeksplan ontvangen.

Juridische kwaliteitszorg
Juridische kwaliteitszorg is een continu aandachtspunt voor onze organisatie. Doel hiervan is ervoor te zorgen dat de gemeentelijke organisatie bij haar acties binnen de toepasselijke wettelijke kaders handelt (rechtsstaatgedachte). Door van hoog tot laag binnen onze organisatie aandacht te (blijven) besteden aan nieuwe ontwikkelingen op juridisch gebied, voldoen onze producten en diensten aan de daaraan te stellen kwaliteitseisen.

Financiën
De financiële processen zijn voor een groot deel al gedigitaliseerd. Deze ontwikkeling staat nooit stil, waardoor verdere optimalisering en digitalisering een must is.
Ook met betrekking tot de planning & control cyclus moeten we mee blijven lopen met landelijke trends en ontwikkelingen. Zo is er in 2024 een eerste aanzet gedaan tot de verbetering van o.a. de bestuursrapportage, waarbij naast financiële afwijkingen ook gerapporteerd is op beleidsmatige

afwijkingen. De planning & control cyclus binnen de gemeente Stein moet een kapstok worden waar diverse managementrapportages aan gekoppeld moeten worden.

Inkoop

In 2024 is gestart met het project "versterking inkoopfunctie" binnen de gemeente Stein. Als we de inkoopfunctie van de gemeente Stein willen versterken dan moet er eerst inzicht zijn in welke opdrachten op dit moment lopen, wanneer ze aflopen en of er een vervolg op die opdracht nodig is. Door dit te inventariseren hebben we een basis voor een inkoopkalender. De adviseur inkoop wordt niet meer op het laatste moment verrast en medewerkers kunnen op tijd beginnen met de voorbereidingen van een nieuwe aanbesteding. Deze inventarisatie wordt op dit moment gemaakt uit informatie uit systemen, met aansluitend een rondgang langs de teams en medewerkers. De resultaten van dit onderzoek zullen begin 2025 bekend zijn, waarna verdere professionalisering van de inkoopfunctie een vervolg moet krijgen.

ICT

In 2025 zal de overgang plaatsvinden naar de nieuwe leverancier voor het werkplekbeheer. De gemeente Stein zal overstappen naar een moderne werkplekomgeving. ICT zal nauw betrokken zijn bij de het implementeren en testen van de nieuwe omgeving. Daarnaast zal naast de reguliere beheertaken ook ondersteuning gegeven worden aan de projecten voortvloeiend uit het informatiebeleidsplan die gepland zijn in 2025.

Bedrijfsvoering communicatie

Het cluster communicatie binnen de gemeente Stein brengt en houdt de gemeentelijke organisatie in verbinding met de omgeving. In 2025 wordt gewerkt aan het uitvoeren van projecten uit de visie op communicatie 2023-2027. Tevens werken we aan de transitie van de taakopvatting van communicatie naar zoals die is vastgesteld in de visie op communicatie 2023-2027.

Formatieontwikkeling ambtelijk personeel

Voor een overzicht van de formatie wordt verwezen naar bijlage I (overzicht formatie). Indien formatieontwikkeling aan de orde is of de door uw raad vastgestelde formatie wijzigt, wordt de raad op de hiervoor bestemde momenten in de P&C cyclus nader geïnformeerd.
De ambtelijke formatie stijgt met ingang van het begrotingsjaar 2025 tot 158,44 fte (in de bestuursrapportage 2024 was dit nog 144,69 fte)
De uitbreiding gebeurt m.n. op basis van de fijnstructuur van het organisatieontwikkeltraject
Daarnaast is op basis van de organisatieontwikkeling het aantal managementlagen teruggebracht van 3 naar 2. Hierdoor is de formatie van het management verminderd.
Het college heeft hier op voorwaarde van goedkeuring van de onderhavige begroting mee ingestemd.

Binnen de gemeente Stein bestaat de mogelijkheid dat medewerkers gebruik kunnen maken van het generatiepact. De huidige regeling loopt per 31 december 2024 af, waardoor de verwachting is dat hierdoor nu meer medewerkers versneld gebruik gaan maken van de huidige , aflopende regeling. Dit kan impliciet leiden tot een grotere druk op de bestaande formatie. Deze effecten zijn nu nog niet bekend. Mocht het later nodig zijn, dan zullen wij hier bij de bestuursrapportage 2025 op terugkomen.

Inhuurbudget

In vorige begrotingen werd gesproken over een stelpost piek & ziek. Deze bedroeg in de laatste 3 begrotingen jaarlijks structureel € 326.000. In de jaren 2022, 2023 en 2024 is de post inhuur steeds - lopende deze jaren - voor respectievelijk € 950.000 - € 700.000 - € 700.000 opgehoogd. Die verhoging was deels ook nodig vanwege de inhuur gedurende de periode van doorontwikkeling. Nu de nieuwe organisatie-inrichting vorm krijgt en in deze begroting ook een structurele formatievraag is opgenomen, wordt ook gezocht naar een nieuwe en verantwoorde hoogte van het inhuurbudget, waar behalve piek en ziek ook een ‘flexibele schil’ uit bekostigd kan worden. Deze flexibele schil is nodig voor de werksoorten die ‘vraaggestuurd’ zijn en waarvan de vraag vooraf niet te voorspellen is. Denk daarbij aan vergunning- en WMO-aanvragen. Daar waar bij

vergunningen er nog extra inkomsten (door leges) tegenover staan, is dat bij WMO-aanvragen niet het geval.

Niet alleen door deze flexibele schil, maar ook vanwege de arbeidsmarkt is duidelijk geworden dat het oorspronkelijke basisbedrag van € 326.000 naar de toekomst toe niet meer toereikend is. Anderzijds valt een deel van de inhuur die ten tijde van de doorontwikkeling nodig was, nu weg. Een onderbouwde inschatting is lastig te maken op basis van de ervaringscijfers van de laatste 3 jaar, omdat die niet representatief zijn. We stellen voor om uit te gaan van een inhuurbudget van € 500.000 op jaarbasis. Daarbij zal 'scherp aan de wind' worden gezeild bij het daadwerkelijk inhuren. Via zorgvuldige monitoring en via de reguliere P&C momenten (Berap en slotwijziging) zal de raad worden meegenomen in de ontwikkelingen, waarbij zal blijken of dit bedrag nog tussentijds bijstelling behoeft.
Daarnaast zullen in 2025 budgetten beschikbaar komen door vrijval loonkosten, UWV-middelen en dergelijke.

Inhuur t.l.v. projecten
Naast bovengenoemde inhuur in verband met piek & ziek, is er ook nog altijd inhuur ten laste van projecten.
In de begroting 2025 zijn de volgende projectbudgetten opgenomen:

1. Personeel derden wijkteams		€ 462.000
2. Personeel derden 3D		€ 32.000
3. Overige Inhuur		
- ICT	€ 271.000	
- Procesoptimalisatie	€ 232.000	
- Publiekszaken (paspoorten en ID-piek)	€ 30.000	
- Programmamanager Chemelot	€ 100.000	
- BOA's	€ 252.000	
- Musea	€ 40.000	
- Woonzorgvisie	€ 196.000	
- Klimaat en energiebeleid (tlv SPUK uitkering)	€ 595.000	
Totaal overige inhuur		€ 1.716.000
Totaal inhuur Projecten		€ 2.210.000

Let op, bovenstaand overzicht betreft alleen de inhuur op de exploitatie.
Inhuur ten laste van de investeringsbudgetten en ingehuurde diensten, ten laste van de exploitatie en/of investeringsbudgetten, maken geen onderdeel van dit overzicht.

Organisatieontwikkeling

Om de doorontwikkeling van de organisatie te kunnen invoeren en implementeren was in het bestuursakkoord 2022-2026 een jaarlijks doorontwikkelingsbudget van € 100.000 opgenomen, oorspronkelijk voor de jaren 2023-2025. In de begroting 2023-2026 is dit bedrag structureel opgenomen, omdat het ontwikkelen van de organisatie een doorlopend proces is.

In 2023 is een traject van doorontwikkeling van de organisatie opgestart, die medio dat jaar heeft geleid tot een nieuwe vastgestelde missie en visie van de organisatie. In de 2e helft van 2023 zijn deze missie en visie doorvertaald in een nieuwe sturingsvisie en bijbehorende hoofdstructuur. Het jaar 2024 heeft onder meer in het teken gestaan van het inrichten van deze hoofdstructuur, onder meer door het opnieuw indelen van de organisatie in nieuwe teams en de benoeming van een nieuw managementteam om daar leiding aan te geven.

Versterking formatie vanuit de teamontwikkelplannen ("fijnstructuur")
De hoofdstructuur is verder uitgewerkt in een zogenaamde 'fijnstructuur': er zijn teamontwikkelplannen opgesteld waarin is opgenomen wat er zowel kwalitatief als kwantitatief aan personele inzet nodig is om - bij huidig beleid - de werkzaamheden uit te kunnen voeren. In de begroting 2024 was dit al aangekondigd: "Tenslotte zal uit de nieuwe inrichting blijken waar de

doorontwikkeling consequenties heeft in de benodigde formatie. Eventuele financiële consequenties voor formatieaanpassingen zullen - vanzelfsprekend - worden voorgelegd aan de gemeenteraad."
In de Kadernota 2025 is rekening gehouden met een bedrag van ongeveer 1 miljoen euro. Het concretiseren gebeurt nu via deze begroting 2025-2028, op basis van de teamontwikkelplannen die voor de verdere doorontwikkeling zijn opgesteld.
De totale personele vraag die uit het doorontwikkeltraject voortkomt, bedraagt 14,3 fte in 2025 en uiteindelijk 15,8 fte vanaf 2027 en verder.
Vertaald in budget betekent dat € 1.360.000,- in 2025, oplopend tot € 1.490.000,- in 2028.
Daar staat een besparing in managementfuncties tegenover van ruim € 400.000,- over deze 4 jaren, waarmee het netto bedrag waarmee het personeelsbudget structureel wordt opgehoogd € 932.500,- (2025) oplopend tot € 1.074.000,- (2028) is.

Met dit budget kan de ambtelijke organisatie vanaf 2025 weer 'op sterkte' gebracht worden en is de organisatie klaar om de volgende fase in te gaan, waarin het 'leren en ontwikkelen' centraal staat. Het gaat dan zowel om houding en gedrag als om samenwerking, zowel intern als extern.

Programma Een betere digitale dienstverlening door procesoptimalisatie
In 2024 is geïnvesteerd in het maken van een programmaplan voor het optimaliseren, het vastleggen én borgen van de bedrijfsprocessen. Voor de projectmatige aanpak daarvan is in 2024 een incidenteel budget van € 120.000 gevraagd, waarvan een externe projectleider bekostigd is. Er ligt als resultaat nu een programmaplan "Een betere digitale dienstverlening door procesoptimalisatie" waarmee de ambtelijke organisatie structurele verbeterslagen kan maken. Om dit plan uit te kunnen voeren, is voor de jaren 2025 en 2026 aanvullend incidenteel budget nodig. Zowel voor de continuering van de inzet van de projectleider als voor de benodigde ambtelijke capaciteit, die gedurende het programma door extra inhuur aangevuld zal moeten worden.
Het gaat dan om € 232.000 (€ 120.000 projectleiding + € 112.000 ambtelijke capaciteit) in 2025 en om € 202.000 (€ 80.000 projectleiding + € 122.000 ambtelijke capaciteit) in 2026.

Uitgangspunten personeelskosten

In de Kaderbrief 2025 is voor de loonkostenontwikkeling 2025 en volgende jaren gekozen om de stelpost loonstijgingen conform meicirculaire 2024 vast te stellen. In de septembercirculaire is hiervan nog een actualisatie opgenomen.
De hiervoor gehanteerde percentages zijn:
2025: 4,7%
2026: 3,8%
2027: 4,8%
2028: 4,0%

Binnenkort starten de nieuwe CAO onderhandelingen. De huidige CAO loopt af op 31 maart 2025. Op het moment dit definitief zijn beslag heeft gekregen en mocht blijken dat de stelpost loonstijgingen hier onvoldoende dekking aan kan bieden, zullen wij uw raad op de hiervoor bestemde momenten nader informeren.

Stelposten secundaire arbeidsvoorwaarden

Naast de reguliere salariskosten zijn er personele lasten die niet vooraf zijn toe te rekenen aan medewerkers of afdelingen (herbezetting, inzet IKB, uitbetaling leeftijdsverlof, flexibele beloning, Cao stijgingen, lokaal bezoldigingsbeleid en stijging sociale werkgeverslasten).
Hiervoor zijn stelposten opgenomen. Zodra voornoemde personele lasten zich voordoen worden deze in mindering gebracht op de stelposten.
Op basis van de meicirculaire is de stelpost loonstijgingen voor 2025 verhoogd tot 4,4%.

Voor 2025 zijn onderstaande stelposten geraamd:

IKB (verkoop verlof)	€	42.559
Herbezetting OR	€	53.371
Flexibel belonen	€	30.410
Arbeidsmarktbeleid binden & boeien	€	30.000

Loonstijgingen	€	672.927
Totaal stelposten	€	829.267

Indicatoren personeelsbeleid

ziekteverzuimpercentage	Rekening 2023*	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	7,14%	5,8%	5,8%	5,8%	5,8%

Stageplaatsen	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	7	8	8	8	8

Werkervaringsplaatsen	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	3	4	4	4	4

Landelijke 6,5

Arbeidsmarktbeleid: binden & boeien van medewerkers

De arbeidsmarkt is en blijft de komende jaren gespannen. Door professionalisering van ons recruitmentbeleid, ontplooien we employer branding, kunnen we gerichter werven en onderscheiden we ons van andere (gemeentelijke) organisaties. Voor het Binden en Boeien is in 2024 een werkgroep opgericht (afgevaardigden MT, OR en P&O) die de thema's Vitaliteit (CAO afspraak), arbeidsvoorwaarden, arbeidsomstandigheden, ontwikkel/opleidingsbeleid verder uitwerken. In het doorontwikkeltraject is 0,5 fte gevraagd ter versterking van het team P&O gericht op recruitment en structurele aandacht voor Binden en Boeien.

Systematiek van de personeelsbegroting

Zoals in de Kadernota 2025 is aangekondigd, heeft een onderzoek plaatsgevonden naar een andere systematiek m.b.t. de personele begroting. Los van de principiële wenselijkheid blijkt uit het onderzoek dat wijziging van systematiek een forse negatieve impact heeft op de personeelsbegroting (structureel). Daarom wordt er voor gekozen deze aanpassing vooralsnog niet door te voeren.

Verbonden Partijen

Er volgt nu van de publiekrechtelijke verbonden partijen een actueel overzicht van o.a. het openbaar belang, visie in relatie tot de doelstellingen, actuele beleidsvoornemens verwachte ontwikkelingen ten aanzien van het gemeentelijk belang en de financiële positie.

Publiekrechtelijke verbonden partijen

1. Naam	**Veiligheidsregio Zuid Limburg**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling van alle gemeenten in Zuid-Limburg
3. Vestigingsplaats	Maastricht
4. Doelstelling en openbaar belang	Betreft de uitvoering van de aan Veiligheidsregio opgedragen taken, die zich met name richten op de brandweerzorg en de crisisbeheersing.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Veiligheid
6. Deelnemende partijen	Alle gemeenten van Zuid-Limburg
7. Bestuurlijk belang	Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen bestaat de bestuursstructuur uit een Algemeen Bestuur (AB) en Dagelijks Bestuur (DB). De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente Stein in het AB.
8. Financieel belang	Alle gemeenten in Zuid-Limburg betalen, op basis van een verdeelsleutel, hun aandeel in de kosten.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2023 € 7.754.000 31-12-2024 € 6.785.000 31-12-2025 € 6.579.000
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 58.895.000 31-12-2024 € 58.215.000 31-12-2025 € 58.421.000
10. Gemeentelijke bijdrage	2023: € 1.690.000 2024: € 1.707.658 2025: € 1.918.093
11. Financieel resultaat	2023: € 1.940.000 2024: nihil 2025: nihil
12. Risico's	De risico's zijn beschreven in de risicoparagrafen van de begrotingen en jaarrekeningen van de Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio beschikt over een eigen algemene reserve.
13. Ontwikkelingen	De Veiligheidsregio Zuid-Limburg is een traject gestart om de huisvesting toekomstbestendig in te richten. Het toekomstbestendig huisvesten zal financiële gevolgen hebben voor de deelnemende gemeenten. Hoeveel deze impact voor de gemeente Stein is, zal blijken na besluit van het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

1. Naam	**GR Participatiebedrijf Vidar**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Sittard-Geleen, Beek en Stein.
3. Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
4. Doelstelling en openbaar belang	Uitvoering van de WSW en de Participatiewet.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Sociaal Domein
6. Deelnemende partijen	Gemeente Sittard-Geleen, Beek en Stein
7. Bestuurlijk belang	Conform de WGR bestaat de bestuursstructuur uit een algemeen bestuur (twee wethouders per gemeente) en een dagelijks bestuur (wethouders met Participatie in hun portefeuille) . In de G.R. Participatiebedrijf Wsw is het formele werkgeverschap van de Wsw-ers belegd en enkele bijbehorende taken als collectief vervoer en arbodienst.
8. Financieel belang	De G.R. Participatiebedrijf Wsw heeft de uitvoering van de Wsw en de werkgeverstaken belegd bij de centrumgemeente Sittard-Geleen. De centrumgemeente heeft de uitvoering van de Wsw-taken en de werkgeverstaken opgedragen aan Vixia B.V. Verder vinden er binnen de G.R. Participatiebedrijf Wsw geen activiteiten plaats. Binnen het overzicht van baten en lasten, worden de verantwoorde loonkosten gedekt door de Rijksbijdrage en een aanvullende gemeentelijke bijdrage in het subsidietekort en overige lasten.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2023 € 0 31-12-2024 € 0 31-12-2025 € 0
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 1.359.868 31-12-2024 € 1.393.000 31-12-2025 € 1.323.000
10. Gemeentelijke bijdrage	2023: € 609.825 2024: € 625.308 2025: € 513.073
11. Financieel resultaat	2023: € 0 2024: € 0 2025: € 0
12. Risico's	In geval er sprake is van een tekort t.o.v. de begroting moeten de gemeenten dit tekort aanzuiveren d.m.v. een hogere gemeentelijke bijdrage.
13. Ontwikkelingen	- Aanpassing in de kostenstructuur door middel van juiste toewijzing van de kosten. Hierdoor verandert de omvang van de begroting van de GR Vidar Wsw en die van de CR, maar "onder aan de streep" verloopt deze aanpassing neutraal. - Aanpassing in de loonkosten SW van lopende prijzen naar constante prijzen. Dit houdt in dat het bedrag voor de loonkosten SW in de begroting niet geïndexeerd wordt voor de komende jaren.

1. Naam	**GGD Zuid Limburg**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Heerlen en Maastricht
4. Doelstelling en openbaar belang	Zorg dragen voor publieke gezondheid, toezicht op de kwaliteit Wmo, Veilig Thuis, ambulancezorg, GHOR, vangnetfunctie en crisiszorg verslaafden, dak- en thuislozen, sociaal medische advisering.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Volksgezondheid en milieu
6. Deelnemende partijen	De 18 Zuid-Limburgse gemeenten
7. Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de GGD Zuid-Limburg bestaat uit 1 bestuurslid per deelnemende gemeente en 1 plaatsvervangend lid. Als lid van het Algemeen Bestuur kunnen slechts worden aangewezen leden van het college van de gemeenten. Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat uit bestuurders van 7 gemeenten, waaronder Stein. Besluitvorming vindt plaats via gewogen stemmen, gerelateerd aan het inwonersaantal.
8. Financieel belang	Subsidie/inkooprelatie/verliesbijdrage naar rato inwonertal.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2023 € 9.443.000 31-12-2024 € 9.443.000 31-12-2025 € 9.443.000
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 35.552.504 31-12-2024 € 35.552.504 31-12-2025 € 35.552.504
10. Gemeentelijke bijdrage	

	Veilig Thuis	Reguliere bijdrage	JGZ
2023	€ 261.794	€ 341.522	€ 787.154
2024	€ 279.868	€ 411.268	€ 831.120
2025	€ 315.752	€ 472.598	€ 878.048

11. Financieel resultaat	2023 € 1.097.887 2024 € nihil 2025 € nihil
12. Risico's	Verliesbijdrage naar rato inwonertal.
13. Ontwikkelingen	-Trendbreuk -IZA / GALA

1. Naam	**Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
4. Doelstelling en openbaar belang	Het zorg dragen voor het vervoer van klanten met een beperking die een beroep kunnen doen op de Wet maatschappelijke ondersteuning.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Sociaal Domein
6. Deelnemende partijen	Gemeente: Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Nuth, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal, Weert.
7. Bestuurlijk belang	Kwalitatief goed en betrouwbaar vervoer op maat tegen reële kosten.
8. Financieel belang	De gemeente Stein heeft zitting in het algemeen bestuur van Omnibuzz en stelt met de vertegenwoordigers van de overige gemeenten de jaarrekening en begroting vast. De totale gemeentelijke bijdrage is opgebouwd uit twee delen: een bedrag per inwoner voor de bedrijfskosten en de vervoerskosten (het reisvolume/daadwerkelijk gebruik).
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2023 € 935.244 31-12-2024 € 924.500 31-12-2025 € 918.375
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 4.490.067 31-12-2024 € 5.575.298 31-12-2025 € 5.117.079
10. Gemeentelijke bijdrage	2023 € 389.645 2024 € 407.252 2025 € 422.143
10. Financieel resultaat	2023 € 2.069.855 2024 € nihil 2025 € nihil
11. Risico's	In geval er sprake is van een tekort t.o.v. de begroting moeten de gemeenten dit tekort aanzuiveren d.m.v. een hogere gemeentelijke bijdrage.
12. Ontwikkelingen	- Er worden problemen ervaren met het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerde chauffeurs, dit kan serieuzere vormen aannemen als het vervoersvolume verder aantrekt. - Het openbaar vervoer (OV) heeft ook te maken met personeelstekort en bijbehorende kwaliteitsverlies, hierdoor biedt het OV in afnemende mate een passend en/of aantrekkelijk alternatief.

1. Naam	**Omgevingsdienst Zuid Limburg**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Maastricht
4. Doelstelling en openbaar belang	Het doel van de vorming van de ODZL (voorheen RUDZL) is om hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) te bereiken op het gebied van milieu voor minimaal de basistaken van alle 16 deelnemers en de specialistische milieutaken voor de deelnemers die ook deze taken inbrengen. De gemeente Stein heeft alle milieutaken ingebracht. De ODZL is tevens een BRZO-dienst omdat alle BRZO-taken provinciebreed hier zijn ondergebracht. De vorming van een Omgevingsdienst is wettelijk verplicht.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Volksgezondheid en milieu
6. Deelnemende partijen	In Zuid-Limburg werken de gemeenten Beek, Beekdalen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg, Voerendaal en de Provincie Limburg op basis van een gemeenschappelijke regeling samen in de ODZL.
7. Bestuurlijk belang	De gemeente Stein is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur van de ODZL.
8. Financieel belang	De verdeling van de kosten vindt plaats op basis van de te besteden uren per deelnemer en het ingebrachte takenpakket per deelnemer.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2023 *€ 1.810.204* 31-12-2024 *€ 1.089.000* 31-12-2025 *€ 989.000*
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 4.013.453 31-12-2024 € 2.508.290 31-12-2025 € 1.623.290
10. Gemeentelijke bijdrage	2023 € 645.700 2024 € 686.028 2025 € 730.761
10. Financieel resultaat	2023 *€ 785.606* 2024 *€ nihil* *2025 € nihil*
11. Risico's	In de GR ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de ODZL door de deelnemers wordt gedragen. Onverlet deze eindverantwoordelijkheid heeft de ODZL als zelfstandig orgaan een eigen verantwoordelijkheid om te zorgen voor de vorming van voldoende weerstandsvermogen.
12. Ontwikkelingen	x

1. Naam	**BelastingSamenwerking Gemeenten en Waterschappen**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Roermond
4. Doelstelling en openbaar belang	BsGW Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen is een zelfstandig samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapsbelastingen en voor uitvoering van de wet WOZ. 29 van de 33 Limburgse gemeenten en de twee Limburgse waterschappen werken samen in BsGW. Deze samenwerking betekent dat de uitvoeringstaken van de waterschapsbelastingen,de gemeentelijke belastingtaken en administratieve taken van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ), worden verzorgd door BsGW. De verzelfstandiging beoogt een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en -inning.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Bestuur en ondersteuning
6. Deelnemende partijen	29 van de 33 Limburgse gemeenten en het Limburgse waterschap werken samen in BsGW. De deelnemende gemeenten zijn Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal en Weert. Het Waterschap Limburg neemt deel aan de GR.
7. Bestuurlijk belang	Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen bestaat de bestuursstructuur uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB). De portefeuillehouder financiën vertegenwoordigt de Gemeente Stein in het AB.
8. Financieel belang	De processen voor waterschappen en gemeenten overlappen elkaar in grote mate en de benodigde basisgegevens worden gelijktijdig voor alle deelnemers opgebouwd. Omdat BsGW de processen voor alle belastingsoorten integraal uitvoert, zijn de daarmee samenhangende kosten zodanig met elkaar verweven dat kosten niet per belastingsoort gedifferentieerd kunnen worden. De uitvoeringskosten van de productieprocessen worden om die reden toegerekend aan eenduidige, herkenbare hoofdprocessen, overeenkomstig de organisatieopzet van BsGW. Dit resulteert in vijf primaire producten van dienstverlening: Gegevensbeheer en heffen, Waarderen, Innen, Klantzaken en Parkeerbelasting. De verdeling van deze kosten over de deelnemers gebeurt hierna met behulp van eenheidstarieven per product van dienstverlening.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2023 € 2.835.000 -/- 31-12-2024 € 1.190.000 -/- 31-12-2025 € 1.190.000 -/-
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 1.143.000 -/- 31-12-2024 € 858.000 -/- 31-12-2025 € 572.000 -/-

11. Gemeentelijke bijdrage	2023 € 495.393 2024 € 505.903 2025 € 533.083
10. Financieel resultaat	2023 € 1.292.820 -/- 2024 € 0 2025 € 0
11. Risico's	In de GR ligt vast dat de eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de BsGW door de deelnemers wordt gedragen. Onverlet deze eindverantwoordelijkheid heeft de BsGW als zelfstandig orgaan een eigen verantwoordelijkheid om te zorgen voor de vorming van voldoende weerstandsvermogen.
12. Ontwikkelingen	

Privaatrechtelijke verbonden partijen

De gemeente Stein heeft aandelen in de volgende vennootschappen:

Instelling	Aantal aandelen	Nominale waarde
Bank Nederlandse Gemeenten NV	19.266	€ 48.165
Enexis Holding NV	460.350	€ 460.350
Steinerbos BV	1	€ 1
Waterleidingmaatschappij Limburg NV	9	€ 40.840
NV Theodora	219	€ 99.378
LIOF NV	10	€ 3.403
NV RWM	117	€ 11.700

1. Naam	**Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)**
2. Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
3. Vestigingsplaats	Den Haag
4. Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
5. Relatie met beleidsprogramma	programma Bestuur en ondersteuning
6. Deelnemende partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten en provincies.
7. Bestuurlijk belang	De gemeente Stein heeft stemrecht in de algemene vergadering van de aandeelhouders.
8. Financieel belang	Bij de berekening van het dividend van BNG is in de begroting 2025 en in de meerjarenraming 2026-2028 rekening gehouden met een bedrag van € 2,50 per aandeel. 19.266 aandelen genereren daarmee een dividendbedrag van € 48.165.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2023 € 4.721.000.000 31-12-2024 € 4.700.000.000 obv halfjaarbericht 2024) 31-12-2025 € n.n.b.
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 110.819.000.000 31-12-2024 € 120.900.000.000 (obv halfjaarbericht) 31-12-2025 € n.n.b.
10. Financieel resultaat	2023 € 254.000.000 2024 € 158.000.000 (obv halfjaarbericht 2024) 2025 € n.n.b.
11. Risico's	Bij negatieve economische ontwikkelingen zijn de winstverwachtingen en dividenden onzeker.
12. Ontwikkelingen	n.v.t.

1. Naam	**Enexis**
2. Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Het distribueren en het transporteren van energie zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water, en het in stand houden, beheren, exploiteren en uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma bestuur en ondersteuning.
6. Deelnemende partijen	De aandelen van Enexis holding zijn in handen van Nederlandse provincies en gemeenten,
7. Bestuurlijk belang	De gemeentelijke aandeelhouders in Limburg zijn verenigd in de Vegal. De gemeente Stein heeft stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
8. Financieel belang	Bij de berekening van het dividend van Enexis is in de begroting 2025 en in de meerjarenraming 2026-2028 rekening gehouden met een bedrag van € 0,40 per aandeel. 460.350 aandelen genereren daarmee een dividendbedrag van € 184.140.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2023 € 5.320.000.000 31-12-2024 € 5.406.000.000 31-12-2025 € nnb
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 5.140.000.000 31-12-2024 € 5.724.000.000 31-12-2025 € nnb
10. Financieel resultaat	2023 € 72.000.000 2024 € 122.000.000 2025 € nnb
11. Risico's	Bij negatieve economische ontwikkelingen zijn de winstverwachtingen en dividenden onzeker.
12. Ontwikkelingen	De focus ligt op de uitvoering van de energietransitie en het beperken van transportschaarste. Ontwikkelingen op het gebied van warmte, waaronder het nieuwe wetsvoorstel, zijn voor Enexis aanleiding om het strategisch plan op dit gebied nader uit te werken.

1. Naam	**Steinerbos BV**
2. Rechtsvorm	BV
3. Vestigingsplaats	Stein
4. Doelstelling en openbaar belang	De vennootschap heeft ten doel het exploiteren van het Recreatiepark Steinerbos en het scheppen van voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma openbaar groen, cultuur en recreati.
6. Deelnemende partijen	Gemeente Stein
7. Bestuurlijk belang	Via de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) kan de gemeente Stein sturend optreden. De jaarrekening van Steinerbos B.V. wordt vastgesteld door de AVA. Tussen de gemeente Stein en de Steinerbos B.V. zijn een exploitatieovereenkomst en een huurovereenkomst gesloten. De exploitatieovereenkomst strekt tot doel om de wederzijdse rechten en plichten vast te leggen tussen partijen. Onder andere is beschreven welke exploitatiebijdrage door de gemeente Stein betaald wordt en welke tegenprestaties door Steinerbos B.V. hiervoor geleverd worden. De huurovereenkomst strekt tot doel om de aanwezige onroerende zaken inclusief de ondergrond ter beschikking te stellen aan Steinerbos B.V. teneinde het recreatiepark te kunnen exploiteren. Tevens is in deze overeenkomst beschreven onder welke condities en tegen welke prijs het gehuurde ter beschikking wordt gesteld aan de B.V.
8. Financieel belang	De gemeente Stein is enig aandeelhouder van de vennootschap Steinerbos B.V. Het kapitaal van de vennootschap bestaat uit één aandeel van één euro (€ 1,00).
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2023 € 69.440 31-12-2024 € NNB 31-12-2025 € NNB
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 1.157.632 31-12-2024 € NNB 31-12-2025 € NNB
10. Gemeentelijke bijdrage exploitatie	2023 € 407.025 2024 € 415.133 2025 € 423.436
10. Financieel resultaat	2023 € 215.625 -/- 2024 € NNB 2025 € NNB
11. Risico's	-
12. Ontwikkelingen	-

1. Naam	**NV RWM**
2. Rechtsvorm	NV
3. Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
4. Doelstelling en openbaar belang	Uitvoeren afvalinzameling en aanverwante reinigingstaken van de aangesloten gemeenten
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma volkshuisvesting en milieu
6. Deelnemende partijen	De gemeenten Sittard, Sittard-Geleen, Beek, Echt-Susteren en Beekdaelen
7. Bestuurlijk belang	Wethouder, verantwoordelijk voor de portefeuille financiën, vertegenwoordigt de gemeente in de AVA. Wethouder Hendrix vertegenwoordigt de gemeente inhoudelijk.
8. Financieel belang	Het aandeel van Stein in het aandelenkapitaal van de NV RWM bedroeg in eerste instantie € 5.900. In december 2010 heeft de NV RWM de deelnemende gemeenten gevraagd het aandelenkapitaal uit te breiden om een vergunning op grond van de Wet wegvervoer goederen te krijgen. Voor Stein betekende dit een uitbreiding van het aandelenkapitaal met € 5.800. Op 15 februari 2011 heeft het college hiermee ingestemd. Stein bezit 117 aandelen á € 100.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2023 € 5.631.419 31-12-2024 nnb 31-12-2025 nnb
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 7.580.073 31-12-2024 nnb 31-12-2025 nnb
10. Gemeentelijke bijdrage	2023 n.v.t. 2024 n.v.t. 2025 n.v.t.
11. Financieel resultaat	2023 € 304.392 2024 € 230.000 2025 € 400.000
12. Risico's	Bij beëindigen contract worden desintegratiekosten in rekening gebracht.
13. Ontwikkelingen	Per 1 januari 2025 treed de gemeente Beekdaelen uit. Verder zijn in de begroting nieuwe posten zichtbaar geworden welke toegevoegd zijn n.a.v. vaststelling, en verdere uitvoering, van de strategische toekomstvisie RWM. Dit betreft de posten beleidscapaciteit en grondstoffencoaches.

Wet Open Overheid

De Wet Open Overheid, de Woo, is in 2022 in werking getreden en is bedoeld om de wettelijke kaders van openbaarmaking en transparantie van de informatiehuishouding te verruimen. Het voornaamste beoogde resultaat is het veiligstellen, verstrekken en verbeteren van de toegankelijkheid van informatie voor inwoners.

Rol/Activiteiten Woo-Coördinator
In juli 2024 is bij gemeente Stein de Woo-coördinator gestart. Hiermee voldoet gemeente Stein aan het advies van de VNG om de implementatie en borging van de Woo te beleggen bij een professional.
In 2025 zal de Woo-Coördinator zich concentreren op het verder vormgeven en professionaliseren van de informatiehuishouding en de werkprocessen binnen de vakafdelingen gerelateerd aan de Woo.
Het doel daarvan is om, in overleg met de vakafdelingen, enerzijds de processen zodanig te stroomlijnen en te borgen dat blijvend kan worden voldaan aan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot de Woo. En anderzijds dat de voorbereidingen worden getroffen voor de verdere actieve openbaarmaking van documenten en de medewerkers van de vakafdelingen verder bewust te maken van de Woo en de effecten daarvan op hun werk.

Toegang tot openbare informatie en transparante overheid
Actieve openbaarmaking informatiecategorieën
In november 2024 is de gemeente Stein gestart met het verplicht actief openbaar maken van de eerste informatie categorieën:
▪Beschikkingen
▪Gemeentelijke regelingen
▪Organisatiegegevens (werkwijze en bereikbaarheidsgegevens).

Alle informatie die openbaar gemaakt wordt door gemeente Stein is terug te vinden op: open.gemeentestein.nl.

In 2025 zal meer duidelijkheid komen wanneer en welke van de resterende informatiecategorieën de documenten verplicht openbaar gemaakt moeten gaan worden. Op basis daarvan wordt de aanpak en uitvoering voor 2025 verder vormgegeven.

Toegang tot openbare informatie en transparante overheid
Inclusieve communicatie
Een transparante overheid betekent naast het openbaar maken van informatie ook inclusieve communicatie. Dit betekent dat de verstrekte informatie begrijpelijk is voor elke inwoner. Daarom zal er in 2025 gestart worden om de correspondentie rondom Woo-verzoeken, te herschrijven naar B1 niveau. Zodat gemeente Stein nog beter kan voldoen aan de eisen voor inclusieve communicatie.

Procesoptimalisatie en borging
In 2025 zullen de eerder opgestelde werkprocessen voor de uitvoering van de Woo-verzoeken worden geoptimaliseerd. Waar nodig zullen de processen worden verbeterd en worden de aangepaste Woo-werkprocessen vastgelegd. Ook wordt er in 2025 gestart met het optimaliseren van de templates voor het opstellen van documenten rondom Woo-verzoeken. En wordt er geïnventariseerd hoe de huidige applicaties optimaler kunnen worden ingericht. De Woo-coordinator zal hierin een initiërende en adviserende rol aannemen.

In onderstaande tabel zijn de resterende beschikbare incidentele en structurele budgetten weergegeven die van rijkswege zijn toegekend

x € 1.000	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
Wet Open Overheid					
Structureel	24	24	24	24	24
Incidenteel	152	58	58	0	0
Totaal exploitatie	**176**	**82**	**82**	**24**	**24**

Financiële begroting

Algemeen

Uitgangspunten begroting 2025

Uitgangspunten begroting 2025
Bij de samenstelling van de begroting 2025 is rekening gehouden met onderstaande uitgangspunten. Deze worden kort toegelicht.
Wijziging BBV-IV3
Met ingang van 2025 bevat het IV3-model 4 belangrijke inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van 2024:

- De taakvelden op het gebied van Wmo en Jeugd zijn herzien: dit vindt u terug binnen het programma Sociaal Domein;
- De definitie van taakveld Overhead is aangepast: dit heeft voor de begroting 2025 van gemeente Stein geen invloed.

Algemeen

- De begroting 2025 is samengesteld op basis van bestaand beleid;
- Het bestuursakkoord 2022-2026 is volledig vertaald in de begroting 2025-2028;
- Budgetten zijn, voor zover mogelijk, onderbouwd met kwantitatieve en kwalitatieve gegevens (de zgn. APK's);
- Stelposten zijn geactualiseerd;
- De begroting heeft een reëel ambitieniveau;
- Nog niet toe te rekenen bedragen worden via een stelpost inzichtelijk gemaakt;
- De ramingen van zowel exploitatielasten als investeringsbedragen die betrekking hebben op BTW compensabele posten en BTW-plichtige posten zijn exclusief de te verrekenen BTW opgenomen;
- De verplichte beleidsindicatoren zijn weergegeven in een extra bijlage;
- Alle bedragen in de tabellen zijn x € 1.000

Loon- en prijsinflatie

- Voor de uitgangspunten van de loonkosten verwijzen wij naar paragraaf bedrijfsvoering. In de stelpost is rekening gehouden met een percentage van 4,7% voor 2025.
- Aan de lastenkant is in de meerjarenbegroting daar waar nodig rekening gehouden met prijsontwikkelingen. De indexpercentages genoemd in de kadernota zijn leidend geweest voor het opstellen van deze begroting. Voor 2025 en verder is er rekening gehouden met 2,4%.

Belastingen en tarieven

Betreffende het belasting- en tariefbeleid worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In de programmabegroting 2025-2028 is het opbrengstvolume van de OZB voor 2025 met 3,5% verhoogd. De verhoging voor de jaren 2026-2028 bedraagt 3,2 %. Dit heeft betrekking op de inflatie;
- Bij de bepaling van de tarieven voor de afvalstoffenheffingen en de rioolheffingen wordt uitgegaan van 100% kostendekking;
- In de programmabegroting 2025-2028 is het opbrengstvolume van de toeristenbelasting voor 2025 met 3,5% verhoogd. De verhoging voor de jaren 2026-2028 bedraagt 3,2 %. Dit heeft betrekking op de inflatie;
- In de programmabegroting 2025-2028 is het opbrengstvolume van de leges niet gewijzigd. Bij de vaststelling van de legestarieven, wordt daar waar van toepassing, rekening gehouden met wettelijk gestelde maxima;

- Bij de huurtarieven voor de binnensportaccommodaties (sport- en gymzalen) wordt geen verhoging doorgevoerd. De tarieven voor de buitensportaccommodaties worden contractueel bepaald door de CBS indexeringen.
- Kostendekkingsplannen zijn in principe kaderstellend voor de tariefbepalingen.
  Kapitaallasten
- Afschrijving op investeringen vindt voor het eerst plaats in het jaar ná het jaar van ingebruikname/investeren. Er vindt dus géén afschrijving plaats in het jaar van investeren.
- Voor de berekening van kapitaallasten van nieuwe investeringen wordt het gemiddelde investeringsmoment gesteld op 1 juli van het jaar. Daarom wordt in het jaar van investeren een half jaar rente als last in de begroting opgenomen.
- Bij de berekening van kapitaallasten wordt voor 2025 en verder de renteomslag gehanteerd.
- Voor bestaande activa wordt de rente berekend op basis van de zgn. 'renteomslag'. Dit percentage is bij de begroting 2025 opnieuw berekend. Berekening heeft plaatsgevonden op basis van de boekwaarde aan het begin van het begrotingsjaar.

Totaal lasten en baten

	Werk	Begr	Begroting			Meerjarenplanning								
	2023	2024	2025			2026			2027			2028		
(x € 1.000)	Saldo	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	-3.076	-3.112	3.609	622	-2.988	3.697	741	-2.956	3.624	845	-2.779	3.559	763	-2.796
Veiligheid	-2.479	-2.810	3.376	324	-3.052	3.408	332	-3.076	3.355	224	-3.131	3.438	216	-3.221
Verkeer en vervoer en waterstaat	-4.678	-4.875	5.709	553	-5.156	6.210	553	-5.657	6.660	553	-6.107	7.140	553	-6.587
Economie	-523	-1.025	1.202	335	-867	974	342	-632	845	354	-491	847	361	-486
Onderwijs	-2.625	-2.915	3.684	523	-3.161	4.059	529	-3.530	4.293	536	-3.758	4.231	541	-3.690
Sport, cultuur en recreatie	-4.339	-5.272	6.171	692	-5.478	6.289	690	-5.600	6.129	535	-5.594	6.215	542	-5.673
Sociaal domein	-22.318	-24.280	33.378	7.940	-25.438	32.658	7.250	-25.407	33.130	7.157	-25.973	33.703	7.165	-26.538
Volksgezondheid en milieu	-317	-1.213	11.257	10.068	-1.188	10.386	9.828	-558	9.877	9.398	-479	10.056	9.559	-497
Ruimtelijke ordening en volkshuisvestiging	-800	-2.386	4.833	2.973	-1.860	3.161	1.369	-1.792	2.912	1.298	-1.614	4.118	2.505	-1.613
Saldo van baten en lasten programmas	**-41.154**	**-47.889**	**73.219**	**24.031**	**-49.188**	**70.842**	**21.634**	**-49.208**	**70.825**	**20.900**	**-49.926**	**73.307**	**22.206**	**-51.101**
Lokale heffingen	5.738	6.051	216	6.485	6.268	223	6.703	6.480	228	6.961	6.733	228	7.187	6.958
Algemene uitkeringen	49.331	52.576	0	53.662	53.662	0	52.429	52.429	0	54.318	54.318	0	55.842	55.842
Dividend	632	141	13	232	219	13	232	219	13	232	219	13	232	219
Saldo financieringsfunctie	184	400	39	39	0	61	61	0	61	61	0	58	58	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	698	332	1.091	665	-426	1.461	640	-821	2.092	619	-1.474	2.686	591	-2.094
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**56.583**	**59.500**	**1.360**	**61.083**	**59.723**	**1.758**	**60.065**	**58.308**	**2.395**	**62.191**	**59.797**	**2.985**	**63.911**	**60.926**
Overhead	-10.198	-11.561	11.315	5	-11.310	11.304	5	-11.299	10.982	5	-10.977	10.959	5	-10.953
Onvoorzien	0	-25	25	0	-25	25	0	-25	25	0	-25	25	0	-25
Vennootschapsbelasting	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Saldo van baten en lasten	**5.230**	**26**	**85.919**	**85.120**	**-800**	**83.929**	**81.704**	**-2.224**	**84.227**	**83.096**	**-1.131**	**87.276**	**86.122**	**-1.154**
Mutaties reserves	984	3.979	5.342	6.674	1.332	303	850	547	0	633	633	0	474	474
Resultaat	**6.214**	**4.005**	**91.261**	**91.794**	**533**	**84.231**	**82.554**	**-1.677**	**84.227**	**-83.729**	**-498**	**87.276**	**86.596**	**-679**

Recapitulatie begrotingsevenwicht

Recapitulatie begrotingsevenwicht

	2025			2026			2027			2028		
x 1.000	totaal	inc	struct	totaal	inc	struct	totaal	inc	struct	totaal	inc	struct
Lasten	4.993	388	4.605	5.480	232	5.248	6.043	78	5.965	6.569		6.569
Baten	61.705		61.705	60.806		60.806	63.036		63.036	64.674		64.674
Bestuur en ondersteuning	**56.712**	**-388**	**57.100**	**55.326**	**-232**	**55.558**	**56.993**	**-78**	**57.071**	**58.105**	**0**	**58.105**
Lasten	3.376		3.376	3.408		3.408	3.355		3.355	3.438		3.438
Baten	324		324	332		332	224		224	216		216
Veiligheid	**-3.052**	**0**	**-3.052**	**-3.076**	**0**	**-3.076**	**-3.131**	**0**	**-3.131**	**-3.222**	**0**	**-3.222**
Lasten	5.709		5.709	6.210		6.210	6.660		6.660	7.140		7.140
Baten	553		553	553		553	553		553	553		553
Verkeer, vervoer en waterstaat	**-5.156**	**0**	**-5.156**	**-5.657**	**0**	**-5.657**	**-6.107**	**0**	**-6.107**	**-6.587**	**0**	**-6.587**
Lasten	1.202	358	844	974		974	845		845	847		847
Baten	335		335	342		342	354		354	361		361
Economie	**-867**	**-358**	**-509**	**-632**	**0**	**-632**	**-491**	**0**	**-491**	**-486**	**0**	**-486**
Lasten	3.684		3.684	4.058		4.058	4.293		4.293	4.231		4.231
Baten	523		523	529		529	536		536	541		541
Onderwijs	**-3.161**	**0**	**-3.161**	**-3.529**	**0**	**-3.529**	**-3.757**	**0**	**-3.757**	**-3.690**	**0**	**-3.690**
Lasten	6.171		6.171	6.289		6.289	6.129		6.129	6.215		6.215
Baten	692		692	690		690	535		535	542		542
Sport, cultuur en recreatie	**-5.479**	**0**	**-5.479**	**-5.599**	**0**	**-5.599**	**-5.594**	**0**	**-5.594**	**-5.673**	**0**	**-5.673**
Lasten	33.378	561	32.817	32.658	415	32.243	33.130		33.130	33.703		33.703
Baten	7.940	541	7.399	7.250	395	6.855	7.157		7.157	7.165		7.165
Sociaal Domein	**-25.438**	**-20**	**-25.418**	**-25.408**	**-20**	**-25.388**	**-25.973**	**0**	**-25.973**	**-26.538**	**0**	**-26.538**
Lasten	11.256	2.345	8.911	10.386	1.271	9.115	9.878	700	9.178	10.055	865	9.190
Baten	10.068	1.740	8.328	9.828	1.153	8.675	9.398	630	8.768	9.559	795	8.764
Volksgezondheid en milieu	**-1.188**	**-605**	**-583**	**-558**	**-118**	**-440**	**-480**	**-70**	**-410**	**-496**	**-70**	**-426**
Lasten	4.833		4.833	3.161		3.161	2.912		2.912	4.118		4.118
Baten	2.973	103	2.870	1.369		1.369	1.298		1.298	2.505		2.505
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	**-1.860**	**103**	**-1.963**	**-1.792**	**0**	**-1.792**	**-1.614**	**0**	**-1.614**	**-1.613**	**0**	**-1.613**
Overhead lasten	11.315		11.315	11.304		11.304	10.982		10.982	10.958		10.958

Overhead baten	5		5	5		5	5		5	5		5
Saldo lasten en baten	**-799**	**-1.268**	**469**	**-2.224**	**-370**	**-1.854**	**-1.131**	**-148**	**-983**	**-1.153**	**-70**	**-1.083**
Lasten	5.342	5.342	0	303	303	0	0		0	0		0
Baten	6.674	6.262	412	850	582	268	633	205	428	474	70	404
Mutaties reserves	**1.332**	**920**	**412**	**547**	**279**	**268**	**633**	**205**	**428**	**474**	**70**	**404**
Totaal saldo	**533**	**-348**	**881**	**-1.677**	**-91**	**-1.586**	**-498**	**57**	**-555**	**-679**	**0**	**-679**
Structurele lasten			**82.265**			**82.010**			**83.449**			**86.409**
Structurele baten			**83.146**			**80.424**			**82.894**			**85.730**
Structureel saldo baten -/- lasten			**881**			**-1.586**			**-555**			**-679**

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Sociaal Domein				
Specifieke uitkering Brede SPUK/GALA	498	395		
Commissie Zorg en Veiligheid	43			
Totaal	**541**	**395**	**0**	**0**
Volksgezondheid en milieu				
Uitvoeringskosten volkshuisvestingsfonds	225	135	45	210
Specifieke uitkering Capaciteit klimaat en energiebeleid	670	290	585	585
Specifieke uitkering Nationaal isolatie programma	845	728		
Totaal	**1.740**	**1.153**	**630**	**795**
Ruimtelijke Ordening				
Winstneming grondexploitatie Bramert Noord	103			
Totaal	**103**	**0**	**0**	**0**
Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen				
Onttrekkingen algemene reserve:				
Vorming bruteringsreserve de Maaskei Urmond	5.000			
Bijdrage aan het leefbaarheidsfonds Chemelot	25	25		
Dekking projectleider Chemelot	100	100		
Dekking energievisie	222	118	70	70
Dekking informatiebeleidsplan kalender 2024 (Berap 2024)	46	47	48	
Dekking informatiebeleidsplan 2025 (Kadernota 2025)	342	185	30	
Dekking ontruimingskosten opstallen Steinerbos 2	33			
Dekking sanitaire units woonwagens	90			
Onttrekkingen Krimpreserve:				
Woonzorgvisie	57	78	57	
Dekking exploitatie St. Jozefkerk	9	9		
Werkbudget WAP Nieuwdorp	20	20		
Onttrekkingen reserve uitvoeringsprogramma toerisme	150			
Onttrekkingen reserve pilot duurzaamheid	168			
Totaal	**6.262**	**582**	**205**	**70**
Totaal	**8.646**	**2.130**	**835**	**865**

Incidentele lasten x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Economie				
Strategische gebiedsvisie project Chemelot	50			
Leefbaarheidsfonds Chemelot	25	25		
Projectkosten uitvoeringsprogramma toerisme	150			
Projectleider Chemelot	100	100		
Ontruimingskosten opstallen Steinerbos 2	33			
Totaal	**358**	**125**	**0**	**0**
Sociaal Domein				
Specifieke uitkering Brede SPUK/GALA	498	395		
Commissie Zorg en Veiligheid	43			
Projectbudget WAP Nieuwdorp	20	20		
Totaal	**561**	**415**	**0**	**0**
Volksgezondheid en milieu				
Specifieke uitkering volkshuisvestingsfonds	225	135	45	210
Specifieke uitkering Capaciteit klimaat en energiebeleid	670	290	585	585
Specifieke uitkering Nationaal isolatie programma	845	728		
Energievisie	390	118	70	70
Opzet duurzaamheidshuis, loket en bus	125			
Vervanging sanitaire units woonwagenlocaties	90			
Totaal	**2.345**	**1.271**	**700**	**865**
Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen				
Algemene reserve				
Winstneming grondexploitatie Bramert Noord	103			
Reserve de Maaskei Urmond				
Vorming bruteringsreserve de Maaskei Urmond	5.000			
Egalisatiereserve BUIG	239	303		
Overhead				
Kosten informatiebeleidsplan kalender 2024 (Berap 2024)	46	47	48	
Kosten informatiebeleidsplan 2025 (Kadernota 2025)	342	185	30	
Totaal	**5.730**	**535**	**78**	**0**
Totaal	**8.994**	**2.346**	**778**	**865**

Incidentele baten:

Specifieke uitkering Brede Spuk/Gala
De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. Er is een beschikking ontvangen van 2023 t/m 2026.

Commissie Zorg en Veiligheid
De gemeente Stein fungeert als penvoerder voor de uitgaven die voortvloeien uit de commissie Zorg en Veiligheid. Dit betekent dat de gemeente Stein de subsidies ontvangt vanuit ZonMW. In 2025 wordt verwacht dat dit een bedrag van € 43.000 betreft.

Specifieke uitkering volkshuisvestingsfonds
In 2023 heeft de gemeente Stein middelen ontvangen vanuit het volkshuisvestingsfonds voor een totaal bedrag van € 1.684.536.

Deze specifieke uitkering wordt toegekend voor de herstructurering van woningen en leefomgeving in Kwadrant Stein (Nieuwdorp). Tevens zijn er middelen ontvangen van de Provincie Limburg voor de begeleiding van € 76.000.

Specifieke uitkering Capaciteit klimaat en energiebeleid
De uitkering Capaciteit klimaat en energiebeleid is bedoeld voor de inhuur van capaciteit voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid.

Specifieke uitkering nationaal isolatie programma
De uitkering Nationaal isolatie programma ook wel lokale aanpak isolatie genaamd is gericht op het uitvoeren van een isolatieprogramma in slecht geïsoleerde woningen van zowel koop als huur woningen.

Winstneming grondexploitatie Bramert-Noord
De grondexploitatiebegroting sluit in 2025 met een positief resultaat op eindwaarde van € 412.000. Met inachtneming van de richtlijnen vindt winstneming plaats middels het 'Percentage of Completion', hierdoor bedraagt de winstneming in 2024 € 308.000 en in 2025 € 103.000 .

Algemene reserve:
Dekking bruteringsreserve de Maaskei
Voor de dekking van kapitaallasten van de nieuwbouw/renovatie de Maaskei wordt een bruteringsreserve gevormd van € 5.000.000. Deze is onttrokken uit de algemene reserve.

Dekking leefbaarheidsfonds Chemelot
De incidentele bijdrage (€ 25.000) vanuit de gemeente Stein voor de oprichting van een leefbaarheidsfonds voor omwonenden van Chemelot wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve.

Dekking projectleider Chemelot
De incidentele kosten (€ 100.000) voor een projectleider op het dossier Chemelot wordt gedekt middels een onttrekking uit de algemene reserve.

Dekking energievisie
De incidentele kosten voor de uitvoering van de energievisie (€ 390.000) worden gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve (€ 222.000). Daarnaast wordt er € 168.000 onttrokken uit de reserve pilots duurzaamheid.

Dekking informatiebeleidsplan kalender 2024 en plan 2025
Voor het wegwerken van de incidentele projecten is specialistische inhuur nodig gedurende de periode van dit project. Gelet op de aard en omvang van de werkzaamheden rechtvaardigt het deze projecten en bijbehorende inhuur als incidenteel te betitelen. Sommige projecten hebben een doorloop tot 2027.

Dekking ontruimingskosten opstallen Steinerbos 2
De incidentele kosten (€ 32.500) voor de overname en sloop van het pannenkoekhuis wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve.

Dekking sanitaire units woonwagens
De incidentele kosten (€ 90.000)voor het vervangen/renoveren van de sanitaire units woonwagens wordt gedekt middels een onttrekking aan de algemene reserve.

Dekking krimpreserve
Dekking opstellen tranformatievisie
De incidentele kosten voor het opstellen van de transformatievisies van de verschillende wijken in de Gemeente Stein worden gedekt door een onttrekking uit de krimpreserve.

Dekking reserve uitvoeringsprogramma toerisme
In 2025 wordt € 150.000 aan de bestemmingsreserve Uitvoeringsprogramma Toerisme onttrokken voor de dekking van de kosten die voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma toerisme.

Incidentele lasten:

Strategische gebiedsvisie Chemelot
Voor de uitvoer van de strategische gebiedsvisie is in 2025 een budget ter beschikking gesteld van € 50.000.

Leefbaarheidsfonds Chemelot
Voor de opzet van een leefbaarheidsfonds Chemelot ten behoeven van de omwonende is een budget ter beschikking gesteld van € 25.000.

Projectkosten uitvoeringsprogramma toerisme
In de begroting 2025 is € 150.000 opgenomen voor de uitvoering van incidentele projecten die voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma toerisme. Op basis van het bestuursakkoord 2022-2026 is voor de periode 2023-2026 een budget Recreatie, Toerisme en Cultureel Erfgoed vrijgemaakt waardoor op basis van uitgewerkte projectplannen uitvoering kan worden gegeven aan de in het bestuursakkoord verwoorde ambities.

Projectleider Chemelot
Voor de inhuur van een projectleider op het dossier Chemelot wordt een budget van € 100.000 ter beschikking gesteld.

Ontruimingskosten opstallen Steinerbos 2
In de bestuursrapportage 2024 is voor de eenmalige ontruimingskosten ten behoeve van de herinrichting Steinerbos 2 (fase 2) een budget van € 32.500 ter beschikking gesteld.

Specifieke uitkering Brede SPUK/GALA
De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om diverse afspraken uit te kunnen voeren. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord. De periode loopt t/m 2026.

Commissie Zorg en Veiligheid
De gemeente Stein fungeert als penvoerder voor de uitgaven die voortvloeien uit de commissie Zorg en Veiligheid. Dit betekent dat de gemeente Stein de subsidies ontvangt vanuit ZonMW en ook de uitgaven doet. In 2025 wordt verwacht dat dit een bedrag van € 43.000 betreft.

Uitvoeringskosten volkshuisvestingsfonds
In 2023 heeft de gemeente Stein middelen ontvangen vanuit het volkshuisvestingsfonds voor een totaal bedrag van € 1.684.536.
Deze specifieke uitkering wordt toegekend voor de herstructurering van woningen en leefomgeving in Kwadrant Stein (Nieuwdorp). Tevens zijn er middelen ontvangen van de Provincie Limburg voor de begeleiding van € 76.000. Deze middelen zijn tevens als uitvoeringskosten beschikbaar gesteld. Voor 2025 betreft dit € 225.000.

Uitvoering Capaciteit, klimaat en energiebeleid
De uitkering Capaciteit klimaat en energiebeleid is bedoeld voor de inhuur van capaciteit voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Voor de uitvoer van de energievisie worden middelen ingezet vanuit deze specifieke uitkering. Voor 2025 betreft dit € 670.000.

Uitvoering Nationaal isolatie programma
De uitkering Nationaal isolatie programma ook wel lokale aanpak isolatie genaamd is gericht op het uitvoeren van een isolatieprogramma in slecht geïsoleerde woningen van zowel koop als huur

woningen. Van deze middelen wordt in 2025 een budget van € 845.000 ingezet voor de uitvoering van dit programma.

Energievisie
In het bestuursakkoord uit 2022 is een hoger ambitie niveau uitgesproken op duurzaamheid binnen de gemeente Stein. In 2023 is het uitvoeringsprogramma energievisie vastgesteld. De uitvoering van de programma's zal plaatsvinden vanaf 2024 - 2030. In 2024 en 2025 staat de uitvoering in het teken van incidentele projecten. Vanaf 2026 zijn de uitgave meer structureel van aard. In 2025 is voor de incidentele projecten uit deze visie een bedrag van € 390.000 opgenomen.

Opzet duurzaamheidshuis, loket en bus
Gemeenten Stein, Beek, en Sittard-Geleen gaan samenwerken aan één regionaal duurzaamheidsloket waar men laagdrempelig terecht kan voor onafhankelijke, betrouwbare informatie en inspiratie. Dit kan telefonisch, per e-mail en op twee fysieke plekken; een "duurzaamheidshuis" in Sittard-Geleen en een omgebouwde rondreizende bus. Voor de incidentele kosten is een budget beschikbaar voor 2025 van € 125.000.

Winstneming grondexploitatie Bramert Noord
De grondexploitatiebegroting sluit in 2025 met een positief resultaat op eindwaarde van € 412.000. Met inachtneming van de richtlijnen vindt winstneming plaats middels het 'Percentage of Completion', hierdoor bedraagt de winstneming in 2024 € 308.000 en in 2015€ 103.000 .
In overeenstemming met de nota 'Reserves en voorzieningen wordt het positieve resultaat ten gunste van de Algemene Reserve gebracht.

Bruteringsreserve de Maaskei Urmond
Voor de dekking van de kapitaallasten van de toekomstige nieuwbouw/renovatie is een bruteringsreserve kapitaallasten gevormd.

Egalisatiereserve BUIG
Er wordt een egalisatiereserve BUIG gevormd die ervoor gaat zorgen dat er een koppeling ontstaat tussen de lasten en de baten en dat we als gemeente minder gevoelig worden voor fluctuaties. In 2025 en 2026 wordt er een storting gedaan in deze reserve zodat er een buffer ontstaat voor de toekomst.

Informatiebeleidsplan 2025 en kalender 2024
Voor het wegwerken van de incidentele projecten is specialistische inhuur nodig gedurende de periode van dit project. Gelet op de aard en omvang van de werkzaamheden rechtvaardigt het deze projecten en bijbehorende inhuur als incidenteel te betitelen. Sommige projecten hebben een doorloop tot 2027.

Totaal saldo per taakveld

(x € 1.000)	2025 Lasten	2025 Baten	2025 Saldo	2026 Saldo	2027 Saldo	2028 Saldo
Bestuur	1.999	30	-1.969	-1.940	-1.892	-1.882
Mutaties reserves	5.342	6.674	1.332	547	633	474
Burgerzaken	1.302	535	-766	-764	-746	-769
Beheer overige gebouwen en gronden	198	57	-141	-141	-141	-145
Overhead	11.315	5	-11.310	-11.299	-10.977	-10.953
Treasury	52	937	885	859	838	811
OZB woningen	0	4.240	4.240	4.386	4.571	4.720
OZB niet-woningen	0	2.245	2.245	2.316	2.390	2.467
Belastingen overig	216	0	-216	-223	-228	-228
Algemene uitkering en overige uitkering	0	53.662	53.662	52.429	54.318	55.842
Overige baten en lasten	1.228	0	-1.228	-1.597	-2.117	-2.711
Bestuur en ondersteuning	21.651	68.384	46.733	44.575	46.648	47.626
Crisisbeheersing en Brandweer	1.980	110	-1.870	-1.917	-1.973	-2.035
Openbare orde en veiligheid	1.396	214	-1.182	-1.160	-1.158	-1.186
Veiligheid	3.376	324	-3.052	-3.076	-3.131	-3.221
Verkeer, wegen en water	5.544	508	-5.036	-5.517	-5.957	-6.434
Parkeren	120	0	-120	-140	-150	-153
Economische ontwikkeling	377	0	-377	-328	-200	-201
Bedrijfsloket- en regelingen	194	119	-75	-43	-38	-38
Economische promotie	632	216	-415	-261	-252	-247
Economie	1.202	335	-867	-632	-491	-486
Openbaar basisonderwijs	692	75	-617	-621	-626	-628
Onderwijshuisvesting	1.801	166	-1.636	-1.988	-2.183	-2.100
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.191	282	-909	-921	-948	-962
Onderwijs	3.684	523	-3.161	-3.530	-3.758	-3.690
Sportbeleid en activering	420	178	-242	-267	-386	-416
Sportaccommodaties	1.243	273	-970	-952	-903	-899
Cultuurpresentatie, productie participat	370	1	-369	-370	-379	-383
Musea	220	12	-208	-208	-197	-196
Cultureel erfgoed	155	0	-155	-155	-149	-149
Media	606	32	-574	-584	-488	-499
Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.156	196	-2.960	-3.064	-3.092	-3.131
Sport, cultuur en recreatie	6.171	692	-5.478	-5.600	-5.594	-5.673
Samenkracht en burgerparticipatie	4.848	1.318	-3.530	-3.282	-3.276	-3.310
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	12	12	12	12	12
Toegang en eerstelijnsvrz WMO	282	0	-282	-288	-295	-301
Toegang en eerstelijnsvrz Jeugd	443	-6	-449	-447	-460	-467
Toegang en eerstelijnsvrz Integraal	500	43	-457	-462	-469	-485
Inkomensregelingen	9.507	6.345	-3.162	-3.218	-3.275	-3.339
Begeleide participatie	2.347	0	-2.347	-2.185	-2.081	-1.956
Arbeidsparticipatie	143	0	-143	-143	-144	-144
Hulpdiensten en diensten (WMO)	820	229	-591	-418	-419	-413

Hulp bij het huishouden (WMO)	3.519	0	-3.519	-3.731	-4.042	-4.321
Begeleiding (WMO)	1.319	0	-1.319	-1.380	-1.444	-1.511
Dagbesteding (WMO)	530	0	-530	-541	-557	-581
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	131	0	-131	-134	-140	-149
Jeugdhulp ambulant lokaal	401	0	-401	-405	-409	-413
Jeugdhulp ambulant regionaal	5.309	0	-5.309	-5.453	-5.599	-5.759
Jeugdhulp met verblijf regionaal	714	0	-714	-739	-765	-782
Jeugdhulp met verblijf landelijk	360	0	-360	-359	-358	-357
PGB WMO	293	0	-293	-293	-293	-293
PGB Jeugd	53	0	-53	-54	-54	-55
Jeugdbescherming	114	0	-114	-117	-121	-119
Jeugdreclassering	57	0	-57	-58	-58	-58
Coordinatie en beleid WMO	1.086	0	-1.086	-1.100	-1.111	-1.117
Coordinatie en beleid Jeugd	602	0	-602	-611	-617	-621
Sociaal domein	33.378	7.940	-25.438	-25.407	-25.973	-26.538
Volksgezondheid	1.790	199	-1.591	-1.536	-1.557	-1.594
Riolering	2.465	3.428	963	1.029	1.112	1.165
Afval	3.497	4.692	1.195	1.297	1.289	1.276
Milieubeheer	3.341	1.709	-1.632	-1.216	-1.187	-1.202
Begraafplaatsen	163	40	-123	-131	-136	-141
Volksgezondheid en milieu	11.257	10.068	-1.188	-558	-479	-497
Ruimtelijke ordening	561	10	-551	-555	-556	-557
Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	2.307	2.395	88	-15	-15	-15
Wonen en bouwen	1.964	568	-1.397	-1.222	-1.043	-1.041
Ruimtelijke ordening en volkshuisvestiging	4.833	2.973	-1.860	-1.792	-1.614	-1.613
Totaal	**91.261**	**91.794**	**533**	**-1.677**	**-498**	**-679**

Reserves en voorzieningen

Volgens het BBV artikel 19, lid d en artikel 23 lid c moet in de toelichting op het overzicht van baten en lasten een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden opgenomen. In onderstaan overzicht zijn deze belangrijkste posten weergegeven. Tevens wordt het verloopoverzicht aangegeven van de voorzieningen.

De kenmerken van reserve en een voorziening zijn:

	Reserve	**Voorziening**
Vermogenscategorie	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Vormen en opheffen	Bevoegdheid gemeenteraad	Bevoegdheid gemeenteraad
Beschikkingsbevoegdheid	Raad	College
Toevoeging	Via resultaatbestemming	Loopt via de exploitatie
Onttrekking	Via resultaatbestemming	Rechtstreeks tlv voorziening
Financiele onderbouwing	Aangeraden niet verplicht vanuit de verslaggevingsregels	Verplicht
Negatief saldo	Niet toegestaan	Alleen tijdelijk en onder voorwaarden bij tariefegalisatie

Voor een verdere onderbouwing verwijzen wij naar de nota Reserves en Voorzieningen.

Verloop reserves

RESERVES	Stand 31-dec 2023	Stortin g 2024	Onttrekkin g 2024	Stand 31-dec 2024	Stortin g 2025	Onttrekkin g 2025	Stand 31-dec 2025	Stortin g 2026	Onttrekkin g 2026	Stand 31-dec 2026	Stortin g 2027	Onttrekkin g 2027	Stand 31-dec 2027	Stortin g 2028	Onttrekkin g 2028	Stand 31-dec 2028
Algemene reserve	18.365	328	1.079	17.614	103	5.858	11.860	0	475	11.385	0	148	11.237	0	70	11.167
Reserve knelpunten gemeentelijke huisvesting (B)	1.134	0	49	1.084	0	49	1.035	0	49	986	0	49	936	0	49	887
Reserve uitbreiding sporthal Stein (B)	61	0	20	41	0	20	20	0	20	0	0	0	0	0	0	0
Reserve sociaal domein	266	0	0	266	0	0	266	0	0	266	0	0	266	0	0	266
Reserve nieuwbouw IKC de Triviant (B)	105	0	26	79	0	26	54	0	26	28	0	26	2	0	2	0
Reserve Mergelakker (B)	84	0	17	68	0	17	51	0	17	34	0	17	17	0	17	0
Reserve MFC Stein (B)	197	0	7	191	0	7	184	0	7	177	0	7	170	0	7	164
Reserve Maaslandcentrum (B)	59	0	20	39	0	20	20	0	20	0	0	0	0	0	0	0
Reserve egalisatie afval	829	0	189	640	0	145	495	0	0	495	0	0	495	0	0	495
Reserve krimp	552	0	271	281	0	86	195	0	107	88	0	57	31	0	0	31
Reserve regiobijdrage	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290
Reserve incidentele investeringen (B)	827	0	76	751	0	73	678	0	73	605	0	73	533	0	73	460
Reserve archeologisch museum (B)	77	0	8	69	0	8	61	0	8	54	0	8	46	0	8	38
Reserve stationsomgeving (B)	1.000	0	0	1.000	0	25	975	0	25	950	0	25	925	0	25	900
Reserve bijdrage ESZL	254	0	75	179	0	0	179	0	0	179	0	0	179	0	0	179
Reserve bouwgrondexploitaties	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1
Reserve pilots duurzaamheid	169	0	0	169	0	168	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1
Reserve invoeringomgevingswet	295	102	218	179	0	0	179	0	0	179	0	0	179	0	0	179
Reserve parkeerplaats veer Berg ad Maas	326	0	14	313	0	14	299	0	14	286	0	14	272	0	14	258
Reserve parkeerplaats Steinerbos	200	50	10	240	0	10	230	0	10	220	0	10	210	0	10	200
Reserve noodfonds	924	0	0	924	0	0	924	0	0	924	0	0	924	0	0	924
Reserve uitvoeringsagenda toerisme 23-26	845	0	412	433	0	0	433	0	0	433	0	0	433	0	0	433
Reserve omscholingsfonds	500	0	0	500	0	150	350	0	0	350	0	0	350	0	0	350
Reserve budgetoverheveling	1.970	23	1.993	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve OBS de Maaskei	0	0	0	0	5.000	0	5.000	0	0	5.000	0	0	5.000	0	0	5.000
Egalisatiereserve BUIG	0	0	0	0	239	0	239	303	0	541	0	0	541	0	0	541
Totaal	**29.331**	**504**	**4.482**	**25.352**	**5.342**	**6.674**	**24.020**	**303**	**850**	**23.473**	**0**	**433**	**23.040**	**0**	**274**	**22.766**

Mutaties algemene reserve	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Rekeningresultaat	6.214		
Overschot Oekraine 2022	678		
Grondexploitaties	178	-8	103
Sanitaire units	-200		-90
Storting in reserve toerisme (bestuursakkoord)	-1.000		
Storting in omscholingsfonds (bestuursakkoord)	-500		
Doorgeschoven budgetten	-1.663		
Bijdrage kosten warmtenet		-179	
Energievisie			-222
Invoering Omgevingswet		-50	
Dekking programmamanager Chemelot		-100	-100
Bijdrage leefbaarheidsfonds omg. Chemelot			-25
Dekking kosten ICT beleidsplan		-359	-388
Dekking sloop-ontruimingskosten Steinerbos 2		-55	-33
Storting reserve OBS de Maaskei			-5.000
Totaal mutaties algemene reserve	**3.707**	**-751**	**-5.755**

Toelichting mutaties reserves

Reserve	Toelichting mutaties	Relatie programma	Bruterings reserve
Reserve knelpunten gemeentelijke huisvesting	Deze reserve wordt gevoed met de verkoopopbrengst van de grond (voormalig gemeentehuis) en ingezet ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten van het huidige gemeentehuis.	Bestuur en ondersteuning	ja
Reserve uitbreiding sporthal Stein	Deze reserve wordt ingezet ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten van de uitbreiding van de sporthal Merode.	Sport, cultuur en recreatie	ja
Reserve sociaal domein	Vanaf begrotingsjaar 2020 is er een andere systematiek rondom de reserve Sociaal Domein. De budgetneutraliteit binnen het totale domein is losgelaten, waardoor er geen verrekening meer plaats vindt met de reserve. De lasten binnen het Sociale Domein zijn naar een reëel niveau gebracht en zijn structureel geborgd binnen de exploitatie.	Sociaal domein	-
Reserve nieuwbouw IKC de Triviant	Deze reserve is gevoed met de opbrengst van de bouwgrondexploitatie Assevedo-straat en ingezet ter gedeeltelijke dekking van de exploitatielasten (huurpenningen) van Bredeschool IKC de Triviant.	Onderwijs	-

Reserve	Toelichting mutaties	Relatie programma	Bruterings reserve
Reserve Mergelakker	De opbrengsten uit de grondexploitatie worden aangewend ter dekking van investeringen ter realisatie van het huidige clubgebouw ter huisvesting van de voetbal- en tennisvereniging die van het sportcomplex gebruik maken.	Sport, cultuur en recreatie	ja
Reserve MFC Stein	De reserve is ingesteld voor het (gedeeltelijk) dekken van de kapitaallasten van het Multifunctioneel Centrum Stein. Daarnaast is in 2011 het teruggevorderde, teveel uitbetaalde subsidie aan het muziekonderwijs in deze reserve gestort. Dit ter dekking van de verhuiskosten na realisatie van het MFC.	Sociaal domein	ja
Reserve Maaslandcentrum	Betreft een bestemmingsreserve ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten die gemoeid zijn met de uitvoering van de revitalisering van het MLC. Deze reserve is gevoed met de opbrengst van de verkoop van het voormalig gemeentehuis van Elsloo.	Sociaal domein	ja
Reserve egalisatie afval	De kosten van het afvalcompartiment worden gedekt uit de opbrengsten binnen dit compartiment. Een saldo wordt verrekend met de egalisatiereserve afvalstoffenheffingen.	Volksgezondheid en milieu	-
Reserve krimp	De gemeente Stein ontving via de krimpmaatstaf geld uit het gemeentefonds. Om deze gelden in te zetten voor onderwerpen die met krimp te maken hebben is deze reserve gecreëerd.	Ruimtelijke ordening	-
Reserve MFC Regiofonds			-
Reserve incidentele investeringen	Een bijdrage in de bezuinigingstaakstelling in 2011 is gezocht in aanwending van een gedeelte van de algemene reserve (Kadernota 2012). Deze bezuiniging is onder andere gerealiseerd door het treffen van een bestemmingsreserve ter dekking van de afschrijvingskosten van incidentele investeringen.	Bestuur en ondersteuning	ja
Reserve archeologisch museum (B)	Betreft een bestemmingsreserve voor de afdekking van de kapitaallasten van de extra investering in 2013 van € 155.000.	Sport, cultuur en recreatie	ja

Reserve	Toelichting mutaties	Relatie programma	Bruterings reserve
Reserve stationsomgeving	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een amendement in de raad van 7 november 2013. Deze reserve wordt ingezet ter dekking van de afschrijvingslasten van de stationsomgeving Beek-Elsloo.	Ruimtelijke ordening	ja
Reserve bijdrage ESZL	De reserve bijdrage ESZL is in 2014 gevormd door in 6 x € 75.500 te onttrekken aan de krimpreserve en te storten in deze reserve. Voor de periode 2015 tot en met 2020 is de jaarlijkse bijdrage aan de ESZL afgedekt uit de vrijval van de structurele procesgelden voor de Regiovisie.	Verkeer, vervoer en waterstaat	ja
Reserve bouwgrondexploitaties	Deze reserve is ingesteld ter afdekking van de financiële gevolgen (afdekking kapitaallasten) voortvloeiende uit de gewijzigde verslagleggingsregels Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) Bouwgrondexploitaties per 1 januari 2016. De reserve wordt gevoed door de vrijval van de voorziening "Te verwachten verliezen", gedeelte Bramert-Noord fase 1 en fase 2. Deze vrijval ontstaat eveneens als gevolg van de gewijzigde verslagleggingsregels	Ruimtelijke ordening	-
Reserve pilots duurzaamheid	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een Coalitieakkoord 2018-2022 Kansrijk Besturen. De reserve wordt in de jaren 2019, 2020 en 2021 ingezet voor de uitvoering van de energievisie 2018-2021.	Volksgezondheid en milieu	-
Reserve invoering Omgevingswet	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een Coalitieakkoord 2018-2022 Kansrijk Besturen. De reserve wordt in 2019 en 2020 ingezet voor de implementatie van de nieuwe Omgevingswet.	Ruimtelijke ordening	-
Reserve parkeerplaats veer Berg ad Maas	Betreft een bestemmingsreserve ter dekking van de kapitaallasten die gemoeid zijn met de aanleg van de parkeerplaats bij het veer in Berg aan de Maas. Deze reserve wordt gevoed uit het budget van de toeristische uitvoeringsagenda.	Verkeer, vervoer en waterstaat	-

Reserve	Toelichting mutaties	Relatie programma	Bruterings reserve
Reserve parkeerplaats Steinerbos	Betreft een bestemmingsreserve ter dekking van de kapitaallasten die gemoeid zijn met de aanleg van de aanleg van de parkeerplaats Steinerbos. Deze reserve wordt gevoed uit het budget van de toeristische uitvoeringsagenda.	Verkeer, vervoer en waterstaat	-
Reserve noodfonds	Betreft een bestemmingsreserve ter dekking van extra lasten of minder baten gerelateerd aan corona. De reserve is ingesteld naar aanleiding van de middelen die zijn ontvangen van het Rijk. In het bestuursakkoord 2022-2026 Duurzaam bouwen met vertrouwen is opgenomen dat vanuit dit coronaherstelfonds ondernemers, verenigingen en instellingen zullen worden ondersteund.	Bestuur en ondersteuning	-
Reserve uitvoeringsagenda toerisme	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van het bestuursakkoord 2023-2026 Duurzaam bouwen met vertrouwen.	Sport, cultuur en recreatie	-
Reserve omscholingsfonds	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van het bestuursakkoord 2023-2026 Duurzaam bouwen met vertrouwen. De reserve wordt ingezet voor het omscholingsfonds. Dit omscholingsfonds moet ervoor zorgen dat inwoners die op dit moment minder kansrijk zijn op de arbeidsmarkt worden omgeschoold naar beroepen waar grote schaarste is.	Bestuur en ondersteuning	-
Reserve budgetoverheveling	Betreft een reserve voor het opvangen van budgetoverheveling.	Bestuur en ondersteuning	-
Reserve OBS de Maaskei	Betreft een bestemmingsreserve ter dekking van de kapitaallasten die gemoeid zijn met de renovatie van OBS de Maaskei.	Onderwijs	ja
Reserve egalisatie BUIG	Naar aanleiding van de kadernota 2025 wordt een egalisatiereserve BUIG gevormd die ervoor gaat zorgen dat er een koppeling ontstaat tussen de lasten en de baten en dat we als gemeente minder gevoelig worden voor fluctuaties. In 2025 en 2026 wordt er een storting gedaan in deze reserve zodat er een buffer ontstaat voor de toekomst.	Sociaal Domein	-

Verloop voorzieningen

VOORZIENINGEN	Stand 31-dec 2023	Storting 2024	Onttrekking 2024	Stand 31-dec 2024	Storting 2025	Onttrekking 2025	Stand 31-dec 2025	Storting 2026	Onttrekking 2026	Stand 31-dec 2026	Storting 2027	Onttrekking 2027	Stand 31-dec 2027	Storting 2028	Onttrekking 2028	Stand 31-dec 2028
Voorzieningen dubieuze vorderingen woonwagenbewoners	10	0	0	10	0	0	10	0	0	10	0	0	10	0	0	10
Voorziening groot onderhoud wegen	497	850	1.259	88	850	906	33	850	862	20	850	660	210	850	1.050	10
Voorzieningen verwachte verliezen gondexploitaties	279	336	279	336	0	0	336	0	0	336	0	0	336	0	336	0
Voorziening onderh. Kunstwerk en viaduct.	229	43	39	233	43	100	176	43	50	169	43	50	162	43	50	155
Voorziening kleine monumenten	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	1.068	32	32	1.068	32	32	1.068	32	32	1.068	32	32	1.068	32	32	1.068
Voorziening pensioenvoorziening (oud) wethouders	1.331	303	59	1.575	75	59	1.591	75	59	1.607	75	59	1.624	75	59	1.640
Voorziening dubieuze debiteuren	134	0	0	134	0	0	134	0	0	134	0	0	134	0	0	134
Voorziening (groot) bouwkundig onderhoud BOP	1.864	538	658	1.744	1.105	507	2.343	1.105	692	2.757	1.105	692	3.170	1.105	692	3.584
Voorziening groot sporttechnisch onderhoud	365	34	15	383	34	73	344	34	190	188	34	190	31	34	190	-125
Voorziening wethouderuitkeringen	269	35	105	199	20	90	129	0	52	77	0	73	4	0	73	-69
Voorziening riool (cf art 44 lid 2 BBV)	365	94	0	459	0	0	459	0	0	459	0	0	459	0	0	459
Voorziening RVU	0	53	9	44	0	18	26	0	18	8	0	8	0	0	0	0
Voorz verw verliezen voorm Vivaldi	83	0	0	83	0	0	83	0	0	83	0	0	83	0	0	83
Voorz dubieuze debiteuren TOZO	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12
Voorziening verlofsparen	41	20	0	61	20	0	81	20	0	101	20	0	121	20	0	141
Totaal	**6.549**	**2.338**	**2.454**	**6.433**	**2.179**	**1.784**	**6.828**	**2.158**	**1.955**	**7.031**	**2.158**	**1.763**	**7.426**	**2.158**	**2.480**	**7.105**

Toelichting mutaties voorziening

Voorziening	Toelichting mutaties	Relatie programma
Voorzieningen dubieuze vorderingen woonwagenbewoners	Ter afdekking van mogelijke oninbare vorderingen op woonwagenbewoners is de voorziening dubieuze vorderingen woonwagenbewoners gevormd.	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
Voorziening groot onderhoud gem huizen en fanfarezalen	De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende .	Samenkracht en burgerparticipatie
Voorziening groot onderhoud wegen	De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende onderhoudsplan.	Verkeer, vervoer en waterstaat
Voorzieningen verwachte verliezen grondexploitaties	De omvang deze voorziening moet voldoende zijn om de risico's af te dekken (zie paragraaf grondbeleid).	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
Voorziening onderh. Kunstwerk en viaduct.	De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende onderhoudsplan.	Verkeer, vervoer en waterstaat
Voorziening kleine monumenten	Het doel van deze voorziening is het uitvoeren van restauratie en achterstallig onderhoud kleine monumenten.	Sport, cultuur en recreatie
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken		Sociaal Domein
Voorziening planschades	Om te voorkomen dat planschadekosten voor rekening van de gemeente komen, door het verlenen van vrijstelling van het bestemmingsplan, is deze voorziening gevormd. Er wordt een overeenkomst gesloten tussen de initiatiefnemer en de gemeente. Vooraf wordt er een bedrag aan de gemeente betaald waaruit eventuele planschades worden betaald.	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
Voorziening pensioenvoorziening (oud) wethouders	De toekomstige pensioenrechten van de (oud) wethouders is bij Wet geregeld in de Wet APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers). Voor het realiseren van de verplichting ten aanzien van de verstreken diensttijd van de actieve wethouders, de oud-wethouders met wachtgeld en de oud-wethouders zonder wachtgeld, is deze voorziening gevormd.	Bestuur en ondersteuning
Voorziening dubieuze debiteuren	De toevoeging is gebaseerd op een inschatting van de oninbaarheid. Bedragen worden onttrokken zodra een debiteur daadwerkelijk oninbaar wordt verklaard.	Bestuur en ondersteuning
Voorziening (groot) bouwkundig onderhoud BOP	De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende onderhoudsplan.	Diverse programma's
Voorziening vordering verkoop vennootschap		Bestuur en ondersteuning
Voorziening wachtgeldverplichtingen	In verband met betalingen van toekomstige wachtgeldverplichtingen voor personeel is deze voorziening ingesteld.	Bestuur en ondersteuning

Voorziening	Toelichting mutaties	Relatie programma
Voorziening groot sporttechnisch onderhoud	De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende beheerplan.	Sport, cultuur en recreatie
Voorziening wethouderuitkeringen	In 2014 is deze voorziening gevormd in verband met betalingen van te verwachten wachtgelduitkeringen aan gewezen wethouders in de periode 2015 t/m 2026. om de jaarlijkse schommelingen in de uitkeringen aan gewezen wethouders te egaliseren.	Bestuur en ondersteuning
Voorziening riool (cf art 44 lid 2 BBV)	De rioolvoorziening is verwerkt op basis van nominale waarde en met inachtneming van artikel 44, lid 2 BBV. Vanuit het GRP is er geen inzicht in de wijze waarop het riooltarief is opgebouwd en is een voorziening op basis van artikel 44, lid 1 BBV niet mogelijk.	Volksgezondheid en milieu
Voorziening RVU	Bij de RVU nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. Aangezien de ex-medewerker in die periode geen activiteiten/prestaties voor de gemeente verricht, dient een voorziening te worden getroffen voor de financiële verplichting die de gemeente tegenover de ex-medewerker en de fiscus heeft op basis van deze regeling.	Bestuur en ondersteuning
Voorz verw verliezen voorm Vivaldi		Bestuur en ondersteuning
Voorziening verlofsparen	Naar aanleiding van nieuwe CAO, krijgt personeel de gelegenheid om verlof te sparen. Hiervoor is deze voorziening ingesteld.	Bestuur en ondersteuning

Uiteenzetting financiële positie

Belangrijk hierbij is dat het bij de financiële positie nadrukkelijk gaat om het beeld van de financiën over het begrotingsjaar en de daarop volgende jaren. De financiële positie speelt een belangrijke rol in het kader van een adequaat en integraal afwegingsproces betreffende de te varen koers op de korte, maar vooral op de middellange termijn.

Op basis van de uitgangspunten ontstaat het navolgende financieel beeld voor het jaar 2025-2028:

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Primaire begroting 2024	4.401	561	812	256
Mutaties raadsbesluiten				
Aanvullend krediet Groenewald	-181	-179	-177	
Programmamanager Chemelot				
Huisvesting wijkbeheer	-25	-88	-87	
Slotwijziging 2023	31	18	18	
Voorbereidingskrediet Steskensstraat	-15	-15	-15	-15
Bestuursrapportage 2024	1.211	661	615	410
Meicirculaire 2024	-717	958	774	805
Grondexploitatie Bruisend Hart	5	5	5	5
Totaal saldo voor begroting	**4.710**	**1.921**	**1.946**	**1.461**
Begroting 2025				
- Indexering	-67	-89	-51	173
- Kadernota	-3.051	-2.860	-2.682	-2.588
- Begroting	-810	-703	-312	-333
- Septembercirculaire	-249	56	601	608
Totaal saldo	**533**	**-1.677**	**-498**	**-679**
Incidentele lasten	8.994	2.221	778	865
Incidentele baten	8.646	2.130	835	865
Structureel saldo	**881**	**-1.586**	**-555**	**-679**

Investeringsplanning:
Onderstaand volgt een uitsplitsing van de investeringsplanning naar economisch en maatschappelijk nut:

Investeringsplanning	2025	2026	2027	2028
Economisch nut	11.483	7.497	5.371	3.309
Maatschappelijk nut	12.071	8.590	11.584	5.750
Financieel/Immaterieel vast actief	0	0	0	0
Totaal	**23.554**	**16.087**	**16.955**	**9.059**
*Correctie stelpost investeringsvolume**	*-3.500*	*-2.000*	*-1.695*	*0*
Totaal na correctie	**20.054**	**14.087**	**15.260**	**9.059**

*excl. onderwijs

EMU saldo

	Omschrijving	2024 x € 1000,- Volgens begroting 2024	2025 x € 1000,- Volgens begroting 2025	2026 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2026
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	26	-800	2.224
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	14.597	15.879	9.248
3.	Mutatie voorzieningen	-116	395	202
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-2.231	1.612	150
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo		**-12.456**	**-17.896**	**-6.972**

Geprognosticeerde balans

Omschrijving	Realisatie 31-12-23	Begroting 31-12-24	Begroting 31-12-25	Begroting 31-12-26	Begroting 31-12-27	Begroting 31-12-28
Immateriële vaste activa	*26*	*760*	*760*	*760*	*760*	*760*
- Afschrijvingen		26	0	0	0	0
- Investeringen		760	0	0	0	0
Materiële vaste activa	*93.306*	*107.169*	*123.048*	*132.298*	*142.383*	*145.970*
- Afschrijvingen		3.862	4.175	4.837	5.175	5.472
- Investeringen		17.725	20.054	14.087	15.260	9.059
Financiële vaste activa	*5.630*	*5.675*	*5.316*	*4.950*	*4.572*	*4.187*
Leningen woningbouwcorporaties	2.146	1.870	1.694	1.518	1.342	1.166
Overige langlopende leningen	2.815	3.137	2.954	2.764	2.562	2.353
Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Leningen aan deelneming	0	0	0	0	0	0
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	668	668	668	668	668	668
Totaal vaste activa	**98.962**	**113.604**	**129.124**	**138.008**	**147.715**	**150.917**
Vlottende activa:	16.212	13.981	15.593	15.743	14.852	14.852
- Voorraden	1.360	-871	741	891	0	0
- Vorderingen	12.569	12.569	12.569	12.569	12.569	12.569
- Liquide middelen	174	174	174	174	174	174
- Overlopende activa	2.109	2.109	2.109	2.109	2.109	2.109
Totaal vlottende activa	**16.213**	**13.981**	**15.593**	**15.743**	**14.852**	**14.852**
Totale activa	**115.175**	**127.585**	**144.717**	**153.751**	**162.567**	**165.769**

Omschrijving	Realisatie 31-12-23	Begroting 31-12-24	Begroting 31-12-25	Begroting 31-12-26	Begroting 31-12-27	Begroting 31-12-28
Eigen vermogen	*35.543*	*37.727*	*36.928*	*34.704*	*33.774*	*32.820*
- Algemene reserve	18.365	25.986	24.235	24.293	22.468	21.900
- Bestemmingsreserves	10.964	7.737	12.160	12.088	11.804	11.599
-Resultaat	6.214	4.004	533	-1.677	-498	-679
Voorzieningen	*5.354*	*5.043*	*5.438*	*5.641*	*6.036*	*5.715*
- toevoegingen aan voorzieningen		2.143	2.147	2.126	2.126	2.126
- onttrekkingen aan voorzieningen		2.454	1.752	1.923	1.731	2.448
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	*54.679*	*65.216*	*82.753*	*93.807*	*103.158*	*107.635*
- Onderhandse leningen	54.661	65.198	82.735	93.789	103.140	107.617
- Door derden belegde gelden	3	3	3	3	3	3
- Waarborgsommen	15	15	15	15	15	15
Totaal vaste passiva	**95.576**	**107.986**	**125.118**	**134.152**	**142.968**	**146.170**
Vlottende passiva:						
Vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	*8.620*	*8.620*	*8.620*	*8.620*	*8.620*	*8.620*
- Kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0
- Banksaldi	637	637	637	637	637	637
- Overige schulden	7.983	7.983	7.983	7.983	7.983	7.983
Overlopende passiva	*10.979*	*10.979*	*10.979*	*10.979*	*10.979*	*10.979*
Totaal vlottende passiva	**19.599**	**19.599**	**19.599**	**19.599**	**19.599**	**19.599**
Totaal passiva	**115.175**	**127.585**	**144.717**	**153.751**	**162.567**	**165.769**

Investeringsplanning 2025-2028

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Aanschaf meubilair en inrichting gemeent	24	24	24	24
Ipads tbv raadsleden	0	12	0	0
Telefoontoestellen	0	0	0	150
Hardware werkplekken mobiele devices	0	0	0	220
Camerasysteem gemeentehuis	0	0	0	36
Zaak / DMS / Makelaar	0	0	375	0
Bus wijk Urmond 9	0	0	0	53
Maaimachine 3delig	140	0	0	0
Renovatie gebouw wijkbeheer	644	0	0	0
Technische installaties gebouw wijkbehee	169	0	0	0
WTB installaties gebouw wijkbeheer	555	0	0	0
Bestuur en ondersteuning	**1.532**	**36**	**399**	**483**
Vervangen camera's cameratoezicht	0	0	60	0
Veiligheid	**0**	**0**	**60**	**0**
Verkeerskundige aanpassingen Bergerstr	635	0	0	0
LED armaturen openbare verlichting	166	0	0	0
GGA Stein centrum wegen	0	0	50	1.100
Vervangen lichtmasten	142	47	31	0
Verkeersmaatr veilige schoolomgeving	200	200	0	0
Aanpassen rotonde Steinerweg-Koolweg	810	0	0	0
Jaagpaden Julianakanaal	1.000	0	0	0
Doorfietspad/op-afrit Elsloo	2.330	1.200	0	0
Gebiedsvisie Dorine Verschureplein	250	750	0	0
Opknappen Beatrixplein	366	0	0	0
GGA Nieuwdorp (wegen)	419	2.794	2.794	0
GGA Meers	100	2.500	2.500	0
Fietspadenstructuur	600	0	0	0
Herstel oude dorpskern Catsop	0	675	0	0
Reconstructie Mich.de Ruyterstr (wegen)	1.200	0	0	0
Herinrichting Koolweg	525	525	0	0
Doorfietspad	750	0	0	0
Grote Straat Beekstraat (wegen)	430	0	0	0
Heerstraat Zuid (wegen)	0	0	50	1.650
Kruising Meerser Eindstraat-Maasbanderke	150	0	0	0
Nieuwdorp upgrade kerkplein	0	50	50	0
Herinrichting Dross. Jonker van Kesselst	50	650	0	0
Rotonde Gerichtstraat / Heerstraat-Noord	0	50	550	0
Rotonde Steinderweg / Merodestraat	0	50	600	0
Aanpak rotonde Heerstraat-Zuid / Heistee	0	0	0	400
Aanpak rotonde Steinderweg / Helmbloem	0	0	0	400
Herinrichting Omphaliusstraat	0	0	0	350
Herinrichting Gerichtstraat	0	0	0	750
Herinrichting Heerstraat-Noord	0	100	1.900	0
Beekstraat / De Bath - realiseren parkee	550	0	0	0
Herinrichting Odalaan	0	0	100	0
Reconstructie Mauritslaan/Heirstraat	0	100	2.400	0

Siekendaal weg Beek-Elsloo	470	0	0	0
Herstel oude dorpskern Urmond	750	0	0	0
Omvormen jaagpad Molenweg tot fietspad	184	0	0	0
Investering verkeer /GGA tbv uren	334	337	338	339
Verkeer vervoer en waterstaat	**12.410**	**10.027**	**11.362**	**4.989**
Uitbreiding Groenewald meubilair	204	0	0	0
Uitbreiding Groenewald technische instal	850	0	0	0
Uitbreiding Groenewald bouwkosten	2.551	0	0	0
Renovatie OBS de Maaskei	2.500	2.500	0	0
Onderwijs	**6.106**	**2.500**	**0**	**0**
Vervangen speelvoorzieningen	250	275	45	0
Vervangen accom.afrastering voetb Urmond	30	0	0	0
Vervangen ballenvangers voetb Molenpark	14	0	0	0
Nieuwdorp buurttuin	0	0	450	0
Maaiarm	38	0	0	0
Sport, cultuur en recreatie	**332**	**275**	**495**	**0**
Vervangen pompgemalen	44	44	44	44
GGA Stein centrum riool	0	0	50	1.100
Bus Stein Schoon 8	0	0	0	53
Rioned riool	27	0	0	0
Vervangen en relinen vrijvervalriolen	775	880	740	500
Wateroverlastmaatregelen	1.010	975	975	980
Emissie maatregelen	50	150	1.580	0
Afkoppelen riolen	200	200	200	200
GGA Meers riool	0	1.000	500	0
Aanp rotonde Steinerweg-Koolweg (riool)	350	0	0	0
Opknappen Beatrixplein (riool)	140	0	0	0
Grote Straat Beekstraat (riool)	278	0	0	0
Heerstraat Zuid (riool)	0	0	50	710
Walstraat e.o. (riool)	0	0	500	0
Reconstructie Mich. de Ruyterstr (riool)	300	0	0	0
Volksgezondheid en milieu	**3.174**	**3.249**	**4.639**	**3.587**
Totaal	**23.554**	**16.087**	**16.955**	**9.059**

% Correctie (excl. onderwijs)*	20%	15%	10%	0%
Correctie investeringsvolume	**-3.500**	**-2.000**	**-1.695**	**0**
Totaal na correctie	**20.054**	**14.087**	**15.260**	**9.059**

* In het kader van een reële investeringsplanning is er in de meerjarenraming rekening gehouden dat van de totaal geraamde investeringsbedragen in 2025 80%, in 2026 85 %, en in 2027 90% wordt besteed. Dit wordt met name verwacht door externe onzekerheden en afhankelijkheden. Omdat niet van te voren te bepalen is welke investeringen vertraging oplopen in de uitvoering, wordt het investeringsvolume met een percentage omlaag gebracht. Het uitgangspunt is om op korte termijn de investeringsplanning naar een reëler niveau te brengen waardoor de stelpost (correctie) afgebouwd kan worden.

Bestuur en ondersteuning

Aanschaf meubilair en inrichting gemeentehuis
Dit betreft een reguliere investering om jaarlijks een deel van het meubilair (exclusief burostoelen) in het gemeentehuis te kunnen vervangen. Daarnaast kunnen kleine aanpassingen in de inrichting van het gebouw hiermee bekostigd worden.

Ipads voor raadsleden
Op basis van het vervangingsschema worden in 2026 de iPads voor de raadsleden vervangen.

Telefoontoestellen
Op basis van het vervangingsschema worden in 2028 de telefoontoestellen vervangen.

Hardware werkplekken mobiele devices
Dit betreft een reguliere investering om in 2028 de mobiele devices te kunnen vervangen.

Camerasysteem gemeentehuis
Dit betreft de reguliere vervanging in 2028 van het camera- en overvalsysteem in en rondom het gemeentehuis.

Zaak / DMS / Makelaar
Dit betreft een reguliere investering om het huidige Zaaksysteem, het Document Management Systeem (DMS) en de Makelaar in 2027 te kunnen vervangen.

Bus wijk Urmond 9
De in 2025 geplande vervanging van een bus die ingezet wordt voor het plantsoenonderhoud in het deelgebied Urmond wordt doorgeschoven naar 2028 en daarmee ook het budget van
€ 53.000.

Bus transport 12
De in 2025 geplande vervanging van een bus die ingezet wordt voor het transport van zwaarder materieel wordt doorgeschoven naar 2028 en daarmee ook het budget van € 53.000.

Maaimachine 3delig
Op basis van het vervangingsschema wordt in 2025 de maaimachine voor het maaien van grootschalige gazons vervangen.

Veiligheid

Vervangen camera's cameratoezicht
Dit betreft de reguliere vervanging in 2027 van de camera's in het kader van het gemeentelijk cameratoezicht voor de handhaving van de openbare orde.

Verkeer, vervoer en waterstaat

Verkeerskundige aanpassingen Bergerstr
In 2024 is gestart met de voorbereiding van de verkeerskundige aanpassingen van de Bergerstraat tussen de Veerweg en de komgrens Nattenhoven. In het kader van projectmatig werken wordt ook een rioolmaatregel tegen wateroverlast uitgevoerd in de Nattenhovener Koestraat. De uitvoering wordt in 2025 opgepakt.
Op basis van de opgestelde raming blijkt dat er een aanvulling op het budget nodig is van
€ 255.000 voor de reconstructie van de weg.
De werkzaamheden voor de maatregelen op het gebied van Wateroverlast (Water op Straat) vallen ongeveer gelijk met het hiervoor ter beschikking gestelde budget voor wateroverlastmaatregelen.

LED armaturen openbare verlichting
Afgelopen jaren heeft de gemeente Stein conform het Beleidsplan Openbare Verlichting bijna alle conventionele armaturen planmatig vervangen door LED armaturen. Binnen de gemeente zijn nog circa 900 armaturen die vervangen moeten worden.

GGA Stein centrum wegen
In 2027 is de start van de voorbereidingen van GGA Stein centrum voorzien. GGA staat voor grootschalige gebiedsgewijze aanpak. Binnen en rondom dit gebied spelen zich veel ontwikkelingen zoals woningbouw, verduurzamingsopgave woningbouw, mogelijke aanleg WZL (Warmtenet Zuid-Limburg) en de onderhoudstoestand van de openbare ruimte.

Eind 2024 is de actualisatie van de gebiedsvisie en een vooronderzoek (o.a. onderhoudstoestand wegen en riool en impact WZL) opgestart. De uitkomsten van dit onderzoek kan nog leiden tot bijstelling van de planning en bijstellen van de benodigde investeringen 2027 en verder.

Vervangen lichtmasten
Betreft het vervangen van lichtmasten conform het vastgestelde beleidsplan.

Verkeersmaatr veilige schoolomgeving
Eind 2020 is het Mobiliteitsplan 2021-2025 vastgesteld. Onderdeel van dit Mobiliteitsplan is het Meerjaren Investerings Plan Verkeer 2021-2025 (MIP Verkeer 2021-2025). In dit MIP Verkeer is een doorkijk gemaakt welke korte termijn projecten de komende jaren vanuit het budget Verkeersmaatregelen / Veilige schoolomgeving worden uitgevoerd. In 2024 - met uitloop naar 2025 - worden de volgende projecten uitgevoerd:

1. Aanleggen sluis Raadhuisstraat te Urmond
2. Aanpak kruising Beekstraat - Bergstraat
3. Kruising Raadhuisstraat - Grotestraat te Urmond
4. Kruising Kapelaan Berixstraat / Maasbandkerkweg

Voor 2025 wordt de omgeving OBS de Maaskei te Urmond aangepakt. In overleg met de school worden maatregelen getroffen om de verkeerssituatie rondom de school te verbeteren.

Voor het project 'herstel oude dorpskern Catsop' wordt een bijdrage vanuit het verkeersarrangement Daalstraat toegekend van € 50.000.

Aanpassen rotonde Steinerweg-Koolweg
De rotonde gelegen op de kruising Steinderweg-Koolweg is aan groot onderhoud toe. Bij dit onderhoud willen wij ook de rotonde ook aanpassen aan de laatste inzichten op gebied van verkeer en onderhoud.

De uitvoering stond gepland voor 2024 maar zal mede door het versterken van de afwateringsstructuur van de Steinderweg conform het water - klimaatadoptatieplan.
en capaciteit Nutsbedrijven verschuiven naar 2025. Ook wordt er bekeken of dit met project herinrichting Koolweg gecombineerd kan worden.

Jaagpaden Julianakanaal
Jaagpaden langs het Julianakanaal worden gebruikt door fietsers en voetgangers met recreatieve en utilitaire doeleinden. Afgelopen jaren zijn enkele jaagpaden als voetpad verbeterd en zijn sommige delen opgewaardeerd naar een fietspad. Op basis van de Visie Fietspadenstructuur bekijken we met Rijkswaterstaat verder naar de mogelijkheden om voetpaden te verbeteren en eventueel op te waarderen naar fietspad.

Doorfietspad/op-afrit Elsloo
De bereikbaarheid van de bedrijventerreinen en de Chemelot Campus zijn van groot belang om onze sterke economische positie te behouden. Om die situatie ook op langere termijn te kunnen garanderen blijven investeringen op het gebied van verbetering van infrastructuur noodzakelijk. We investeren daarom in de infrastructuur rond het bedrijventerrein in Elsloo, de bereikbaarheid van Station Beek-Elsloo en het creëren van een snelfietsroute langs ons hoofdroutenetwerk.
In 2022 is hiervoor gestart met het project 'Aanpak rotondes en op- en afritten Businesspark Stein'. Het project heeft tot doel om het wegennet te verbeteren, de doorstroming te bevorderen en de verkeersveiligheid te verbeteren. Het project heeft impact op en raakvlakken met meerdere (toekomstige) projecten langs dit traject van zowel gemeente als provincie Limburg. Het betreft onder andere het project 'Snelfietsroute Maastricht-Sittard' van de provincie en het project 'Stationsomgeving Beek - Elsloo'. De provincie heeft € 2,4 miljoen subsidie verstrekt voor het doorfietspad op Steins en Beeks grondgebied.

De uitvoering vindt gefaseerd plaats in 2025 en 2026.

Gebiedsvisie Dorine Verschureplein
Het plan voor de herinrichting van het Dorine Verschureplein, als onderdeel van een bredere ruimtelijke ontwikkeling, wordt met inbreng van omwonenden en omliggende bedrijven vormgegeven. Ruimte voor ontmoeten, meer groen en een verbeterde verkeersstroom en parkeergelegenheden zijn belangrijke onderdelen. De scope of afbakening van het plangebied zal integraal bepaald worden.
Q3 2024 is gestart met de werkzaamheden om te komen tot de gebiedsvisie voor het plein en omgeving wat vertaald zal worden in een ontwerp.
Medio 2025 volgt een uitvoeringsontwerp welke naar verwachting in 2026 kan worden aanbesteed.

Opknappen Beatrixplein
In 2024 is gestart met het voorbereiden van de herinrichting van het Beatrixplein om te komen tot een integraal inrichtingsplan. De omgeving is bij deze voorbereidingen betrokken. De daadwerkelijke uitvoering is voorzien in 2025.

GGA Nieuwdorp (wegen)
Op basis van het bestuursakkoord 2022-2026 zijn extra middelen opgenomen voor de gebiedsgerichte aanpakken (GGA), waaronder ook GGA Nieuwdorp. De voorbereiding voor de projecten in Nieuwdorp zijn gestart in 2024 met een doorloop naar 2025. De uitvoering volgt de voortgang van de bouwwerkzaamheden en vindt vervolgens (deels gefaseerd) plaats in de periode 2025 tot en met 2027. Tevens heeft er indexering plaatsgevonden, waarmee wordt voorgesteld het budget te verhogen met 25%.

GGA Meers
Diverse wegen en riolering in Meers zijn aan groot onderhoud toe. Wij willen de benodigde werkzaamheden gebiedsgericht aanpakken door samen met de bewoners tot een nieuwe toekomstbestendige inrichting te komen. De voorbereiding van het project start in 2024. Ontwerp en voorbereiding vindt plaats in 2025. Door de aanpassing van het stroomnetwerk door Enexis vindt de uitvoering van de GebiedsGerichte Aanpak plaats in 2026 en 2027. Het bijbehorende uitvoeringsbudget wordt doorgeschoven naar 2026 en 2027.

Fietspadenstructuur
Stein profileert zich steeds meer als fiets- en wandelgemeente. Daarbij hoort een nieuwe visie op de inrichting voor de fietser en wandelaar. In de komende periode zullen wij ons inzetten voor het inrichten van een aantal woongebieden en wegen waarbij de automobilist “te gast” is. Het wonen en leven in een prettige en veilige omgeving staat daarbij centraal en is leidend. Bovendien kijken we naar een betere scheiding tussen utilitair en recreatief fietsverkeer en wielrenners.

Herstel oude dorpskernen Catsop
Op basis van het bestuursakkoord 2022-2026 is in de meerjarige investeringsplanning een bedrag van €1,5 miljoen opgenomen voor het herstel van oude dorpskernen. Het beschikbaar gestelde budget is in deze begroting opgesplitst in herstel oude dorpskern Catsop en herstel oude dorpskern Urmond.

Catsop
In 2024 wordt voor Catsop onderzocht welke maatregelen kunnen worden getroffen om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren en de dorpskern historisch te maken. Het opwaarderen van het gebied draagt naast het verbeteren van de leefbaarheid tevens bij aan het versterken van het toeristisch recreatief profiel. Onder leefbaarheid wordt tevens het verbeteren van de verkeerskundige situatie en kleine maatregelen aan het riool verstaan.
In 2025 doet Enexis aanpassingen aan de gasleiding. Uitvoering vindt plaats in 2026.

Reconstructie Mich. de Ruyterstraat (wegen)
In 2024 is de projectvoorbereiding opgestart, heeft afstemming met de omgeving plaatsgevonden en is de aannemer geselecteerd die het werk kan gaan uitvoeren. Begin 2025 kan gestart worden met de daadwerkelijke uitvoering. Om de realisatie mogelijk te maken wordt voorgesteld het budget te verhogen met € 200.000.

Herinrichting Koolweg
De uitvoering voor de herinrichting Koolweg stond gepland voor 2026. Aangezien er wordt bekeken of dit project gecombineerd kan worden met de aanpassing van de rotonde Steinerweg-Koolweg, wordt voorgesteld het budget naar 2025 en 2026 te verschuiven.

Doorfietspad
Op grond van het bestuursakkoord 2022-2026 is in de meerjarige investeringsplanning in 2025 een investeringsbudget van € 750.000 opgenomen voor de aanleg van het doorfietspad. Deze is gekoppeld aan project doorfietspad /op- en afrit Elsloo.

Grote Straat Beekstraat (wegen)
In Oud Urmond spelen diverse vraagstukken die een directie relatie hebben met de openbare ruimte. In de begroting zijn hiervoor ook diverse investeringen opgenomen. Een hiervan is het aanpassen van de Grote Straat Beekstraat. Deze is afkomstig uit het verkeersarrangement.
Na de start van het omgevingsdialoog in 2024, om te komen tot een integraal plan voor Oud Urmond en om inzage te geven in kosten en mogelijke varianten, is de uitvoering voorzien in 2025.

Kruising Meerser Eindstraat-Maasbanderkerkweg
Op de kruising Meerser Eindstraat - Maasbanderkerkweg wordt in 2025 een T-kruising aangelegd om de verkeersveiligheid te verhogen.

Nieuwdorp upgrade kerkplein
Nieuwdorp upgrade kerkplein behoort bij de gebiedsgerichte aanpak Nieuwdorp, meer specifiek Bruisend Hart. De kosten voor de upgrade kerkplein vallen onder de totale gemeentelijke plankosten,
ruim € 3,2 miljoen. De upgrade van het kerkplein maakt deel uit van de aanleg van de openbare ruimte en zal pas plaatsvinden in 2027.

Herinrichting Dross. Jonker van Kesselst
In 2025 worden de voorbereidingen voor de herinrichting van de Dross. Jonker van Kesselstraat opgestart. De uitvoering staat gepland voor 2026. Hierbij zal afgestemd worden met werkzaamheden die mogelijk voorzien worden in het project GGA Stein centrum.

Rotonde Gerichtstraat / Heerstraat-Noord
In het verkeersarrangement is opgenomen om een rotonde aan te leggen op de kruising Gerichtstraat / Heerstraat Noord. Met deze rotonde wordt de snelheid ter plekke verlaagd en wordt het voor langzaam verkeer veiliger om over te steken.

Rotonde Steinderweg / Merodestraat
In het verkeersarrangement is opgenomen om een rotonde aan te brengen op de kruising Steinderweg / Merodestraat. Met deze rotonde wordt de snelheid ter plekke verlaagd en wordt het voor scholieren veiliger om de Steinderweg over te steken.

Aanpak rotonde Heerstraat-Zuid / Heistee
In het verkeersarrangement is opgenomen om de rotonde op te knappen en opnieuw in te richten volgens de laatste richtlijnen.

Aanpak rotonde Steinderweg / Helmbloem
De rotonde wordt gerenoveerd omdat de onderhoudstoestand slecht is.

Herinrichting Omphaliusstraat
Het brede profiel in de Omphaliusstraat nodigt uit om te hard te rijden. De weg wordt gerenoveerd en versmald om de snelheid te verlagen. De investering is doorgeschoven naar 2028.

Herinrichting Gerichtstraat
Op basis van schouw is vastgesteld dat de staat van onderhoud van de Gerichtstraat voldoende is, waardoor de uitvoering naar 2028 is geschoven. Voor de opdrachtverstrekking en uitvoering wordt wel een relatie gelegd met de aanleg van een rotonde op de kruising Gerichtstraat/Heerstraat-Noord, welke in 2027 zal worden gerealiseerd. Uitvoering van de herinrichting zal dan ook hierop aansluiten en begin 2028 opstarten.

Herinrichting Heerstraat-Noord
In het verkeersarrangement is opgenomen om de Heerstraat Noord zodanig in te richten dat de snelheid verlaagd wordt en de verkeersveiligheid toeneemt.

Beekstraat / De Bath - realiseren parkeerplaatsen
Met het realiseren van parkeerplaatsen op de Bath, wordt de parkeerdruk in de Beekstraat verlaagt en wordt de doorgang ter plekke voor grotere voertuigen verbeterd. De parkeerplaatsen kunnen ook door toeristen gebruikt worden die van de natuur tussen de Maas en het kanaal willen genieten.

Herinrichting Odalaan
De onderhoudstoestand van de Odalaan is slecht. De weg dient gerenoveerd te worden.

Reconstructie Mauritslaan/Heirstraat
De Mauritslaan/Heirstraat zijn momenteel gebiedsontsluitingswegen waar 50 km per uur gereden mag worden. In het bestuursakkoord is beschreven om deze wegen terug te brengen naar de nieuwe landelijke categorie gebiedsontsluitingsweg 30 km/h. Om dit te kunnen realiseren is een andere inrichting van het wegprofiel noodzakelijk.
Bij afronding van werkzaamheden aan de brug (opdrachtgever hiervan is Rijkswaterstaat) kan een gedeelte van de reconstructiewerkzaamheden worden gekoppeld en daarmee de hellingbaan worden uitgevoerd.

Siekendaal weg Beek-Elsloo
Door de gemeente Beek wordt in 2024 de Siekendaalweg op hun grondgebied gereconstrueerd. Het gedeelte op Steins grondgebied moet ook op korte termijn gereconstrueerd worden. Dit wordt samen met gemeente Beek opgepakt. Hiermee wordt de overlast voor het verkeer beperkt. Tevens worden maatregelen genomen om de wateroverlast in Catsop te beperken.

Herstel oude dorpskernen Urmond
Op basis van het bestuursakkoord 2022-2026 is in de meerjarige investeringsplanning een bedrag van €1,5 miljoen opgenomen voor het herstel van oude dorpskernen. Het beschikbaar gestelde budget is in deze begroting opgesplitst in herstel oude dorpskern Catsop en herstel oude dorpskern Oud Urmond.

Oud-Urmond
In Oud Urmond spelen diverse vraagstukken die een directie relatie hebben met de openbare ruimte. In de begroting zijn hiervoor ook diverse investeringen opgenomen die verdeeld zijn over meerdere planjaren. Zo komen er diverse maatregelen uit het verkeersarrangement en is uitvoeren van onderhoud aan wegen en riool noodzakelijk door de slechte onderhoudstoestand. Daarnaast spelen er nog diverse maatschappelijke ontwikkelingen, particuliere initiatieven en input van het erfgoedbeleid. We hebben hier gekozen voor een integrale aanpak.

Omvormen jaagpad Molenweg tot fietspad
Het jaagpad langs het Kanaal wordt vanaf de Kanaalboulevard aangesloten op de Molenweg Zuid. Rijkswaterstaat heeft uitgesproken het resterende deel langs het kanaal richting de Bergerweg te herstellen. De exacte uitvoeringstermijn hiervan is nog onbekend.

Onderwijs

Uitbreiding Groenewald
In de raadsvergadering van 14 december 2023 is besloten een aanvullend krediet beschikbaar te stellen voor de uitbreiding van Groenewald. Naar aanleiding hiervan is Stichting LVO, als bouwheer, verzocht een nieuw bevoorschottingsschema op te stellen. Van het te bevoorschotten bedrag wordt 75% geboekt op de bouwkosten en 25% op de technische installaties. Voor 2025 dient een bedrag te worden overgemaakt van € 3.401.980. Uitgaande van de genoemde percentages ziet de verdeling er als volgt uit:

- bouwkosten: € 2.551.485
- technische installaties: € 850.495

Renovatie OBS de Maaskei
Naar aanleiding van een aangenomen motie omtrent de ruimtelijke situatie bij de locatie Urmond van openbare basisschool De Maaskei is er groen licht gegeven om de voorbereidingen te starten voor de business case. Met onze raadsinformatiebrief van 13 juni 2024 hebben wij u geinformeerd over de resultaten van de aanbestedingsprocedure in verband met de bureaukeuze. Ook het door de RO groep opgestelde plan van aanpak was bijgevoegd. Besluitvorming over het eindrapport is voorzien in het 1e kwartaal van 2025. Er is een investeringskrediet opgenomen van indicatief € 5.000.000 vooruitlopende op de uitkomst van de businesscase.

Sport cultuur en recreatie

Vervangen speelvoorzieningen
Op 14 december 2023 is het beleidsplan Buiten in Beweging vastgesteld. Dit plan omvat onze ambities voor de komende jaren op het gebied van sporten, bewegen, spelen en ontmoeten in de openbare ruimte. De datum 30 juli 2024 is het bijhorende uitvoeringsplan vastgesteld. Hierin is vastgelegd wat we de komende jaren gaan doen op dit vlak. Zo gaan we onder meer twintig openbare speel- en sportvoorzieningen in onze gemeente nieuw aanleggen en/of opnieuw inrichten. Deze moeten zoveel mogelijk beschikbaar, toegankelijk én aantrekkelijk zijn/blijven.

De totale investeringsopgave voor de bestaande én nieuwe speel- en sportplekken bedraagt in de periode 2024-2027 in totaal: € 835.000,-.

Voor 2025 is € 250.000 gereserveerd voor nieuw aan te leggen speelplekken en te vernieuwen speelplekken. Dit is inclusief de kosten voor de begeleiding van de aanbesteding Uitvoeringsplan

'Buiten in beweging' om te komen tot partij(-en) die het gegund word(en)t om de nieuwe en te vernieuwen speelplekken te realiseren.

Vervangen accom.afrastering voetb Urmond
Dit betreft een geplande vervanging van de afrastering op het Molenpark in Urmond.

Vervangen ballenvangers voetb Molenpark
Dit betreft een geplande vervanging van de ballenvangers op het Molenpark in Urmond.

Nieuwdorp buurttuin
Nieuwdorp buurttuin behoort bij de gebiedsgerichte aanpak Nieuwdorp, meer specifiek Bruisend Hart.
De kosten voor de aanleg van de buurttuin vallen onder de totale gemeentelijke plankosten, ruim € 3,2 miljoen. De aanleg van de buurttuin zal pas plaatsvinden in 2027.

Maaiarm
In het kader van het onderhoud van (o.a.) jaagpaden wordt geïnvesteerd in een maaiarm voor de nieuwe tractor.

Volksgezondheid en milieu

Vervangen pompgemalen
Het onderhoud en beheer van de pompgemalen wordt door WBL (Waterschapsbedrijf Limburg) uitgevoerd. WBL heeft aangegeven dat van de meeste pompgemalen de elektromechanische installaties en pompen technisch en economisch zijn afgeschreven. De komende jaren wordt jaarlijks een deel van de pompen en elektromechanische gedeelte vervangen.

GGA Stein centrum riool
In 2027 is de start van de voorbereidingen van GGA Stein centrum voorzien. Binnen en rondom dit gebied spelen zich veel ontwikkelingen zoals woningbouw, verduurzamingsopgave woningbouw, mogelijke aanleg Warmtenet Zuid-Limburg (WZL) en de onderhoudstoestand van de openbare ruimte. Eind 2024 is de actualisatie van de gebiedsvisie en een vooronderzoek (o.a. onderhoudstoestand wegen en riool en impact WZL) opgestart. De uitkomsten van dit onderzoek kan nog leiden tot bijstelling van de planning en bijstellen van de benodigde investeringen 2027 en verder.

Bus Stein Schoon 8
Conform vervangingsschema wordt deze bus vervangen in 2025. De bus wordt gebruikt voor plantsoenonderhoud in het deelgebied Stein.

Rioned riool
In 2025 wordt de rioolaanhangwagen vervangen. De riool-aanhangwagen wordt door eigen dienst gebruikt voor het verhelpen van verstoppingen in riolen hoofdzakelijk huisaansluitingen. Met de rioolaanhangwagen kunnen we op een adequate en met een korte reactietijd reageren op meldingen van burgers waardoor wordt bijgedragen aan de leefbaarheid van onze gemeente.

Vervangen en relinen vrijvervalriolen
In het meerjareninvesteringsplan zijn op basis van het projectenplan van het Beleidsplan Water & klimaatadaptatie investeringsbudgetten opgenomen voor het vervangen en relinen van vrijvalriolen.

Wateroverlastmaatregelen
Op basis van het in 2021 afgeronde BRP+ en de klimaatstresstest voeren we op veel plaatsen binnen de gemeente verbetermaatregelen door. Voor een aantal maatregelen vindt voorafgaand aan de uitvoering nog onderzoek plaats om te optimaliseren en de plannen af te stemmen met de omgeving.

Emissie maatregelen
Op basis van het in 2021 afgeronde BRP+ en de klimaatstresstest voeren we op veel plaatsen binnen de gemeente verbetermaatregelen door. We hebben maatregelen opgenomen om de emissies vanuit het rioolstelsel op de ontvangende beken te beperken (KRW maatregelen).

Afkoppelen riolen
Het afkoppelen van regenwater is zorgen dat het regenwater niet meer naar de rioolwaterzuivering wordt afgevoerd maar naar de bodem of watersysteem. Afkoppelen draagt bij aan het bestrijden van meerdere klimaateffecten, zoals bestrijding van de wateroverlast, hittestress en droogte. Ook kan afkoppelen een positieve bijdrage leveren aan de belevingswaarde, kwaliteit van de leefomgeving en gezondheid. Om afkoppelen mogelijk te maken als zich hiervoor kansen aanbieden is een bedrag opgenomen van jaarlijks € 200.000.

GGA Meers riool
Diverse wegen en riolering in Meers zijn aan groot onderhoud toe. Wij willen de benodigde werkzaamheden gebiedsgericht aanpakken door samen met de bewoners tot een nieuwe toekomstbestendige inrichting te komen. De voorbereiding van het project start in 2024. Ontwerp en voorbereiding in 2025. Door aanpassing van het stroomnetwerk in Meers door Enexis is de uitvoering in 2026 en 2027.

Aanp rotonde Steinerweg-Koolweg (riool)
De rotonde gelegen op de kruising Steinderweg-Koolweg is aan groot onderhoud toe. Bij dit onderhoud willen wij ook de rotonde ook aanpassen aan de laatste inzichten op gebied van verkeer en onderhoud.

De uitvoering stond gepland voor 2024 maar zal mede door het versterken van de afwateringsstructuur van de Steinderweg conform het water - klimaatadoptatieplan en capaciteit van nutsbedrijven verschuiven naar 2025. Ook wordt er bekeken of dit gecombineerd kan worden met de herinrichting Koolweg.

Opknappen Beatrixplein (riool)
De gemeente is in 2024 gestart met het voorbereiden van de herinrichting van het Beatrixplein. Het vervangen van het riool is hieraan gekoppeld. De daadwerkelijke uitvoering is voorzien in 2025.

Grote Straat Beekstraat (riool)
In Oud Urmond spelen diverse vraagstukken die een directie relatie hebben met de openbare ruimte. In de begroting zijn hiervoor ook diverse investeringen opgenomen. Een hiervan is het aanpassen van het riool in de Grote Straat Beekstraat.
In 2024 is gestart met het voeren van de omgevingsdialoog om te komen tot een integraal plan voor Oud Urmond en om inzage te geven in kosten en mogelijke varianten. Deze zullen ter besluitvorming worden voorgelegd. De uitvoering is voorzien in 2025.

Heerstraat Zuid (riool)
Op basis van het verkeersarrangement Stein wordt de Heerstraat-Zuid volgens de kenmerken van Duurzaam Veilig Gebiedsontsluitingswegen ingericht teneinde de snelheid te verlagen en de verkeersveiligheid te vergroten. De voorbereiding start in 2026. De uitvoering staat gepland in 2026.

Walstraat e.o. (riool)
Het riool in deze straten is niet meer in goede staat en zal vervangen moeten worden. Het riool is in 1948 aangelegd en is ca. 75 jaar oud. Uit inspecties komt naar voren toe dat er diverse reparaties uitgevoerd moeten worden dit loont zich niet meer voor dit riool. Daarom kunnen wij het riool beter vervangen. In een aantal strengen is spoedig herstel noodzakelijk. Daarnaast zijn er een aantal schadebeelden welke wij in de gaten moeten houden.

Reconstructie Mich. de Ruyterstraat (riool)
Vanuit het Verkeersarrangement Elsloo is de reconstructie Michiel de Ruyterstraat als project opgepakt. Dit betreft met name de herinrichting van de verharding en het groen. Om afkoppelen mogelijk te maken wordt er tevens een infiltratieriool aangelegd. Door af te koppelen wordt bijgedragen aan het bestrijden van meerdere klimaateffecten zoals bestrijden van water overlast en droogte.

Bijlagen

Bijlage I Overzicht Formatie

Omschrijving	2024 FTE	2024 Pers	2025 FTE	2025 Pers
Griffie			2,00	3
Strategie & Advies, Concerncontrol, gem. secretaris			8,60	10
Financiën & Organisatie			16,45	19
Informatie & Ondersteuning			24,16	29
Publieke zaken			16,48	25
Sociaal Domein			20,57	25
Samenleving & Veiligheid			23,01	26
Fysiek Domein			25,79	29
Team Wijkbeheer			20,93	23
Herbezetting OR			0,45	
Totaal ambtelijk apparaat	**144,69**	**167**	**158,44**	**189**
Raadsleden		19		19
College B&W	5,20	6	5,20	5
Totaal gewezen wethouders		2		2

N.a.v. de organisatieontwikkeling is de teamindeling per 1 mei 2024 gewijzigd waardoor uitsluitend het totaal is opgenomen

P-begroting

Bedragen x €1.000	Bijgestelde raming 2023	Werkelijk 2023	Bijgestelde raming 2024 na Berap	Primaire raming 2025
loonkosten ambtelijk personeel	10.859	10.850	12.212	15.246
Loonkosten Bestuur	631	631	635	646
Kosten gewezen wethouders	94	100	94	94
Inhuur t.b.v. ambtelijk apparaat (excl. projecten)	2.436	2.341	2.255	500
Totaal gemeente Stein	**14.021**	**13.922**	**15.196**	**16.486**

Bijlage II Verplichte indicatoren

Indicator	Omschrijving	eenheid	periode	Stein	Limburg
Programma Bestuur en Ondersteuning					
Formatie		FTE per 1.000 inwoners	2025	6,37	
Bezetting		FTE per 1.000 inwoners	2025	7,6	
Apparaatskosten		Kosten per inwoner	2025	€ 643,00	
Externe inhuur		kosten als % v.d. totale loonsom - kosten totale inhuur externen	2025	3,3	
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.	Duizend euro	2024	291	290
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuis-houden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.	In euro’s	2024	958	928
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuis-houden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.	In euro’s	2024	1075	997
Programma Veiligheid					
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2023	0,4	2,4
Geweldmisdrijven	Het aantal geweldmisdrijven per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2023	2,6	4,2
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2023	1,2	1,3
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	Aantal per 1.000 inwoners	2023	4	6
Programma Economie					
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	%	2023	44,9	51,1
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2023	166,5	177,9
Programma Onderwijs					
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.	per 1.000 inw. 5-18 jr	2023	5,2	5,8
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is	per 1.000 inw. 5-18 jr	2023	20	24
Vroegtijdig schoolverlaters (zonder startkwalificatie; vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	% deelnemers aan het VO en MBO Onderwijs	2023	2	2,6
Programma Sport, cultuur en recreatie					
Niet sporters	Percentage niet-wekelijks sporters	%	2022	51,5	50,2

Programma Sociaal domein					
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	%	2022	1	1
Kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	4	6
Jeugdwerkloosheid	Het percentage kinderen tot 18 jaar werkloos is.	%	2022	2	2
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	14,6	15
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	0,5	1,4
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2023	0,3	0,4
Cliënten met een maatwerkarrange-ment WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	2023	770	836
Verwijzingen Halt	Verwijzingen naar Buro Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2023	7	10
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	% van de werkzame bevolking ten opzichte van de beroepsbe-volking CBS	2023	69,1	69,1
Lopende re-integratievoor-zieningen	Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	2023	101,5	179,4
Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	2023	651,7	810,5
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.	Aantal per 10.000 inwoners	2023	194,5	322
Programma Volksgezondheid en milieu					
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.	Kg/inwoner	2022	117	105
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	%	2022	30,5	19,6
Programma Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting					
Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	Aantal per 1.000 woningen	2023	0,5	6,2
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	%	2024	84,8	75,8

bon:
www.waarstaatjegemeente.nl
17 september 2024

Bijlage III Overzicht subsidies

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Inkomensoverd overig waarderingssubsidie	303	303	303	303
Inkomensoverd maats activiteitensubsidie	42	42	42	42
Inkomensoverd subsidie prof instelling	2.091	2.141	2.076	2.141
Inkomensoverdr ondersteuningssubsidie	178	179	179	179
Inkomensoverdr evenementensubsidie	95	95	95	95
Inkomensoverdr eigen kracht	40	0	0	0
Totaal	**2.749**	**2.759**	**2.694**	**2.759**

Bijlage IV Begrippenlijst

B

Balans	is een onderdeel van de jaarrekening. De balans geeft een overzicht van de bezittingen, vreemd en eigen vermogen (activa en passiva) van de gemeente.
Baten en lasten (stelsel van)	is een begrotingssysteem waarin alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Dit ongeacht het jaar waarin zij zijn ontvangen of betaald.
Begroting	is een overzicht van beleidsvoornemens, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV), onderscheidt een beleidsbegroting en een financiële begroting.
Behoedzaamheidreserve	is een gedeelte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds dat het Rijk reserveert voor de uitlichting uit het gemeentefonds wegens verwachte onderuitputting van de rijksuitgaven.
Beleidsbegroting	is een onderdeel van de begroting waarin volgens het BBV met name ingegaan wordt op de programma's en via de zogenoemde paragrafen op de belangrijke onderdelen van het beheer. De beleidsbegroting bestaat uit: 1. het programmaplan; 2. de paragrafen.
Bestemmingsreserve	is een reserves waaraan een specifieke bestemming is gegeven
Bestuurlijk belang	heeft een gemeente wanneer ze een zetel heeft in het bestuur van een derde rechtspersoon of als ze stemrecht heeft.

C

Categoriale indeling	is een indeling van baten en lasten naar voorgeschreven soorten zoals salarissen, rente en belastingen. Het BBV stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar categorieën in een apart document. Dit document wordt naar de toezichthouder en CBS gezonden.
Comptabiliteitsvoorschriften	zijn de wettelijke bepaalde voorschriften voor de inrichting van de gemeentelijke begroting en rekening. Sinds het begrotingsjaar 2004 zijn de nieuwe voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording van kracht.

D

Deelnemingen	zijn privaatrechtelijke rechtspersonen waarin de gemeente risicodragend participeert.
Doelmatigheid (efficiency)	is de mate waarin een maximale hoeveelheid producten en prestaties is gerealiseerd met een minimale hoeveelheid middelen of een hogere kwaliteit wordt bereikt bij een gelijkblijvende

	hoeveelheid middelen. Onderzoek naar doelmatigheid richt zich vooral op de verbetering van de bedrijfsvoering.
Doeltreffendheid (effectiviteit)	is de mate waarin de geleverde producten en prestaties bijdragen aan het realiseren van de gestelde (beleids)doelen. Onderzoek naar doeltreffendheid richt zich op de vergelijking van het gerealiseerde en gewenste effect.
Doeluitkering	is een door een ministerie aan de gemeente verstrekte gelden ter uitvoering van een specifieke taak. Een doeluitkering is dus niet vrij besteedbaar.
Dualisering	is de ontvlechting van de taken en bevoegdheden tussen de gemeenteraad en het college. De raad richt zich primair op de kaderstellende en controlerende functie, het college op de uitvoerende functie. De wethouders zijn geen lid van de raad.
E	
Economische categorie	kostensoort; aanduiding van de soort kosten en opbrengsten naar bedrijfseconomisch gezichtspunt.
F	
Financieel belang	van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en / of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.
Financiële begroting	gaat volgens het BBV vooral in op de budgettaire aspecten en op de financiële gevolgen van de beleidsbegroting. De financiële begroting bestaat uit: 1. het overzicht van de baten en de lasten en toelichting; 2. de uiteenzetting van de financiële positie en toelichting.
Financiële positie	is een onderdeel van de financiële begroting, tevens de tegenhanger van de balans. De financiële positie van een gemeente geeft de grootte en samenstelling van het vermogen in relatie tot de baten en lasten.
Financiële rechtmatigheid	hiermee wordt bedoeld dat de financiële beheershandelingen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving zijn uitgevoerd.

G

Gemeenschappelijke regeling	is het publiekrechtelijk juridische kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.
Gemeentefonds	uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden. Dit ter onderscheid van doeluitkeringen met een gebonden besteding.

K

Kapitaallasten	afschrijving en toegerekende rente op activa.
Kostenplaatsen	op een kostenplaats worden lasten verzameld die niet direct aan een product kunnen worden toegerekend. De verzamelde lasten van een kostenplaats worden vervolgens op basis van geleverde prestaties toegerekend naar de producten.

L

Leges	worden geheven ter dekking van de kosten van gemeentelijke dienstverlening. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.

O

Overzicht van baten en lasten	is het onderdeel van de financiële begroting dat een overzicht geeft van alle baten en lasten die in de programma's zijn opgenomen.

P

Paragrafen:	geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.
Planning- en controlcyclus	de jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstelen en verifiëren van budgetten.
Prestatie-indicator	kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.
Programma	is een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.
Programmabegroting	is de typering voor de begroting waarin de programma's centraal staan. Een gemeente is vrij in de keuze van de programma's en in het aantal.

R

Raadsprogramma	De raad geeft in een raadsprogramma een agendering van de onderwerpen die in de raadsperiode aan de orde moeten komen. Het gaat als regel met name om de onderwerpen die in de visie van de raad politiek relevant zijn. Het raadsprogramma is de basis voor de planning en control van

	de raad. In een dualistisch stelsel kunnen alle raadsfracties een raadsprogramma ondertekenen.
Rekening	overzicht van de in een jaar gerealiseerde kosten en opbrengsten. De jaarrekening dient ter verantwoording. Tevens wordt in een jaarrekening de stand van de gemeentelijke vermogenspositie opgemaakt.
Reserve	bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn.
Risicoparagraaf	is een door het college verstrekt overzicht van alle bekende risico’s tot het moment van aanbieden van de begroting.
T	
Treasury	is het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
V	
Verbonden partij	is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.
W	
Weerstandscapaciteit	is het geheel van geldmiddelen (zoals de algemene reserve) waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast behoeven te worden.
Weerstandscapaciteit incidenteel	is het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van het voorzieningenniveau van de programma's.
Weerstandscapaciteit structureel	met de structurele weerstandscapaciteit worden die middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's.